

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Téma domova v sociální práci s lidmi se zkušeností
s duševním onemocněním**

Bc.Petra Popelková

Vedoucí práce: Mgr.Jaroslav Jirman, Ph.D

Praha 2017

Prague college of psychosocial studies

**The Theme of Home in Social Work with People
with Experience with Mental Illness**

Bc.Petra Popelková

The diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr.Jaroslav Jirman, Ph.D.

Praha 2017

Anotace

Cílem diplomové práce je tématizovat domov v kontextu sociální práce s lidmi s duševním onemocněním. Teoretická část textu představuje domov z fenomenologického pohledu. Představuje domov v koncepci přirozeného světa, jak ji rozpracoval Jan Patočka. Zabývá se významem známého a cizího, zmiňuje význam domova a jeho ztráty v souvislosti se vztahem člověka ke světu a k sobě samému. Ve výzkumné části nastiňuje formou kvalitativního výzkumného šetření porozumění domovu čtyř participantů, lidí s duševním onemocněním, kteří využívají sociální služby podpory samostatného bydlení. Výzkumné šetření se opírá o analýzu polostrukturovaných rozhovorů. K analýze dat byla použita interpretativní fenomenologická analýza.

Klíčová slova

domov, sociální práce, přirozený svět, lidé s duševním onemocněním, služby v oblasti bydlení

Abstract

This diploma thesis deals with the theme of home in the context of social work with people with mental illness. The theoretical part of the text introduces home from a phenomenological point of view. It presents home in the concept of the natural world, as it has been developed by Jan Patočka. It deals with the meaning of “known” and “alien”, it mentions the meaning of home and its loss in the context of the relationship of a person to the world and to himself/herself. In the research part, a qualitative survey outlines perception of home of four participants, people with mental illness, who use social services supporting independent housing. The research is based on analysis of semi-structured interviews. The data has been analysed using interpretative phenomenological analysis.

Key words

Home, social work, natural world, people with mental illness, housing services

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma:

Téma domova v sociální práci s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním

jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce, za konstruktivní připomínky, vstřícné jednání, podporu, trpělivost a čas, který mi věnoval při vedení mé diplomové práce.

Participantům děkuji za upřímnou lidskou výpověď a čas, který mi věnovali.

V Praze dne

.....

OBSAH

ÚVOD	9
1 Pojetí domova z pohledu fenomenologické filozofie	11
1.1 Nárys fenomenologického pohledu	11
1.1.1 Zkušenost domova v přirozeném světě Jana Patočky	12
1.1.2 Domov jako dimenze mezi známým a cizím	14
1.1.3 Domov jako místo přijetí.....	15
1.1.4 Chybění domova	16
2 Sociální práce s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním	18
2.1 Duševní nemoc jako diagnóza.....	18
2.1.1 Duševní nemoc jako problém svobody	19
2.2 Téma domova v kontextu sociální práce	20
2.2.1 Možnosti poskytování pomoci.....	21
2.2.2 Význam chybění domova pro sociální práci	22
2.2.3 Význam vztahu	23
2.2.4 Koncept zotavení	24
3 Cíl výzkumného šetření	26
3.1 Přípravná fáze výzkumného šetření.....	26
3.2 Volba participantů výzkumu	27
3.3 Popis vzorku participantů	28
3.4 Popis výzkumné metody	29
3.4.1 Předporozumění zkoumané problematice	30
3.5 Sběr dat	31
3.6 Osnova rozhovoru	32
4 Analýza rozhovorů	34

4.1	Eva.....	34
4.1.1	Popis průběhu rozhovoru.....	35
4.2	Milan.....	39
4.2.1	Popis průběhu rozhovoru.....	40
4.3	Marie.....	45
4.3.1	Popis průběhu rozhovoru.....	46
4.4	Pavla	54
4.4.1	Popis průběhu rozhovoru.....	55
4.5	Souhrnná analýza.....	62
4.5.1	Téma představa domova-bezpečí.....	62
4.5.2	Téma domov jako místo, ve kterém bydlím.	63
4.5.3	Téma zkušenost původního domova - ohrožení	63
4.5.4	Téma chybění	64
4.5.5	Téma partnerských vztahů.....	64
4.5.6	Téma nemoci jako překážky v obstarávání domova.....	65
4.5.7	Téma sdílení	65
5	Diskuse.....	67
5.1	Ovlivnění výsledků výzkumného šetření vlastním předporozuměním	67
5.1.1	Obtíže provázející vedení rozhovorů a analýzu dat.....	69
5.1.2	Otevřenost participantů	69
5.1.3	Závěr výzkumného šetření	70
5.1.4	Inspirace pro sociální práci.....	70
	ZÁVĚR	72
	Použitá literatura.....	73
6	Příloha.....	79

6.1	Eva.....	79
6.2	Milan.....	88
6.3	Marie.....	95
6.4	Pavla	109
6.4.1	Informované souhlasy participantů.....	118

ÚVOD

Pracuji jako sociální pracovníce v organizaci usilující o začlenění lidí s duševním onemocněním do běžného života. Hledala jsem pro svou práci téma, které souvisí s mou profesí a které mě oslovuje. Viděno zpětně, si kladu otázku, zda jsem si téma své diplomové práce zvolila skutečně já či zda si téma domova našlo mne.

Bydlení je častým tématem spolupráce sociálního pracovníka s klientem. Byt je místem, ve kterém probíhají praktické nácviky, klient zde obnovuje své ztracené kompetence, případně získává nové. Právě obstarávání běžných domácích prací je častým tématem individuálního plánování v rámci sociální rehabilitace. Přichází i chvíle, kdy se klient nehýbe z místa, jakoby neschopen dalšího pohybu v naplňování svých cílů. Pak nezbyvá než společně s klientem hledat významy a společné porozumění situaci.

Ve své práci vycházím z předporozumění, že bydlet ještě neznamená mít domov. Právě porozumění významu domova, tak jak ho má ve své zkušenosti klient, může být v tento moment vodítkem pro další spolupráci. Zkušenost domova, která je pro každého člověka jedinečná, ale současně i svým způsobem vlastní jak sociálnímu pracovníkovi, tak jeho klientovi může být půdou, na které se zdaří společné setkání.

Domov je „to, co je člověku nanejvýš blízké, co obvykle vzbuzuje lásku k vlasti (bytí samo), to, co od základu nese náš život. Dálava a cizota jsou komplementem (doplňkem) domova a blízkosti.“ (Olšovský, 2011, s. 50).

Předkládaná diplomová práce je prací teoreticko-empirickou. Představuje domov jako fenomén, který bytostně k člověku patří, je mu důvěrně známý a přesto mu bývá vzdálen. První kapitola která nastiňuje pojetí domova z fenomenologického pohledu, nejprve odkazuje k Husserlově výzvě zkoumat věci samé, vymezuje pojmy fenomén a logos. Přibližuje pojetí domova, jak jej ve svém konceptu přirozeného světa rozpracoval Jan Patočka, a odkazuje k rozdílu mezi známým a cizím, vzdáleným a blízkým jako hranici domova, který lze odstupňovat. Pozornost je věnována možnostem a způsobům vztahování, které zakládá domov jako místo přijetí, a chybění domova s jeho důsledky.

Druhá kapitola propojuje téma domova s možnostmi podpory v rámci sociální práce. Přináší pohled na duševní nemoc v souvislosti s nemožností svobodné odpovědi na

nároky přicházející ze světa. Představuje roli sociálního pracovníka a jeho možnosti v podpoře lidí s duševním onemocněním. Zmiňován je význam chybění domova, jak se ukazuje v kontextu sociální práce a možná podobnost tématu hledání domova s konceptem zotavení.

Praktická část přináší vhled do vnímání domova čtyř participantů, lidí trpících duševním onemocněním, kteří využívají služby podpory v samostatném bydlení. Interpretace významů, které participanté s tématem domova spojují, odkazuje na důležitost zkušenosti původního domova v dětství.

1 POJETÍ DOMOVA Z POHLEDU FENOMENOLOGICKÉ FILOZOFIE

Cílem kapitoly je popsat pojetí domova z pohledu fenomenologického. Vzhledem k šíři tématu si nekladu za cíl podat vyčerpávající výklad problematiky. Účelem je nastínit téma domova z fenomenologické perspektivy a vyzdvihnout aspekty spojené s tématem domova, které mohou být inspirací pro sociálního pracovníka.

1.1 Nárys fenomenologického pohledu

E. Husserl (1993) zkoumá zkušenost každodenního života. Husserlova fenomenologie je metodou, která zpochybňuje zkoumání předem založené na ideji absolutní či vědecky předem dané pravdy, ale obrací pozornost ke zkoumání, k němuž patří postupy a řád vycházející z povahy věcí samých. Upozorňuje, že pojmy pravda a nepravda jsou součástí běžného života, který nezahrnuje vědecké bádání.

V tomto přirozeném světě, dál za fakty, se kterými pracuje objektivistická věda, je ono původní, zakládající. To je třeba zkoumat. Aby to bylo možné, je třeba změnit způsob zkoumání. Husserl přichází s transcendentální epoché, uzávorkováním objektivního světa. „...to, co já meditující tím získávám, je můj čistý život se všemi jeho čistými zážitky a všemi jeho čistými míněnostmi, universum fenoménů ve smyslu fenomenologie“ (Husserl, 1993, s. 24).

Martin Heidegger fenomenologii přibližuje na analýze pojmů fenomén a logos. Heidegger odkazuje ke skladbě fenoménu samotného. Fenomén chápe jako to, co se ukazuje samo o sobě. Toto ukazování se zahrnuje i možnost ukazovat se jen jako něco zdánlivého. Ve způsobu ukazování se fenoménu, v jeho zřejmosti, může být zdání obsaženo jako jeho privativní modifikace.

Pojem logos pak spojuje s řečí. Řeč nechává vidět, „zve věci, aby se jako věci týkaly nás lidí“, ozřejmuje, zpřístupňuje to, o čem je řeč. Jde zde o způsob odkrývání, pravdivost jako neskrytost, která nepřísluší soudu a nelze ji zaměňovat s pojmem pravdy ve smyslu

shody. Fenomenologie dle Heideggera znamená „*nechat vidět to co se ukazuje z něho samého tak, jak se samo o sobě ukazuje*“ (Heidegger, 2002, s.41,52, Heidegger 1993, s. 57).

Heidegger se táže po smyslu toho, co se samo o sobě ukazuje. Nazývá pobyt člověka ve světě bytím-tu (Dasein), „... *svět je oním domem, jež obývají smrtelní.*“ (Heidegger, 1993, s. 143). Bytí – (Sein) je závazkem, který se poji se starostí. Starost jako základní způsob pobytu člověka ve světě je nesena třemi momenty – naladěním, rozuměním a řečí.

Prostřednictvím řeči se zabydlujeme ve světě, domovštíme. „*Domov sám se pak skrze Řeč může stát Logem, které jakožto Počátek a Pramen určuje to, jak se nám věci jeví, jak jim rozumíme, jak se ve světě cítíme a v důsledku toho i konáme*“ (Pavlovský, 2015. s. 4).

Svět, ve kterém je člověk tu- (da) se určuje z prostoru, nejde však o prostor ve smyslu matematickém, fyzikálním či názorovém. „*Heideggerovi jde o především o existenciální prostorovost jako o strukturní moment pobytu. Prostorovost člověka otevírá v existenciálních blízkosti a distance*“ (Pelcová, 2014, s. 37).

Abychom porozuměli domovu jako fenoménu, musíme se od něj vzdálit, jedině z distance je možné mu porozumět, odkrýt jeho nesamozřejmost, jeho počátek. „*Domov je pramenem toho vždy „být poprvé“ a přesto je stálým místem. Zde se člověk jakoby vždy nově narodí, očistí se, obrodí se v tom původním slova smyslu. Je to místo posvátné.*“ (Hogenová, 2008, s.9).

1.1.1 Zkušenost domova v přirozeném světě Jana Patočky

Jan Patočka (1992) vychází z myšlenek Husserlových a jeho motivu přirozeného světa. Tento koncept dále rozpracovává, poukazuje na rozdělení v chápání světa vědy a světa přirozené zkušenosti, která se promítá do vztahu člověka nejen ke světu ale i k sobě samému. Přirozený svět nazývá naivním, je to svět naší zkušenosti tak, jak jej zakoušíme bez teoretických konceptů. Tento naivní svět je ve sporu se světem vědy. V moderním světě vědy nejedná člověk na základě své zkušenosti a přirozeného názoru „*protože vše, co*

je předmětem jeho reflexe, je zprostředkováno již teoretickým přičiněním“ (Dubský, 1991, s. 14).

Patočka tento spor vnímá analogicky ke sporu mezi citem svobody a objektivním posuzováním člověka. Samotný svět vědy je nepsaným vítězem, který de facto nemá svého soupeře. Naivní svět nestojí na objektivně klasifikovatelných skutečnostech, nemůže být pro svět vědy soupeřem. Co nelze objektivizovat a dokázat ve světě vědy, jako by neexistovalo. Jako by neexistovala svoboda člověka, ale jen to, co se děje zákonitě, deterministicky. Zákonitosti jsou předmětem zkoumání vědy.

Člověka tak vztah k modernímu světu mění. Mění jeho city ke světu, ze kterého původně pochází, světu přirozenému, mění jeho vnímání sebe sama. Přirozený svět a názor bez teoretického podložení jako by ztrácel platnost zastíněn platností vědecky podložené objektivní pravdy, na kterou si činí svět vědy nárok. Naivní svět ztrácí hodnotu, člověk se sám sobě odcizuje, dá se říci , že ztrácí svůj domov. *„Naivní svět naší každodennosti by se tak mohl jevit jako jakýsi nedokonalý odlitek pravé skutečnosti, kterou je schopna uchopit a popsat pouze věda“ (Kořa, 2001, s.16).*

Jako východisko z této situace nabízí Patočka zkoumání světa, jako místa určeného k životu (Lebenswelt). *„Vstoupit do světa vědy lze jen za cenu, že se něčeho z přirozeného světa vzdáme. Ale současně bychom měli být schopni zachytit i to, co tvoří naše základní naladění...“ (Kořa, 2001, s. 18).* Tázání po přirozeném světě je současně tázáním po tom, jak se člověk ke světu vztahuje, jak v něm domovskými pobývá, jak se vztahuje k druhým i sám k sobě.

Patočka (1992) v analýze přirozeného světa vychází z perspektivy bytí ve světě. Perspektivy, která teprve dává vystoupit věcem jak mohou být a ve své měnlivosti je předchází a současně přetrvává i bez nich. *„Perspektiva v tomto smyslu není nic objektivního ve smyslu nulového bodu v kontextu geometrie, perspektiva není ani nic subjektivního, jako je moje stanovisko“ (Pelcová, s.35).* Perspektiva umožňuje vytvářet zkušenost. Podstatné pak je, jak tato zkušenost formuje člověka a jeho zájem o svět. V tomto svém zaujetí světem není člověk sám, je součástí společnosti, svět je vždy sdílen s druhými lidmi.

Pokud člověk ztratí napojení s původním naivním světem, ztrácí domov ze kterého pochází, „...a tu je důležitý pocit a poznatek, že na základě objektivistického výkladu člověka se vlastně nesmím cítit svobodný. Svoboda alespoň nemá ten význam, který jí naivní člověk přičítá, není spontaneita rozhodnutí a volnost disponování svými možnostmi poznání a volby“ (Patočka, 1993, s. 18).

Rozumění domovu se tím proměňuje. Hogenová (2008, s.4) varuje před objektivizací domova. „A největší chybou je rozumět domovu jako funkcím biologických potřeb rodu či společenských a ekonomických potřeb jednotky výrobních sil.“

1.1.2 Domov jako dimenze mezi známým a cizím

Přirozený svět má svou strukturu. „S perspektivou má struktura společné také to, že z určitého centra ubíhá do dálky, do neurčité hloubi“ (Patočka, 1992, s. 85). Centrum je ta část světa, která je nám již předem známá. Je to místo, kde není nic, co by nás znejistilo, překvapilo, cítíme se tam bezpečně. Tuto část nazývá Patočka domovem.

„Domov je útočiště, místo kam patřím“ píše Patočka (1992, s. 86) „je to část universa, která je nejvíce lidsky proltnuta“. Mohu ho mít a současně být od něj vzdálen, nejedná se o určité centrum ve vztahu k mé okamžité pozici. Domov mohu volit, je ale vždy jeden, který svou intenzitou zastíňuje ostatní. „Více domovů nemůže být prožíváno zároveň s toutéž intenzitou“ (Patočka 1992, s. 86).

Strukturu domova lze odstupňovat. Člověk je součástí společnosti, proto není ani domov pouze individuální záležitostí. Tak jako existují různé společenské zájmy, existují i různé společenské struktury domova. Domov lze odstupňovat od bezprostřední obeznamenosti, která prostoupena lidstvím umožňuje bezpečně se vztahovat k tomu, co člověka ze světa povolává, až k hranicím neznámého, vzdáleného, cizího.

Na této nejasné hranici vzniká napětí mezi známým a cizím. Napětí mezi nenápadností domova, kde dopředu již víme, co si počít a co můžeme očekávat a cizotou, která je charakteristická nevypočitatelností druhých, jejich jinakostí. „Blížkost, dálka, horizont nepatří jen prostoru, domov je blízkostí, dálka je jinakostí a cizostí, horizont je to, co rozhoduje o domově a jinakosti. Z horizontu je vždy něco blízko a něco daleko, on je tím

nejpodstatnějším arbitrem pro tuto distinkci, k níž patří i distinkce domov a cizost“ (Hogenová, 2000).

1.1.3 Domov jako místo přijetí

Člověku v jeho způsobu existence vždy jde o jeho vlastní bytí, možnost být sám sebou. *„Člověk není jen trpným místem, kde se něco jeví, ale je činnou cestou, na které se toto ukazuje“* (Čálek, 2004, s. 59). Aby mohl svobodně existovat, musí nalézat přílehavé odpovědi na nároky, které před něj život staví. K tomu je třeba, aby si osvojil přílehavým a vlastním způsobem své možnosti. Toto osvojování se během života vyvíjí. Cestu k vlastním možnostem nalézáme skrze domov, skrze místo, které je prostoupeno láskou a spoluprací. *„Doma je člověk tam, kde je svobodný a volný a má zajištěnou cestu k vlastním možnostem“* (Růžička, 2013, s. 43).

Současně je domov místem spolubytí, právě přítomnost druhých a vztahování se k nim dává potvrzení možnosti být sám sebou. Dostává se nám jí skrze přijetí. *„Nejdůležitější na fenoménu domova je to, že doma jsme „přijati“, i když i tam jsou nějaké problémy – větší či menší. Původní význam slova „communio“ se skrývá v tom „být přijat“* (Hogenová, 2008, s. 190). Být přijat takový jaký jsem, tedy ve své jinakosti, která je v setkání s druhým vždy nějak přítomna.

Toto přijetí se člověku dostává nejčastěji v prostředí, které vytváří rodina. Jde o respektující přijetí umožňující blízkost i odcizení. Svoboda usebírání je umožněna blízkou srozumitelností druhého. *„Známost a intimita se dějí jako přívětivost, která se rozlévá po tváři věcí“* (Lévinas, 1997, s. 135).

Domov je místem, které tuto přívětivost poskytuje, doma zapouštíme kořeny do světa, kotvíme. *„Zakotvenost je život v ochraně“* píše Mrkvička (2005, s.96), tuto zakotvenost lze získat pouze prostřednictvím osobního vztahu s druhým člověkem. Vztahu ve smyslu Já-Ty, jak o něm píše Martin Buber (2016, s. 12) *„...Pokud se nade mnou rozpíná nebe slova Ty, krčí se větry příčinnosti u mých pat a vír osudu se utiňuje.“*

Vztah je tedy to, čím člověk zažívá přijetí. Vztah k celku, spolubytí, ve kterém ztrácí význam čas ve smyslu minulost, přítomnost budoucnost. Vztah, který zakládá

čtvrtou dimenzi času, blízkost. „Protože je to ona, totiž blízkost, co “dělá” domov, v němž věci spolubytují v důvěrnosti, vše doma je blízké“ (Hogenová, 2000).

Domov, bezpečné místo, kde je člověk přijímán druhými, poskytuje ochranu, na základě které nalézá člověk odvahu být sám sebou. Odvahu klást si podstatné otázky, odvahu „*prosvítit sama sebe, prosmejčit všechny skryté kouty, podrobovat naši duši zkouškám*“ (Hogenová 2008, s. 192). Tato odvaha je možná pouze tehdy, pokud člověka neděsí setkání s jinakostí, ať vlastní či druhých. „*Pokud jinakost nepoznáme jako svébytnou (k mému vlastnímu domovu patříci), pak Jiný je pro mne nevyhnutelně “bez tváře”, tj. nesmírně mě děsí, pak teprve přicházejí ke slovu obranné mechanismy, tj. nenávisť k cizímu...*“ (Hogenová, tamtéž).

1.1.4 Chybění domova

Domov jak píše Hogenová (2013), je ohňovým středem světa, místem usebrání, místem, kde se setkáváme sami se sebou, ale i místem protikladů, sporu. Sporu mezi skrytostí a neskrytostí. K usebírání jsme vedeni touhou, touhou po naplnění své existence smyslem. Jde o naplnění ideje, ideje života v pravdě. K této ideji je možné se dostat pouze setkáním s nicotou, které způsobí otřes. Proto je nutné se vzdalovat od domova, zažít podstatné chybění domova, které nám dává rozvzpomenout se na vlastní bytí.

Hogenová píše o otřesu, vytřesení z jistot, děsivém zážitku samoty jako cestě k nalezení domova. „*Deinos je děs, který prožíváme z jednoho ohňového protikladu, z protikladu zacházení do skrytosti. Jde o ztrácení jistoty, tvarů, jde o prožití toho, čemu se obvykle říká nicota, a právě tato nicota je ono heideggerovské bytí*“ (Hogenová, 2008, s. 187). Jde o chybění ve smyslu odebrání krajnosti. Jde o chybění, které nás nutí k hledání ve smyslu rozvzpomenutí, chybění, které budí touhu po domově.

Abychom tomuto setkání s nicotou dokázali čelit, potřebujeme znát zajištěnost, kterou poskytuje domov. Rozhodnutím setkat se se svým bytím, staneme tváří v tvář svému původu, který je v nicotě...“*Ztotožněnost s tímto nejhlubším rozhodnutím, sladěnost s touto vlastní existencí je to, co vposledku vytváří náš domov či naše bezdomoví, či lépe řečeno, zda necháme domov vstoupit do našeho věčného bezdomoví, či ztrácíme obojí*“ (Průka, 2009, s. 98).

Abychom mohli pochopit domov jako fenomén, musíme se z něj vzdálit, právě touha mít se kam vracet ozřejmuje jeho význam. Domovu porozumíme až z dálky, z distance, až když nám nějak začne chybět. Svým způsobem nám domov chybí stále. Toužíme po naplnění své existence, potvrzení smyslu. Možnost zaplnit místo svou existencí je nám předem již dána. „Jsme tedy předem nasměrováváni k místu, jež máme zaplnit svou existencí, platností vlastního bytí. Jsou to tedy možnosti, co nás determinuje“ (Hogenová, 2008, s. 191).

Domov je místem, kde naše bytí dostává svou platnost. Současný člověk však v důsledku životního stylu je spíše rozptýlen po planetě, má „domov na kolečkách“. Doma je tak trochu všude, žádný domov přitom nemá. „*Rozptýlenost je existenciální situace, vznikající z časování věcí, pociťuje se jako sebeztráta*“ (Hogenová, 2000).

2 SOCIÁLNÍ PRÁCE S LIDMI SE ZKUŠENOSTÍ S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

Cílem kapitoly je nastínit problematiku duševní nemoci a téma domova v souvislosti se sociální prací. Duševní nemoc a její důsledky jsou pojítkem, které spojuje lidi využívající sociální služby. Lidé se závažnými psychickými poruchami či duševní nemocí představují heterogenní skupinu, kterou nelze snadno diagnosticky vymezit. Východiskem pro spolupráci sociálního pracovníka s klientem je spíše životní situace člověka, než samotná diagnóza.

V kapitole nejprve zmíním duševní nemoc jako způsob lidské existence v souvislosti s omezenou možností být sám sebou. Následně se pokusím nastínit možnosti podpory ze strany sociálního pracovníka, které vycházejí z porozumění významům, ke kterým téma domova ve fenomenologické perspektivě odkazuje.

2.1 Duševní nemoc jako diagnóza

Pro účely této práce nepovažuji za nutné přinášet hlubší popis jednotlivých diagnostických kategorií. Hartl a Hartlová (2000, s. 424) definují duševní nemoc v širším pojetí jako označení pro některé psychické procesy, projevující se v myšlení, prožívání a chování člověka, znesnadňující jeho fungování ve společnosti.

Diagnóza je lékařská kategorie, lze jí rozumět jako kódu pro dorozumění profesionálů, jejichž náplní práce je pomáhat lidem, kteří onemocněli. Ať už se jedná o DMS – Diagnostický a statistický manuál duševních poruch nebo Mezinárodní klasifikaci nemocí, jeví se tento „kód“ v určité rovině problematický. Status samozřejmého a evidentního vědění vycházející z normativního popisu neumožňuje v dostatečné míře klinické porozumění a pomoc. (McWilliams, 2015).

Psychiatr je svým způsobem v nezáviděníhodné pozici, kdy, ačkoliv na poli vědy, hledá vždy znovu způsob jak popsat to, čemu on subjektivně rozumí jako nemoci. *„Ukazuje se tedy, že klinická praxe vládne velkou jistotou, jakmile se však objeví snaha vyjádřit ji pravidly či slovy, mění se v nejistotu.“* (Berg, 2009, s. 3).

Nakonec i z řad lidí se zkušeností duševním onemocněním zaznívá názor, že diagnóza hraje určitou roli v jejich stigmatizaci, že je nálepkou, která je předurčuje do role pacienta. Psychiatrická diagnóza může být nemocným chápána jako konec možností zažívat lásku, radost či úspěch (Ridgway a kol., 2014).

Nelze zpochybnit nutnost systematického třídění a popisu projevů nemoci, stejně jako nutnost mít k dispozici jejich jednotný popis. Diagnóza je pojmem, který se pojí k jedinci, jako nemocné osobě. Duševní nemoci lze rozumět v širším kontextu jako problému společenskému. Jedná se o problém adaptace na podmínky kladené na jednotlivce společností. Pojí se zde s otázkou normality, která je vždy kulturně podmíněna (Mate, 2014).

Toto zamyšlení nebylo míněno jako kritika diagnostických kategorií. Pouze jsem chtěla poukázat na jistou obtíž v nakládání s tímto pojmem a na prostor, který se klene mezi slovy diagnóza a duševní nemoc. Prostor každodenních situací, ve kterých se spolu s klientem ocitá sociální pracovník.

2.1.1 Duševní nemoc jako problém svobody

Jak již bylo zmíněno, pobyt (Dasein) jako bytí tu je bytím, kterému o svůj pobyt vždy už nějak jde. V podstatě to znamená, že člověk touží naplňovat své možnosti. Pokud člověku něco brání tyto možnosti naplňovat, jde o nemoc. Tato nemoc se týká samotného bytí ve světě. Nelze ji rozlišovat na nemoc duševní či psychickou. Podstatou nemoci je chybění, vyloučení nějaké možnosti pobytu, toto chybění se pak projevuje ve vztahu ke světu, který zůstává pro pobyt otevřen (Kouba, 2006).

„Ohledně snahy lékaře pomoci nemocnému, je třeba podotknout, že je nutné pochopit, že se jedná o lidskou existenci, a ne o funkci čehosi. Má-li pomáhající na zřeteli pouze tu druhou možnost, opomíjí pobyt člověka ve světě (Dasein). Přitom právě pomoc pobytu je to, čeho je třeba dosáhnout. Člověk je potřebný pomoci, jelikož se cítí ohrožen ztrátou sama sebe, ohrožen nemožností naplnit svou existenci, a tento pocit ohrožení je spjat s otázkou lidské svobody. Každá otázka onemocnění je spojena s nenaplňností bytí, každá nemoc je nedostatkem svobody, omezením životních možností.“ (Heidegger, 2006, s. 202) [vlastní překlad autorky práce].

Analýza pobytu (Dasein) neboli daseinsanalýza tedy vidí spojitost mezi svobodou, respektive nesvobodou a nemocí. Svoboda je zde chápána jako možnost být sám sebou. *“...v případě duševních a psychosomatických onemocnění a poruch spočívá jádro nemoci právě v neschopnosti se svobodně rozhodovat v zájmu průběžného naplňování možnosti být sám sebou, žít sobě vlastním životem“* (Čálek, 2005, s. 491).

Příčinu takového neautentického pobytu ve světě lze spatřovat kromě jiného v prostředí domova. Pokud se během vývoje člověk nesetká s přijetím ve smyslu „communio“, nepozná kam patří. To ovlivní způsob, jak vnímá významy toho, co k němu ze světa přichází, jeho oslovitelnost světem. Člověk, který nezažije v dětství blízkost a vzájemnost, se pak řídí neosobními pravidly a nařízeními, tento způsob existence však nevede k naplňování možnosti být sám sebou. Je-li člověk omezen ve svých možnostech, svobodně se rozhodovat jak a vůči čemu se vztahovat, autentický smysl života se vytrácí. Domov hraje významnou roli v utváření vztahu člověka ke světu, z tohoto pohledu je významným tématem, ve kterém lze hledat možnosti terapie. (Čálek, 2005; Mrkvička, 2005)

2.2 Téma domova v kontextu sociální práce

K duševnímu onemocnění se neváží jen samotné symptomy nemoci, ale další omezení, která se výrazně podílejí na kvalitě života. Se samotnou psychiatrickou diagnózou bývá spojena stigmatizace. Nemoc omezuje možnost uplatnění na pracovním trhu, k tomu se pojí nízký příjem, omezení v sociální oblasti, neuspokojivé partnerské vztahy. Přitom přání duševně nemocných lidí se nijak neodlišují od běžných lidských přání. Touží po naplněném životě a nemoc je omezuje v realizaci možností, které jim život přináší. Sociální služby jsou poskytovateli pomoci ve zvládnutí tohoto hendikepu.

Pro sociální práci s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním je charakteristická multidisciplinarita, týmovost, kooperace. Cílem pomoci je podpořit klienta v konkrétních životních situacích a postupně mu pomoci zlepšovat jeho fungování v běžném životě. To se děje formou individuální spolupráce, v práci se skupinou i v práci s komunitou (Mahrová, Venglářová a kol., 2008).

Jako výchozí model pro sociální práci s lidmi s duševním onemocněním považují pro účely této práce model komunitní péče. Komunitní péči lze definovat jako širokou a flexibilně reagující nabídku služeb a podpory vedoucí k zapojení lidí s duševním onemocněním do běžného života. Podpora je zde realizována širokým spektrem podporujících osob ve svobodně navázaných vztazích (Carling, 1995).

2.2.1 Možnosti poskytování pomoci

Nabídka pomoci ze strany profesionálů by měla být široká a všestranná. Výchozím bodem je individuální přístup. V zásadě lze oblasti pomoci definovat na základě nenaplněných potřeb. Jde především o pomoc při zpracování samotného faktu, že člověk onemocněl duševní nemocí. Zvládnání života tak, aby člověk naplňoval své plány a životní očekávání. Vyladění nároků na sebe a možností jejich realizace, spojené s důvěrou v sebe. Podpora v oblasti vztahů včetně partnerských a podpora v zaměstnání. Je tedy patrné, že jde o oblast poměrně širokou. Pomáhající je ve velmi úzkém kontaktu se svým klientem, je přítomen situacím, které se nacházejí v oblasti intimity. Nosným je v takové spolupráci vzájemný vztah.

Weeghel (2009 str. 17) odkazuje na výzkum, který provedl Kroon v roce 2003 v Holandsku a který ukazuje, že „*mnoho lidí s psychickými omezeními pociťuje závažný nedostatek zájmu o svoji osobu.*“ Témata, která by měla být více na zřeteli, se týkala osobních cílů a sebedůvěry.

Dalším faktorem, který má v poskytování pomoci lidem s duševním onemocněním význam, je prostředí. Pokud v okolí klienta není dostatek podpůrných zdrojů, případně pokud je klient nevnímá, je úlohou sociálního pracovníka tyto zdroje pomoci vyhledat. „*Poskytovatelé péče pak vystupují jako „Community connectors“ holandsky doslova kwartiermakers - ubytovatelé, kteří spolu se svými klienty a pro ně vytvářejí společný prostor „.....pomáhají klientovi měnit nic neříkající prostředí do významuplného osobního prostředí, strach nahánějící vnější svět činit pochopitelnějším a přístupnějším*“ (Weeghel, 2009, s. 18, 19).

2.2.2 Význam chybění domova pro sociální práci

Jak učinit v rámci sociální práce nicneřikající svět klientovi pochopitelnějším a přístupnějším? Možnou odpověď na tuto otázku se pokusím nastínit skrze fenomén chybění domova. Domov je místem, kam člověk patří, místem, kde k němu věci promlouvají důvěrnou obeznámeností. Místem, kde člověk kotví, je tam v bezpečí, je přijímán ve své jinakosti. Místem, kde nachází svobodu, která mu umožňuje otevřít se možnostem, které ho ze světa oslovují. Prostředí, chceme-li svět, pro něj v případě, že je zakotven v domově, není nicneřikající.

Omezení svobodně odpovídat na nároky, které na člověka svět klade, je možné vidět jako součást duševní nemoci. Z tohoto úhlu pohledu jsou srozumitelné obavy z nicneřikajícího vnějšího světa, které klienta naplňují. Vnější svět se jeví jako děsivá cizota. Toto omezení, jak je výše zmíněno, se může vázat na zkušenost domova, který nebyl bezpečný, domova bez domovských vztahů, nedostatku osobního zájmu. Domova, který neumožnil, aby člověk skrze vztahy s druhými lidmi našel sobě vlastní způsob existence. Jde o problém blízkého a cizího, o distinkci, která se děje v horizontu, jde o problém chybění domova.

Pokud domov chybí, chybí vše, píše Hogenová (2008). Svět je nehostinným, neobydleným místem. Pomoc klientovi lze vidět jako pomoc změnit jeho rozumění světu, změnit způsob, jakým je ve světě. V pomáhání nemocným nejde totiž jen o fungování, jak upozorňuje Heidegger (2006), jde o existenci, o bytí samo. Bytí, kterému o své bytí v světě jde, vztahuje se k sobě i ke světu, ke světu, který je společně sdílen a jehož součástí je tedy i sociální pracovník. Taková pomoc se děje vždy ve vztahu a v činnostech, které probíhají v určitém čase.

Zvážím-li, že spíše než vlastní autentický způsob života volí klienti způsob podřizující se obecným nárokům „ono se“, musím si položit otázku, do jaké míry se tento nesvobodný způsob bytí promítá do způsobu sociální práce s člověkem, který trpí duševní poruchou. Do jaké míry se daří podporovat klienty nejen v získávání příslušných praktických dovedností, ale i v hledání vlastního způsobu existence.

2.2.3 Význam vztahu

Sociální pracovník či také poskytovatel služby, se kromě jiného zaměřuje na dovednosti klienta, zlepšuje jeho sociální fungování. Pomáhá klientovi dosáhnout cílů, které si sám stanoví v rámci společného individuálního plánování. Poskytuje sociální podporu, při čemž jeho role může být různá, může vystupovat jako trenér, učitel či vzor. Cílem je naučit klienta využívat zdroje ze svého prostředí (Pěč, Probstová, ed., 2009).

Stanovení cílů a následně jejich dosažení by mělo vést klienta k naplňování svých možností. Sociální pracovník by měl reflektovat, zda zakázka, kterou s klientem uzavírá, je o realizaci klientových vlastních možností, či zda spíše klient plní zadání neautentického „ono se“, což de facto dále podporuje nesvobodný způsob pobytu. Toto nebezpečí se obzvláště ukazuje v práci s lidmi s psychotickou zkušeností. Jak píše Condrau (1989, s. 89) *“...Všechna dosavadní pozorování nasvědčují tomu, že stupeň a rozsah nepravosti dasein psychotických lidí citelně předčí nesvobodu nutkavě neurotických nebo hysterických pacientů“*

Je to otázka napětí, ve kterém sociální pracovník stojí. Na jedné straně systém, jako zadavatel nárokuje normalitu ve smyslu nevybočení ze společenských konvencí, na druhé straně klient, jako lidská bytost trpící svým nemocným způsobem bytí jako svou omezenou možností, jak ve společnosti fungovat uspokojujícím způsobem.

Sociální pracovník tak pracuje se svým vztahem ke klientovi, svými hodnotami, zkušenostmi, vztahem ke společnosti, ve které žije, etickým kodexem, svým vlastním způsobem bytí, tedy vztahem k sobě samému. I on sám hledá, a nejen v rámci své profese, způsob, jak realizovat svobodně své možnosti. A toto vše s sebou do vztahu s klientem přináší.

Dörner a Plog zmiňují, že je téměř nemožné najít rozumějící postoj k člověku s duševním onemocněním. Jako možnost nabízí porozumění ve vzájemném vztahu. Postoj *„nerozumím ti, ale možná – v našem vztahu - si lépe porozumím z tebe“*, je dle autorů jediný možný (Dörner a Plog s. 46, 1999). Ve shodě s tímto názorem uvádí Matoušek (2010, s. 24) *„...V pomáhajících profesích nevyhnutelně dochází k většímu prolnutí klientova a pracovníkova světa než při jiných druzích práce“*.

Probstová (2009) píše, že ačkoliv je terapeutický vztah pro výsledky spolupráce s lidmi s duševním onemocněním podstatný, je mu věnováno velmi málo pozornosti. Upozorňuje, že podstatná je v tomto vztahu aliance, ta znamená neustálé domlouvání, dialog. U lidí se závažným duševním onemocněním může být výrazem takové spolupráce pouhé pasivní přijímání, přesto aliance a dialog odkazuje k rovnocennému postavení. Na straně pomáhajícího je pak popření existence terapeutického vztahu také jistým způsobem vztahování. Tak jako nelze nekomunikovat, nelze se nevztahovat.

Vztah lze vnímat v různých kvalitách:

- Terapeutický vztah.
- Pomáhající vztah.
- Pracovní aliance.
- Terapeutická aliance.
- Rehabilitační aliance.

Co je pojmům společné je důraz na partnerskou rovinu. Ostatně tento požadavek zaznívá i z řad lidí s duševním onemocněním (Probstová 2009, s. 37).

2.2.4 Koncept zotavení

To, co je vždy přítomno v pomáhání, je vztah. Vztah, který umožňuje přijetí, vztah, který umožňuje lidské setkání, akceptaci. Koncept zotavení je také svým způsobem postaven na akceptaci. Akceptaci sobě vlastního možného způsobu bytí, včetně toho, že jeho součástí je duševní nemoc či porucha. Jde o individuální a jedinečný proces, který je zcela v rukou lidí s psychickým omezením. Sociální pracovníci, ale i kdokoliv jiný z okolí, může být v tomto procesu oporou.

V konceptu zotavení jde o proces zotavování, vycházející z přístupu, který se zaměřuje na přednosti člověka. Zaměřuje se na zdravou část člověka a tu rozvíjí, pomáhá využít vlastní vnitřní sílu i pozitivní podněty v okolí. Podpora okolí tkví v tom, že spolupracuje na hledání možností jak dosáhnout toho, čeho chce člověk s psychiatrickou anamnézou dosáhnout. *„Podporuje člověka v jeho putování za smysluplností a celistvostí“* (Ridgway a kol.2014, s.3).

Viděno pohledem problematiky tématu domova lze říci, že jde o akceptaci vlastní jinakosti. Z toho, co bylo výše napsáno, je možné vytušit, že k tomu, aby člověk přijal svou jinakost, potřebuje zažít přijetí ve vztahu s druhými lidmi, potřebuje nalézt domov. Akceptující vztah ve smyslu buberovského Já-Ty, kde „*Ono je věčná kukla, Ty věčný motýl*“, je to, co umožňuje zotavování. „*...významnými složkami jsou „přítomnost“, profesionální zdrženlivost a schopnost poskytovatelů podpory vyprávět svůj vlastní příběh.*“ (Probstová, 2009, s. 21, Buber, 2016, s. 19).

S trochou odvahy a fantazie by se dalo zotavování přirovnat k hledání domova. K hledání, které je cestou k sobě samému skrze vzdálení se do oblasti cizoty, protože jedině tak, skrze podstatné chybění, je možné porozumět fenoménu domova. Sociální pracovník jako lidská bytost může být svou respektující a přijímající přítomností v takovém hledání nápomocný.

3 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření je zprostředkovat a popsat zkušenost domova tak, jak ji prožívají jednotliví lidé s duševním onemocněním, kteří v důsledku své nemoci využívají sociální služby. Tématizovat domov a jeho význam v kontextu sociální práce. Jaký je obraz domova lidí, jejichž životní cesta je zavedla k prožitkům a projevům chování, které nazýváme duševním onemocněním? A jak se tento obraz odráží v jejich každodenním životě? Byly stanoveny dvě výzkumné otázky:

Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov?

Jak vnímají lidé s duševním onemocněním pomoc sociálního pracovníka v péči o vlastní domov?

3.1 Přípravná fáze výzkumného šetření

S tématem domova jsem se setkala v rámci své práce v chráněném bydlení pro lidi se zkušeností s duševním onemocněním. Během konzultací s uživateli služby jsme se tohoto tématu dotýkali v rámci individuálního plánování. Zaujalo mě, jaká témata se po položení otázky „kde se cítíte být doma?“ v rozhovorech odkrývají. Současně jsem vnímala, že jde o téma, které je pro lidi bydlící v chráněném bydlení významné. K tématu se vraceli, oslovovali mě znovu s tím, že by v rozhovorech na toto téma rádi pokračovali. Začala jsem přemýšlet o tom, zda by toto téma bylo vhodné ke zkoumání.

V přípravné fázi jsem konzultovala svůj záměr tematizovat domov v souvislosti se sociální prací s vedoucí služby chráněného a podporovaného bydlení v organizaci, kde jsem v současné době zaměstnána. Ověřovala jsem, zda zacílení výzkumu je zajímavé pro přímou práci s klienty i pro mé kolegyně a zda je relevantní pro praktické využití v sociální práci. Dostala jsem podněty a pozitivní zpětnou vazbu. Současně jsem spolu s vedoucí týmu diskutovala kritéria výběru výzkumného vzorku. Jako vodítko jsem použila stejná kritéria, jako pro vstup do služby podporovaného bydlení. V této fázi jsem se odklonila od původního záměru definovat jako kritérium určitou diagnózu a zvolila jsem kritérium

obecnější - zkušenost s duševním onemocněním. Vedl mě k tomu fakt, že stejně jsou nastavena kritéria pro vstup do služeb týmu bydlení.

Pro ověření srozumitelnosti otázek jsem využila možnost téma domova diskutovat s klienty služby sociální rehabilitace v rámci diskusního klubu, který vedu. Jako nejzajímavější se ukázala otázka představy domova, která rozproudila bohatou diskusi. Chybění domova členové skupiny zmiňovali zejména v kontextu vztahů. Většina členů diskusní skupiny využívá různých sociálních služeb, včetně podpory samostatného bydlení. Otázka na podporu sociálního pracovníka v zabydlování byla vnímána srozumitelně a v diskusi se ukazovaly různé zkušenosti a podněty.

3.2 Volba participantů výzkumu

Výzkumný vzorek participantů byl vybírán metodou prostého záměrného výběru. Jak píše Miovský (2009) jedná se o nejjednodušší metodu záměrného výběru, kterou lze použít, pokud není třeba oslovit velké množství osob a současně jsou osoby výběrového vzorku dostupné.

Jako kritéria jsem určila zkušenost s duševním onemocněním a využívání sociální služby zaměřené na podporu bydlení déle než jeden rok. Současně jsem jako kritérium stanovila podmínku samostatného bydlení. Kritériem je tedy i situace, kdy člověk již bydlí samostatně, eventuálně s partnerem či kamarádem, má svůj vlastní či pronajatý byt či jiný vhodný životní prostor a ten zabydluje a vytváří.

Oslovila jsem kolegyně v přímé práci s klienty v samostatném bydlení a poprosila je, aby tlumočily mou prosbu o rozhovor předvybraným participantům. Touto cestou jsem oslovila tři participantky, ženy. Dostala jsem telefonní kontakt a konkrétní termín a místo rozhovoru jsem domlouvala sama. Všechny participantky mě znaly, jelikož jsem s nimi v minulosti byla na týdenním pobytu na horách. Další tři participanty, dva muže a jednu ženu jsem oslovila sama, jednalo se uživatele služby sociální rehabilitace v zařízení, ve kterém jsem zaměstnána. Všichni oslovení participanté předběžně s rozhovorem souhlasili. Celkem jsem realizovala šest rozhovorů, pro účely práce jsem pak vzhledem k přiměřenosti rozsahu stran použila čtyři

3.3 Popis vzorku participantů

Participantka Eva

Eva žije v současné době ve vlastním bytě spolu s přítelem. Evy přítel má též zkušenost s duševním onemocněním. Ve spolupráci se sociální službou je Eva 8 let. Službu podpory bydlení využívá Eva 1,5 roku. Předchozí zkušenost s bydlením komunitního typu nemá. Prošla řadou psychoterapií, individuálních i skupinových. Pobírá invalidní důchod na základě psychického onemocnění. Má poměrně bohatou síť přátel a různé koníčky. V současné době pracuje na chráněném pracovním místě v dílně. Má střední vzdělání s maturitou.

Participantka Eva mi druhý den po rozhovoru telefonovala a chtěla některá témata našeho rozhovoru konzultovat. Vyžádala si, abych jí seznámila s analýzou našeho rozhovoru, kterou odsouhlasila. Následně využila mou nabídku a domluvila si se mnou konzultaci.

Participant Milan

Milan má dlouhodobě pronajatý pokoj s kuchyní v penzionu, kde není přihlášen k trvalému pobytu. Žije sám. Sociální služby využívá 16 let. Má předchozí zkušenost s bydlením komunitního typu. Službu podpory bydlení využívá 3 roky. Absolvoval léčbu v denním stacionáři a následně docházel na skupinovou psychoterapii. Má přátele, které jezdí navštěvovat i na několik dní. Pobírá invalidní důchod na základě svého duševního onemocnění, současně příspěvek na péči. V současnosti pracuje na částečný úvazek jako osobní asistent. Je vyučen.

Milan reflektoval mou nabídku následného rozhovoru a požádal o konzultaci na téma svého vnitřního domova.

Participantka Marie

Marie žije v chráněném bytě spolu s dalšími spolubydlícími. Službu podpory bydlení využívá 1 rok. Má předchozí zkušenosti s bydlením v terapeutických komunitách různého typu. Marie dochází dlouhodobě na individuální psychoterapii, má zkušenost i se

skupinovou formou psychoterapie. V době nahrávání rozhovoru pracovala na zkoušku v obchodě. V současnosti hledá zaměstnání. Pobírá invalidní důchod v důsledku duševního onemocnění. Marie vystudovala střední školu.

Nabídku následného rozhovoru využila Marie bezprostředně po ukončení nahrávání.

Participantka Pavla

Pavla užívá chráněný byt, ve kterém žije sama. Služby podpory bydlení využívá 3 roky. Do bytu se nastěhovala rovnou od rodičů. Pavla pracuje na zkrácený úvazek a pobírá invalidní důchod v důsledku duševního onemocnění. Pavla má středoškolské vzdělání.

Nabídku následného rozhovoru nevyužila.

3.4 Popis výzkumné metody

Byla zvolena kvalitativní metoda, interpretativní fenomenologická analýza (dále jen IPA), která je vhodná pro zkoumání žité zkušenosti člověka. IPA vychází z fenomenologie, hermeneutiky a idiografického přístupu. Umožňuje zkoumat subjektivní žitou zkušenost bez hlubších filozofických znalostí. Metoda zohledňuje kontext, čas a intencionalitu. Hledání významů, které přikládá konkrétní člověk událostem a zkušenostem, přináší vhled do osobní situace a porozumění konkrétní jednotlivé události nebo fenoménu. IPA zkoumá postupně jeden případ do detailu a pokračuje dál až po jeho uzavření.

Analýza dat vyžaduje hermeneutickou pozici, která se zakládá na opakovaném čtení textu doslovného přepisu audio rozhovoru. V rámci IPA pracuje výzkumník se svými koncepty a zkušenostmi, právě ty jsou důležité pro porozumění danému problému a jeho interpretaci. Během výzkumu konstruuje participant a výzkumník svou zkušenost společně. Výzkumník není v expertní roli, spíše by se dalo říct, že jsou oba účastní společného hledání významů (Řiháček, Čermák, Hytych a kol., 2013)

Participant sděluje svou zkušenost, které již nějak rozumí, a výzkumník se snaží porozumět způsobu, jakým jí rozumí. Interpretace zůstává v subjektivní rovině. Subjektivita je zde vnímána pozitivně, právě ona umožňuje vstup do zkušenosti.

Interpretace by měla zůstat vždy otevřena dalším možnostem. Podstatné je přiblížit se světu participanta a reflektovat svou roli ve výzkumném a interpretačním procesu (Smith a Osborn, 2007).

3.4.1 Předporozumění zkoumané problematice

V rámci IPA je žádoucí reflektovat náhled výzkumníka na zkoumanou problematiku. Výzkumníkovy prekoncepce jsou nezbytné pro porozumění významu, jaký pro participanta jeho zkušenost má. Výzkumník je včetně tzv. předporozumění zkoumaným jevům klíčovým výzkumným nástrojem. Zvědomění vlastních prekonceptů je spolu s uvědoměním si interpretativní role důležitou podmínkou výzkumu. Pro reflexi vlastního náhledu tématu domova jsem zvolila rozhovor sama se sebou.

Zdrojem mého předporozumění je má vlastní zkušenost. V současné době je pro mne domov spojen s mou rodinou, s mými dětmi, s mužem. Domov je pro mne obrazem, který má stálé pozadí, na němž se neustále objevují nebo mizí různé figury. Měním ho já, mění ho mí blízcí. Patří do něj široká rodina, vzpomínky, barvy, vůně. Výrazně vnímám prvek obstarávání, vytváření. Důležitou roli hraje prostor, jeho estetika. V současné fázi života vytvářím domov pro druhé, pro své děti. Z tohoto pohledu jsem výrazně v praktické rovině, domov je kromě jiného i uklízení, praní a další domácí práce. Současně jsem velmi zřídka doma sama. Domov je pro mě živé místo naplněné lidmi a věcmi, které se snažím organizovat, obstarávat. Mé předporozumění je ovlivněno i literaturou, kterou jsem četla v rámci psaní diplomové práce. Mé vnímání domova se během psaní práce měnilo. Začala jsem si postupně všímat významů, které s pojmem domova spojuji.

Mohu přiznat, že jsem do rozhovorů vstupovala s myšlenkou, že pokud vážně schopnost či možnost budovat si svůj vlastní domov, dostává se člověk do začarovaného kruhu, kdy postrádá místo, které je zdrojem životní síly. Tato síla pak chybí k tomu, aby člověk měl zájem pečovat o své okolí. Pokud péče o domácnost postrádá smysl, kterým je vytváření domova, domácí práce jsou vykonávány pouze mechanicky. Taková činnost je dle mého názoru velmi vyčerpávající.

K této úvaze mě vedly obtíže, které se ukazovaly v oblasti úklidu a péče o společně obývaný prostor v chráněném bydlení, kde jsem v minulosti pracovala. Sama sobě jsem

kladla otázku jaká je v tomto ohledu má role, jako sociální pracovnice. Zda a jak mohu svým klientům zprostředkovat smysl těchto prací, aby se nejednalo o mechanické plnění úkolu, s cílem mít odškrtnuté pole v tabulce úkolů.

Součástí mého předporozumění byla i domněnka, že vnímání domova souvisí s pocitem osamělosti, který zkušenost s duševním nemocněním často provází.

3.5 Sběr dat

Byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda vyžaduje náročnější přípravu. Je třeba vytvořit okruhy otázek, které jsou součástí závazného schématu rozhovoru. Během rozhovoru je možné pořadí otázek měnit, současně je také vhodné pokládat doplňující otázky, které upřesňují odpovědi participanta a ověřují porozumění výzkumníka. Je třeba vydefinovat jádro rozhovoru, které je třeba vždy probrat, současně vnímat témata, která mohou rozhovor obohacovat a umožnit tak hlubší vhled. Rizikem je v tomto ohledu odklonění od jádra rozhovoru a získávání nerelevantních dat, zabíhání od tématu. Současně však následná analýza ponechává možnost s touto nadstavbou dat pracovat, eventuálně ji ponechat stranou (Miovský, 2009).

Hendl (2005) upozorňuje, že je třeba věnovat pozornost nejen prostoru, kde se rozhovor odehrává, ale i jeho délce, počátku a konci. Vedení kvalitativního rozhovoru klade na výzkumníka nároky ve smyslu dobrého navázání kontaktu, soustředění a lidského porozumění. Kvalitativní výzkumný rozhovor může v některých případech nabývat podobu intervence. Doporučuje proto nabídnout participantovi následně ještě možnost dalšího setkání.

Rozhovory jsem nahrávala v časovém rozmezí leden-březen 2016. S účelem výzkumu jsem participanty seznamovala předem, když jsem o rozhovory žádala. V úvodu každého rozhovoru jsme participanty poprosila o podpis informovaného souhlasu. Rozhovory probíhaly částečně v konzultační místnosti organizace, ve které pracuji, a částečně v domácím prostředí participantů. Výběr prostředí rozhovoru jsem ponechala na participantech. Participant, kteří dochází několikrát týdně do organizace v rámci spolupráce s dalšími sociálními službami, volili konzultační místnost. Toto prostředí je pro ně známé, do organizace dochází dlouhodobě a tráví zde část svého volného času.

Participant, kteří využívají pouze podporu v bydlení volili jako místo rozhovoru svou domácnost.

V úvodu každého rozhovoru jsem znovu vysvětlila účel rozhovoru a předložila k podpisu informovaný souhlas. Po krátkém úvodním hovoru jsem participantovi ukázala nahrávací zařízení a společně jsme se domluvili kam ho umístíme, zda na stůl či na místo, které není v našem zorném poli. Nahrávací zařízení vesměs nepůsobilo na participanty nijak rušivě, většinou leželo mezi námi na stole.

Ukazovalo se, že participant jsou na vedení rozhovorů zvyklí, zřejmě v rámci spolupráce se sociálními pracovníci či psychoterapeuty. Svou roli hrála i skutečnost, že jsem již před rozhovory byla s většinou participantů v delším osobním kontaktu. Atmosféra rozhovorů byla uvolněná, navázání kontaktu bylo poměrně rychlé. Nabídku, že si nahraný rozhovor můžeme následně společně poslechnout, nebo že ho zašlu pomocí mailu, všichni participant odmítli. Rozhovor jsem ukončovala poděkováním a vypnutím nahrávacího zařízení.

Rozhovory jsem nahrávala postupně. Nahraný rozhovory jsme doslovně přepsala. Snažila jsem se přepis provést v co nejkratší době po realizaci samotného rozhovoru, abych mohla zaznamenat i detaily, které záznamové zařízení nezachytilo. Zaznamenávala jsem vše, jak znělo ze záznamu, včetně pauz a mimiky, nejasných formulací či přerázků. Doplňovala jsem poznámky k atmosféře rozhovoru a proběhlé neverbální komunikaci. Následně jsem provedla analýzu rozhovoru, až poté jsem přistoupila k dalšímu nahrávání.

Jména participantů jsem změnila, abych ochránila jejich soukromí, Ze stejného důvodu nikde v práci neuvádím název organizace, jejíž klienti byli participanty výzkumného šetření.

3.6 Osnova rozhovoru

Úvodní otázka je nejširší, uváděla jsem ji na začátek každého rozhovoru. Následně jsem pokládala doplňující otázky podle směru, kterým se hovor ubíral. Otázky jsem nepokládala doslovně. Aby byla zachována plynulost hovoru měnila jsem jejich pořadí, případně některé vynechala, pokud téma participant/ka sám/a zmínil/a v rámci odpovědi na

jinou otázku. V rozhovorech jsem sledovala, jakým tématům se participant/ka vyhýbá, odklání se apod. V hovoru jsem se snažila následovat téma participanta tak, aby byla výpověď dostatečně bohatá. Současně jsem se snažila přizpůsobit jazyku, který participant používal.

Při rozhovoru jsem vycházela z následující osnovy:

1. Jestli byste byl/a tak hodná a zkusil/a si představit, co se Vám vybaví, když řeknu slovo domov?
2. Vzpomenete si na nějaký okamžik, kdy Vám domov nejvíc chyběl?
3. Jaký vnímáte rozdíl, mezi tím bydlet a mít domov?
4. Jak vy sám/sama vytváříte domov?
5. Jak vnímáte spolupráci se sociální pracovníci v podpoře bydlení?
6. Co plánujete do budoucna?

4 ANALÝZA ROZHOVORŮ

4.1 Eva

Tab.1. Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov

Představa – domov jako společenství	8,9 12,13 24,25,26 98	je tam lidská blízkost, pomáhají si, něco společného dělají je tam láska mezi nimi, pouto, ... že ten domov jako zčásti je, že člověk jezdí za rodičema. I když bydlí jinde, tak je to takovej, částečně domov to pořád je, pokud to tam funguje ty vztahy to lidský společenství jako
Nemožnost cítit blízkost	53,52 56,57 62,63	nemůžeme zažívat vlastně klasické blízké vztahy jako normální formou, je to takový smutný celý je to takový jako že sice je to blízký citový vztah, ale vlastně je to takový, jako když zároveň není už to není taková ten hřejivější pocit. hřejivější pocit blízkého člověka
Současný domov, je tam kde bydlím	281 280	Ty nějaký nejbližší, vazby, pouta, rodinný, to okolo nemám nikde Není dostatečně prostě.
Téma partnerství	301,302	že spolu nejsme víc propojení, víc aktivní na společný notě, rovině, prostě
Naladěnost	290 308 295,296	jako úplně nesdílím ty partnerovy zájmy bych prostě třeba cejtla jeho když spolu trochu víc zafungujeme, tak se mi dělá líp,
Zkušenost původního domova jako ztráta Téma nemoc matky	53,52 218 228,229	No a pak bylo po domově, protože jako s mámou se hrozně zdravotní stav zhorší Furt měla takovej utrápenej obličej tý mámě je furt špatně, špatně, špatně, že mě to vlastně úplně ničilo a nikdo jiný už tam jako nebyl
Odcizení	232	citový blízký člověk byla ta máma
Chybění	240, 243,244 261,262 271,272 280	Kde ty vztahy nejsou dobrý, tak to není domov, to je ovšem nikdo se jí tam nezastal, takže to nebyl domov. (matky v dětství) Právě je špatně, že mi chybí pořádně domov a ty nejbližší kdybych jako víc cejtla ten domov, pár těch kloudně nejbližších, tak mám energii Okolo to nemám nikde, takový ty vztahy domovský, to nemá jako.
Téma nemoci jako překážky v obstarávání	261	...mám z toho deprese, že tam pak mám potíže uklízet
Podpora ze strany sociální pracovníce	263,264,265	tak mi tam chodí sociální pracovníce, že teda jako na mě působí teda kladně, že je taková lidská, že se jako při ní rozpočívám
spolubytí přijetí	330,331,332	říkám tu situaci a co by mi pomohlo, jak vlastně to nemá řešení a ona je na mě jakoby milá, empatická „ona je na mě jakoby milá, empatická a... Já se trochu jako vzzzpamatuji“
vztah	335 336,337,338	ona na mě reaguje kdyby mi to tam nesedlo lidsky, tak by mi to nepomáhalo vůbec.“

4.1.1 Popis průběhu rozhovoru

Evu znám již rok, setkáváme se v zařízení, kde jsem zaměstnána. Rozhovor mi dala ochotně, neměly jsme problém s navázáním hovoru. Hovořily jsme v konzultační místnosti. V úvodu jsem jí seznámila s účelem, za jakým rozhovor nahrávám, a dostala jsem souhlas s použitím do diplomové práce. Eva projevovala obavy z vyzrazení její identity. Ujistila jsem jí, že její jméno nebude v diplomové práci uvedeno. To její obavy zmírnilo.

O tématu domova jsem s Evou již v minulosti měla možnost několikrát hovořit v rámci individuálních konzultací, což mohlo ovlivnit vedení výzkumného rozhovoru. Také jsme měla možnost navštívit Evu u ní doma v rámci sociální služby podpora samostatného bydlení, kterou Eva využívá. I to mohlo mít vliv na to jakým způsobem jsem s Evou hovořila a jak ona reagovala na mě. Současně však vztah umožnil důvěrnější průběh rozhovoru.

4.1.1.1 Téma domova jako představy

Eva mi na úvodní otázku jak si představuje domov položila otázku doplňující.
„No tak domov, to je z mý reality nebo v mých představách?“ (E. 3,4)

Po té, co jsem nechala na ní, kterou variantu zvolí, rozhovořila se o vztazích a rodině. Hovořila plynule, z hlediska intonace to znělo jako výčet, neosobně.

.....domov je rodina, nejbližší, kde se ty lidi maj prostě rádi, v nějaký míře rozumný spolu komunikujou, je tam lidská blízkost, pomáhaj si, něco společnýho dělaj,... (E. 6,7,8)

Popis domova doplňovala poznatky, které našla v knihách či má zprostředkované od kamarádek. Představuje jakýsi ideál, svou představu domova.

„Jsem v jedný knížce zaznamenala, ...jak to mám říct, ...by lidi neměli bejt fyzicky vedle sebe, ale spolu komunikovat a trošku něco aktivního spolu. (E., 14,15,16)

Eva rozděluje domov na částečný a na domov trvalý. Návštěva rodičů je pro ni něco nedostupného. Postrádá domovské vztahy, ale zná od kamarádek z vyprávění jaké to je, když se člověk vrací někam, kde je stále napůl doma. Eva předkládá obraz toho, co je pro ni nedosažitelné.

„...třeba spolu strávit víkend takovým domácíým taky způsobem, že tam spolu pomáhaj zase třeba si spolu uvařej, dřepnou si večer k televizi nebo něco dělaj na bytě“.(E. 33,34,35)

Eva hovoří o částečném domovu. Je to místo vzpomínek na dětství a přitom současně místo kde stále žijí rodiče. Jakýsi paralelní domov s tím, který Eva nazývá trvalý, tedy ten, kde žije, bydlí. Je to něco, co zůstalo v minulosti, k čemu Eva nemá přístup. Eva domov měla do deseti let a nyní ho postrádá, nemá ani částečný u rodičů, a v tom trvalém, tedy tam kde bydlí, to také není ono, nedaří se jí si ho vybudovat, zaplnit, chybí blízcí lidé. Přitom ví, že způsob pobývání je svým způsobem v domově částečném i trvalém podobný. Chybí-li jedno, nefunguje ani druhé?

„...trávit podobným způsobem jako se to tráví v tom domově, kde člověk má ten trvalej domov“ (E.36,37)

Evě chybí pocit blízkosti, možná přijetí, když hovoří o tom, že není problém zavolat rodičům a oni řeknou jen tak ano, přijed'. To ona neuslyší. Jezdí za matkou do ústavu, částečný domov, ten který by si bývala mohla uchovat v sobě, ztratila, nemá s mámou společné doma. Její představa je pro ni osobně nesplnitelná, ale ptá se kamarádek, nechává si o tom vyprávět. Ví jak to má být.

...nevím, tak mám kamarádky, který to takhle třeba maj (E.,41)

4.1.1.2 Téma dětství – zkušenost původního domova

Pro Evu je významná zkušenost, kdy se v dětství zhoršil psychický stav její matky. Doma už nebylo místo, kde je aktivita a život. Do deseti let to zažívala, poznala lidskou blízkost, návštěvy babičky, společné obědy a procházky. Pak se situace proměnila. Smutná tvář matky se vtiskla do podoby domova. Být nablízku trpící matce Evu ničilo.

...“ten člověk třeba jen leží nebo je zničenej, nemůžete spolu jako dělat ty eeeee, takovou komunikaci a takový aktivity.“ (E. 74,75)

Současně ji matka potřebovala, nechtěla aby se příliš vzdalovala z domu za kamarády, byla úzkostná, měla o ni strach. Bylo obtížné být blízko matce, která trpěla. Eva chtěla ven, za kamarády najít své místo v kolektivu, uspět. Situace doma ji však od kamarádů vzdalovala nejen tím, že jí matka nechtěla pouštět ven. Eva byla zničená z toho,

co zažívala doma, ve škole byla zamlklá, bez energie a ostatní ji takovou nepřijali. Neměla se komu svěřit s tím, co jí trápí, nikdo by její situaci neporozuměl, protože ji nezažil. Porozumění Evě chybí stále. Nikdo nerozumí tomu, co zažila a co zažívá.

už to není takovej ten nabíjecí vztah, to co člověku dává jako tu energii, už to tam není prostě, už to není ta nabíječka (E.,79,80)

...odborníci kolikrát jako by to nestudovali, občas mi přijde, že něco studujou a pak jako mi přijde co z nich vypadává občas, mi přijde úplně zoufalý, od některých teda. (E.,179-182)

Ztratila napojení na citově blízkého člověka, na matku a už tam najednou nebyl ani nikdo další, už to pak nešlo ani s babičkou, ani s bratrem, ani s kamarády. A nejde to stále.

...“je to blízkvej citovej vztah, ale vlastně je to takový, jako když zároveň není“ (E., 56)

.....,už to není, že si na toho člověka vzpomenu a uklidní mě, že ho mám“. (E., 79,80)

4.1.1.3 Téma chybění domova

Eva má jasnou hranici deseti let, kterou popisuje jako bod, od kterého jí domov trvale chybí.

.....,No od těch deseti furt“ (E.,187)

Tato odpověď byla provázena silnými emocemi, kdy se Eva rozplakala a pohledem jakoby hledala porozumění své situaci. Doma viděla utrpení své matky, matka nekomunikovala, nebyla schopná běžných aktivit, měla stále smutný výraz v obličeji. Eva jakoby přišla o možnost vztahovat se k dalším lidem. Působí v této fázi hovoru odevzdaně.

.....,nikdo jinej už tam jako nebyl“ (E., 224)

Eva vnímá domov jako místo, kde jsou ti nejbližší, pokud chybí vztahy, domov to není. Domov je to místo, kde se člověk necítí sám, cítí přijetí, ochranu a zastání. Rozdíl mezi pojmy bydlet a mít domov popisuje Eva na kvalitě vztahů. Zde Eva působí energicky a poměrně důrazně se mi snaží rozdíl vysvětlit.

Kde ty vztahy nejsou dobrý, tak to není domov. “ (E., 236-238)

Jako příklad uvádí dětský domov, kde chybí úzký vztah, pevná rodičovská figura.

...“prostě to absolutně není rovina rodiče, babičky nějakýho pevnýho dospělýho, že jo.“ (E., 252,253)

Současně hovoří o matce, té domov v dětství také chyběl, neměla zastání, když ji otec týral. Měla těžké dětství, nevyšel jí vztah s Eviným otcem, a nebyla zdravá, aby Evě mohla být pevným dospělým. Nyní žije v ústavu. Eva hovoří rozčileně, nahlas.

„A jako máma je teď v ústavu a taky to není domov a žije tam dennodenně no“ ...pauza... (E., 247, 248)

Sama zmiňuje v souvislosti s pocitem, že jí domov chybí, problémy v péči o domácnost, přičemž domov zde znamená cítit blízkost, domovské vztahy. Pokud by toto Eva cítila, měla by energii. Chybění domovských vztahů jí energii bere, způsobuje depresi. *....., kdybych jako víc cejtla ten domov, pár těch kloudně nejbližších, tak mám energii, vitalitu a absolutně nemám problém si to tam dát do pořádku a uklidit, ale takhle jo.“ (E., 267-269)*

Jak ale tento pocit zažít? Eva jakoby čekala, že možnost zažít blízkost přijde zvenku, od ostatních lidí. To se ukazuje i v partnerských vztazích. Eva není úplně spokojená s mírou sdílení společných činností s partnerem. Nejsou stejně naladěni. Pomáhá jí, když je partner aktivní, dělá s ní společné činnosti, když spolu zafungují, přiblíží se, tento pohyb přiblížení ale musí přijít od partnera.

Okolo to nemám nikde, takový ty vztahy domovský, to nemán jako. (E., 280)

Jakoby vztahy byly v Evině pojetí cosi statického, co se vymyká její možnosti vlivu. Do jaké míry chová Eva naději, že se jí podaří domovské vztahy či blízkost pocítit? Jako příčinu situace Eva vidí svou minulost, zážitky z dětství, nemoc matky, má stejný osud jako matka, té také domov chyběl. Jakoby neměla kolem sebe osoby, se kterými je pro ni možné takové vztahy navázat. Schází Evě porozumění od druhých? Pomoc hledá, ale nenachází. Eva sama řešení své situace nevidí. Co v rozhovoru nezmiňuje a na co nesměřovala ani žádná má otázka je, jak moc se Eva cítí osamělá.

4.1.1.4 Téma podpory v bydlení

Eva hovoří o absenci blízkých osob, potažmo vztahů, jako ústřední překážce v obstarávání domácích prací. Toto chybění se projevuje na jejím zdraví a aktivitě.

„ je to hrozně těžký, právě ty stavy, zároveň že mi, jak jsem tím paralyzovaná, je mi jako blbě, je to furt takovej boj jako na nic úplně“ (E., 342, 343)

Jako podpůrnou vnímá lidskost a komunikaci, když na ní někdo reaguje a vyslechne ji. Ráda by starost o domácnost sdílela, tvořila domov s někým. Společný zájem či zájem o její osobu je pro ni motivující silou. To vnímá na rovině partnerské i ve vztahu k sociálním pracovnícím. Současně uvádí, že je pro ni potíží sdílet zájmy partnera. Sebe vnímá jako prakticky založenou.

„Já jsem víc na ty praktický věci a mám je jako potřebu s někým sdílet a dělat je společně“ (E., 302,303)

Popisuje svůj plán na opravu kusu nábytku, kterou by chtěla dělat společně s partnerem, jeho aktivita je pro ni důležitá. Na domácí práce si připadá sama. Podporu sociální pracovnice popisuje jako možnost komunikovat, sdílet své problémy. Oceňuje empatii a lidskost. Nepotřebuje fyzicky pomoc s úklidem, lidská přítomnost jí pomáhá nastartovat vlastní aktivitu.

.....,mluvím, mluvím, mluvím a ona na mě reaguje, nějak spolu komunikujeme, kdyby mi to tam nesedlo lidsky, že jako by mi to nepomáhalo vůbec.“ (E.,335-337)

Vylepšování plánuje sama, důležité je pro ni, aby byl domov přiměřeně útulný, hezký. Důležitá je pro ni vize. Zmiňuje hodnocení vzhledu jiných bytů a jak na ni působí. V závěru vyjadřuje optimismus, že se jí její plány jak vylepšit svůj životní prostor podaří.

.....“myslím si, že když se tam uklidí, že to tam bude docela obstojný.“ (E., 383,382)

4.2 Milan

Tab.2. Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov

Představa - Domov jako bezpečí	5,6 14 77,78	„Ve svém nitru, ve svém srdci. Mít tam jakoby ten pravý domov, tu lásku a bezpečí“ domov, to je takový vnitřní domov pořád myslím na ten rozhořelej krb, kde prská to dřevo, na takovou tu pohodu
Téma vnější domov -prostor, který obývám	4,5 20,21 22	„... ve kterém bych měl jako uklizeno a tak“ ..“ vnější domov pro mě taky hodně znamená, ale už míň než ten vnitřní domov ve svém nitru“ „je taky důležité někde bydlet, platit nájem a tak“
Téma nemoc jako překážka v obstarávání domova	28 37 29,30 203,204	„starat se o tu domácnost, když je člověk nemocný, moc mu to nejde“ „nejde ani ten vnější udržovat dobře“ Třeba mě to určitej čas vedlo jakoby do postele a aktivita se jakoby vytratila „když jsem více zdravější, můžu na tom svém bytě nějak pracovat, uklízet, abych se tam cítil dobře a příjemně“
Chybění	44,45	„Vlastně ten vnitřní domov mi chyběl dlouhý léta, po tu dobu co jsem byl nemocný“

	68,69 233,234	Chybělo mi zázemí, tam, bezpečí, jistota, že někdo při mně stojí, zastání vůbec jako takový. dříve jsem ten domov v sobě vůbec neměl, protože jsem byl rozbitá osobnost“
Zkušensot původního domova Ohrožení	53 59,60 69 101,102	„já jsem tam odtud musel doslova jakoby utéct do chráněného bydlení“ hlavně bratři po mě šli, hlavně ten jeden, ten XY, ten po mně šel teda jako hodně Byl jsem v té rodině úplně sám proti všem. s tím duchem negativním mě to ovlivňovalo, bylo mi nepříjemný jako bejt s ním.(bratr XY)
Hranice	218 223,225	„když vyjdu ven, je to nebezpečný“ „abych prostě venku jakoby obstál v tom nebezpečným světě“ „chránit sám sebe před druhými lidmi“
Téma uzdravení	82,84 290,291 267 270,271,272	Ježíš řek, že mě bude od téhle chvíle, od toho okamžiku hodně a intenzivně jako uzdravovat, že na mě bude hodně a intenzivně pracovat, což taky dělal, a mně bylo jako líp a líp a líp když budu vnitřně svobodnější, tak budu taky jistější, schopnější, vím, že budu tak jakoby zdravější „„Ježíš mi vlastně pořád pomáhá, že je to úžasná moc“ já bych ty hlety věci jako sám nemoh prostě jako dělat. Nevěděl bych to, neznal bych to a byl bych si myslím v léčebně zavřenej jako nemocnej člověk (o své víře)
Téma podpory v chráněném bydlení přijetí spolubytí vztah -jistota	57 79 133 137 141 163,164 167,168	„jsem tam měl jakoby domov, bylo mi tam dobře. (CHB) „potřeboval jsem se trochu uzdravit a vzpamatovat“ „cejtíl jsem tam podporu, oporu, jakoby zázemí, takový bezpečí“(CHB) „hodná, paní terapeutka moc hodná i když někdy přísná, mě to jako dělalo dobře“(CHB) „zastání u těch terapeutů jsem tam měl“ „to se mnou řešila dobrou cestou jakoby, moc se jako nezlobila, musel jsem pak s tím psem jako pryč“ (CHB) „Vánoce...jsem to prostě všechno vnímal jakoby tak jako povinnost, tak jako to pro mě bylo příjemný, že to bylo organizovaný“(CHB)

4.2.1 Popis průběhu rozhovoru

Milan je člen svépomocné diskuzní skupiny, kterou vedu. Známe se rok. Rozhovor mi poskytl ochotně, nicméně nabídku, že ho navštívím u něj doma odmítl. Hovořili jsme tedy v konzultační místnosti. Milan mi sdělil, že v minulosti odmítl dát rozhovor do bakalářské práce mojí kolegyni, ale že je mu již lépe a proto se mnou může hovořit. Vysvětlila jsem Milanovi účel našeho rozhovoru i k čemu ho použiji. Milan souhlasil s použitím rozhovoru do diplomové práce, vyslovil dokonce přání, abych jeho jméno nepozměňovala.

Rozhovor probíhal v klidné atmosféře, ke které přispěl i fakt, že se s Milanem již třetí měsíc jednou týdně setkáváme v rámci podpurných rozhovorů. Téma domova jako takového nikdy předmětem našich rozhovorů nebylo, ale hovořili jsme o Milanově rodině

a vztazích se sourozenci. Je možné, že má obeznámenost s Milanovou rodinnou situací ovlivnila směr, jakým jsem kladla otázky. Také jsme u sebe vnímala tendenci rozvinout téma, které by navazovalo na předchozí konzultace s Milanem, ale odklonilo by nás od tématu vnímání domova. Toto jsem reflektovala a snažila se držet osy polostrukturovaného rozhovoru.

Tento rozhovor byl druhý v pořadí, Milan hovořil rozvážně a pomalu, před každou odpovědí se nejprve zamyslel, aby ji zformuloval. Milan by dle svých slov rád někdy hovořil veřejně před lidmi o víře. Tempo jeho hovoru působilo uklidňujícím dojmem.

4.2.1.1 *Téma domov jako představa*

Milan rozděluje domov na domov vnitřní a domov vnější. Vnější domovem nazývá místo, kde bydlí, místo, které musí obstarávat, nemá pro něj takový význam. Vnitřní domov nosí v sobě, dříve po něm toužil, nyní hovoří v tom smyslu, že ho našel.

domov, který v sobě mám (M.,7)

Cítil, že mu to chybí, když byl nemocný. To - teplo rodinného krbu, oheň, který ho hřeje uvnitř, zázemí, bezpečí, jistota. Milana lákala věta, o rodinném krbu. Teplo, které hřeje a přináší pohodu, klid, dobrou náladu, bezpečí.

....“ myslím to v sobě v mém nitru, že je tam ten krb, špalky, ten oheň tam, krásný teplo po celý místnosti a měla by tam být i duchovní i duševní pohoda a pokud možno být vždy dobře naladěn. (M., 12-15)

Z takového prostředí se nemusí obávat vyjít kamkoliv. Pokud uvnitř cítí bezpečí, uzdravuje se. Nemoc naopak bere vše, pokud není vnitřní domov, těžko se obstarává domov vnější.

Chybělo mi to, když jsem byl ještě v té svojí nemoci, a když jsem neměl vlastně žádné zázemí, žádné bezpečí, žádnou jistotu, pořádně ani svoje bydlení.(M.,8,9,10)

4.2.1.2 *Téma chybění domova*

Milan chybění domova popisuje v souvislosti s vlastní nejistotou a duševní nemocí.

...“byl jsem vlastně rozbitá osobnost, takže jsem ten domov uvnitř sebe hodně jako postrádal.“(M.,18,19)

Zdůrazňuje, že je pro něj důležité mít kde bydlet a zmiňuje platbu nájemného a obstarávání vnějšího domova. Vnější domov spojuje s pojmem bydlení, být doma znamená tam, kde bydlím. Poukazuje také na to, že pokud je mu dobře, může svůj vnější domov obstarávat. Vnitřní domov považuje za důležitější, spojuje s ním pocit, že je mu dobře, znamená to vyjít z nemoci. Pak může být aktivní a vykonávat pravidelně domácí práce. Když má uklizeno, cítí se dobře.

Spolu s vnitřním domovem chybí všechno ostatní, Milan hovoří o dlouhé době, kdy mu vnitřní domov chyběl, snaží se ji vymezit konkrétně léty, ale nakonec zůstává u neurčitého vymezení v minulém čase, chybění domova znovu spojuje se svou psychickou nemocí..

„chtěl jsem říct, že to bylo tak pět let, ale já jsem byl hodně nemocnej psychicky, takže to bylo dlouhý léta.“ (M.,47,48)

V rodině vnímal špatnou atmosféru, bratři ho ohrožovali, nikdo při něm tam nestál, neměl jistotu, zázemí. To mu chybělo. Od původní rodiny doslova utekl do komunitního bydlení.

4.2.1.3 Téma podpory v bydlení

Komunitní bydlení poskytlo Milanovi oddech. Mohl se vzdálit od rodiny, nemusel se vystavovat nebezpečí, chránil se před rodinou a uzdravoval. V bydlení se cítil bezpečně. Přestože docházelo ke střetům se spolubydlicími, Milan vnímal, že má zastání. Nebyl už tak jako v původní rodině sám proti všem.

...“Cejtíl jsem tam prostě ňák to zázemí a hlavně oporu nebo zastání u těch terapeutů“ (M.,138,139)

Starost mu dělal pes, který zůstal u rodičů a kterého musel chodit venčit. Zkušenost s tím, jak sociální pracovnice řešila situaci, kdy si psa přivedl do bydlení, je pro Milana pozitivní, ačkoliv pes v bydlení zůstat nemohl.

....“ nakoukla do pokoje a viděla, že tam ten pes je a nevynadala mi. Prostě to se mnou řešila dobrou cestou jakoby, moc se jako nezlobila, musel jsem pak s tím psem jako pryč.“ (M.,162-164)

Milan vyzdvihuje způsob komunikace terapeutky, vřidnost, citlivost. Vřidná pŕisnost, tak, jak ji popisuje, mu v bydlení pomáhala vzpamatovat se z událostí v rodině. Vzpomíná na Vánoce, které se mu v bydlení líbily. Také ve své víře se cítil svobodnějši, mohl s terapeutkou hovořit na toto téma. Říkal jí evangelium. V rámci dotazu na podporu v zabydlování, Milan zmiňuje pomoc Boží.

...*„vždycky a ve všem mi pomáhal Bůh.“ (úsměv).*(M.,174)

Současně zmiňuje snahu chránit se před lidmi ale současně i před samotou. Přechází ke zkušenosti se samostatným bydlením, kde docházela sociální pracovnice jednou týdně. Tato zkušenost je pro něj negativní, cítil se sám, bylo mu tam špatně.

...*“ . Já jsme postrádal nějakýcho kamaráda, přitele který by se mnou byl.“*(M.,182-183)

Milan měl věřící přátele, kteří ho podporovali, ale stále postrádal někoho, kdo by v té situaci a stavech byl s ním. Na dotaz, jak by pomohly častější návštěvy sociální pracovnice, odpovídá:

...*“To by pomohlo, kdyby v těch všech věcech nebo mých stavech byla se mnou, povídala více, radila, pomáhala, kdyby se mnou šla třeba nakoupit něco.“* (M.,195,196).

Chráněný byt Milan opustil a přestěhoval se ke kamarádovi. Ani tam nenalezl dostatečnou podporu od člověka. V té době ale začal pracovat na svém uzdravení s podporou své víry a našel vztah k Bohu.

4.2.1.4 *Téma uzdravení*

Milanovi se vedlo lépe, když byl vzdálen od rodiny. To mu umožnila nabídka chráněného komunitního bydlení. Následně se odstěhoval ke kamarádovi a toto období popisuje jako těžké - vedlo se mu špatně. Ležel, nebyl příliš schopen aktivity, občas navštěvoval rodiče na chalupě, ale vnímal tam stále negativní atmosféru, jejíž nositelem byl bratr. Zvrat nastal, když mu Ježíš přislíbil pomoc. Milan hovoří o tom, že ho Ježíš začal intenzivně uzdravovat a to dělá dodnes. Pomohl mu navázat vztah s otcem, se kterým může komunikovat a nastavit si návštěvy tak, že se nevidá s bratrem.

.....*“ Vztah s tátou se jako zlepšil, nebo uzdravil. Bůh a já jsme to asi udělali, no, takhle“* (M.,120,121)

Pro Milana je důležité obstarávat své bydlení, místo, kde bydlí, k tomu se potřebuje cítit zdravý, současně mu uklizený životní prostor také dodává dobrý pocit, tedy vlastně pocit, že je zdravý. Aktivitu a možnost vykonávat domácí práce vnímá Milan jako důkaz toho, že se uzdravuje. Uzdravení mu přináší jeho víra v Boha. Je důležité budovat domov uvnitř sebe i kolem sebe. Mít vnitřní domov, znamená mít v sobě pokoj, klid, sebejistotu, také o něco usilovat i za cenu sebezapření. Milan vnímá prostor venku - svět, jako nebezpečný, aby v něm obstál, pracuje na svém nitru. Potřebuje se ochránit před vnějším světem-obrnit, dělal to vždy, a dělá to i dnes, i když jinak a méně. Opírá se o svou víru.

...“Takže co mi pomáhá je to zase Ježíš, který dává můj život do pořádku“ (M.,235,236)

V tomto postoji není pasivní, a zdůrazňuje, že jde o spolupráci, je to i jeho zásluha, že se mu daří uzdravovat se. Mít v sobě domov přináší Milanovi pocit bezpečí. Potřebuje se stále ochránit před lidmi, před rodinou. S pomocí Boha, který ho vede, hledá vnitřní svobodu, kterou s tématem domova spojuje. Pokud bude vnitřně svobodný, bude sebejistější, najde odvahu a dokáže hovořit s lidmi, ke kterým se dříve těžko dostával, nastavuje si hranice. Podařilo se mu to například s otcem, jehož rady ho dříve sužovaly a ponižovaly ho.

..... “prostě Bůh zase zasáhl, uzdravil mě a já už s ním můžu klidně mluvit. Ho teď můžu v klidu nechat (směje se) úplně v klidu, aby mi něco radil.“ (M.,263,264)

V závěru rozhovoru Milan vyjadřuje svou vděčnost pánu Ježíši a Bohu, radost z daru víry, kterou vnímá jako zásadní obrat v jeho životě. Vyjadřuje přesvědčení, že bez podpory, kterou mu jeho víra dává by se jeho život odvíjel jinak. Nepodařilo by se mu vyjít z nemoci a žil by v psychiatrické léčebně.

...“byl bych si myslím v léčebně zavřenej jako nemocnej člověk, se kterým si nikdo neví rady,, (M., 282,283)

Právě tato možnost uzdravení, kterou skrze víru vnímá, mu umožňuje i budovat svůj vnitřní domov. Pro Milana to znamená zakoušet bezpečí ve vztazích s lidmi. Má chuť to zkoušet, víra mu k tomu dává odvahu, našel v ní oporu a zastání, které mu dříve scházelo.

4.3 Marie

Tab.3. Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov

Představa - domova jako bezpečí Současný domov je tady věci	16 19-20	Kam se ráda vracím a musí to být bezpečný Teď kon je to tady, protože tady mám svoje věci, nějaký bezpečí tady je i když jsem tady s holkama, ale v pohodě zatím, nějak si vycházíme vstříc.
Spolubytí	22-23 338	já tomu říkám značkování, že si to jako voznačkují a Takže je tam vlastně důvěra, tolerance a takovýhle ty věci
Volnost	54 70	vědět, že nemusím být jenom v tom pokoji no, že jsem mohla volně dýchat
Zkušenost původního domova	21-22	Předtím to jako bylo domov s mámou a to moc bezpečný nebylo a takový prostředí jako nechci
Ohrožující domov	96-101	nesměli jsme chodit ven, bila nás prostě kolikrát jako víc než měla. ... pak ještě brácha mě jako zneužíval,
Nemoc matky	102-103	a máma se jako věnovala těm svejm nebo věnovala, měla ty svoje deprese a nevěděla jak z toho ven.
Hranice	112-115 132-134	Jsem fungovala jako partner, že jsem nebyla jako dítě. a neměla jsem tam svoje soukromí, nic..
Domov jako past	143 155	.Pak to byla jako taková past, Když jsem se dozvěděla, že je nemocná (matka), tak jsem zůstala
Chybění	261-262	Cítila jsem se doma, ale bylo to takový jako prázdný ...ale ráno jsem se probudila a zas jako samota.
Osamělost	299 302-303	převažuje to, že když budu sama, tak se můžu zhoršit. Že to není jen o tom, že si vytvořím ten domov, ale někdo tam musí být
Partnerské vztahy	311-312 314-316 532	do toho vlastně se míchaj nějaký partnerství, že uvidíme co bude. Jenomže já se do toho moc nehnu, takže asi nic nebude Tikaj ti hodiny Minulost co jsme zažila mi to nedovolí
Téma nemoci	241,242 581	že se mi jako horší ten stav. Že se mi vrací nějaký ty věci potřebuju vědět, že jsem stabilizovaná jako v tý psychice
Téma podpory v zabydlování Vztah	359 408-410 414-417	Jako je super, že sem chodí (sociální pracovnice) A já si uvědomuju, že ta terapie to se týká těch mejch soukromých věcí, to se týká nějakých těch myšlenkách a tak, že to jako moc s tou mojí sociální pracovnicí jako nerozebírám Vlastně když si nad tím povídáme, tak vlastně si uvědomuju, jestli já nemám jako taky velký nároky taky na ní, protože ona je vlastně je jenom ohledně toho bydlení, soužití a tak a není a moje terapeutka. Takže já vlastně teď nevím co po ní můžu žádat a co ne.
Nedůvěra	463 467-470	O čem to vlastně je, ten vztah, uvažuju Ze začátku jsme měly konflikt, ale to jsme si vyřikaly a bylo to dobrýno. Ale teď zase jako moc, já jsem zmatená. Zároveň, když na tom přemejšlím, jako že vlastně co po ní chci. Jestli jako moc velký nároky na ní nemám
-	420 377-381 439-440aby nebyla tak hodná Protože chválení jako mi nestačí. Já potřebuju vědět. jestli to není taková ta fráze, jo jako, jste šikovná, jestli to není takový to jako namotivující.
porozumění	460 488-489 500	Po tom posledním rozhovoru nevěřím, že to neříká plošně my jsme schopné, ale ona už nevidí, co my prožíváme. Je fakt, že jí to asi moc neříkáme jo, jako že úplně jako do detailu Když nebudu úplně upřímná, tak ona to nepochopí Protože jestli jí to neřeknu, tak ona si bude myslet, že je

4.3.1 Popis průběhu rozhovoru

Marii jsem měla možnost poznat na společném pobytu organizace na horách. Blíže jsme se poznaly během neformálních rozhovorů při společné přípravě jídel a večerním posezení. Na základě toho jsem ji poté oslovila s žádostí o rozhovor do diplomové práce na téma domov. Marie souhlasila a domluvily jsme se, že ji mohu navštívit u ní v chráněném bytě.

Marie mě přivítala, ukázala mi celý byt, který obývá se dvěma spolubydlíci. Popisovala, jaké úpravy v pokoji provedla, jak si se spolubydlíci rozdělily prostor, aby měly všechny soukromí. Vnímala jsem, že je na prostor, který obývá, a na úpravy, které realizovala, hrdá. Byla veselá a působila sebejistě.

Rozhovor probíhal v kuchyni. Spolubydlíci nebyly doma, v bytě jsme byly samy. Marie uvařila kávu a chvíli jsme hovořily, vzpomínaly jsme na společný pobyt na horách. Domluvily jsme se, pod jakým jménem bude rozhovor v diplomové práci uveden. Na základě zkušeností s realizací předchozích rozhovorů jsem Marii nabídla, že se můžeme ještě jednou sejít pro případ, že by se ukázala potřeba konzultovat téma, které se může během rozhovoru objevit. Pak jsem zapnula nahrávací zařízení a položila první otázku.

Během rozhovoru jsem vnímala, že Marie prošla dlouholetou terapií, což se ukazovalo ve způsobu jakým o určitých tématech hovořila. Bylo znát, že je zvyklá na vedení rozhovoru. Chvillemi se ukazovalo, že je v tom zkušenější než já. Bylo pro mě obtížné udržovat Marii u tématu výzkumné otázky.

Marie si vyžádala podpurný rozhovor hned po nahrávání rozhovoru, následně mne kontaktovala telefonicky ještě druhý den. Hovořily jsme pak spolu ještě několikrát po telefonu a domluvily jsme schůzku, ke které nakonec nedošlo, protože Marie se nechala dobrovolně hospitalizovat.

4.3.1.1 *Téma domov jako představa*

Slovo domov Marii zavedlo do současného bytu, je to místo kam se ráda vrací, je to tam bezpečné. Významný je prostor, značkuje si ho svými věcmi, ale tak, aby to bylo přijatelné i pro spolubydlící. Svou představu domova nyní naplňuje v chráněném bydlení.

”a já když jsem viděla, že to bylo holý, tak jsem všechno začala značkovat jako svým. Ale zároveň to bylo i pro ty holky, jako, že jsme dělala útulnej jako nějaký prostředí, že jsem dala do kuchyně ubrus, nějaký ty prostírání, jako dávám příklad” (M.8-11)

Domov utváří věci, spousta věcí, a aktivita. Je to kolotoč, ale Marii to nevadí. Má ráda pořádek a prostředí, které utváří a které je bezpečné. Vlastní věci jako by symbolicky ohraničovaly její bezpečný prostor. Působením na prostor okolo vzniká hranice, věc jako značka, tady je moje místo. Marie nemá jednu věc, která by s ní putovala, je to hodně věcí. V této souvislosti je příznačné, že Marie na pobyt na horách vezla skutečně nadstandardně velké zavazadlo. Když vznikl problém s jeho nakládáním, omlouvala se, že potřebuje mít s sebou hodně svých věcí.

Předtím to jako bylo domov s mámou a to moc bezpečná nebylo a takový prostředí jako nechci, proto já svoje jako věci, já tomu říkám značkování, že si to jako voznačkuju (M.,21-23).

Marie je okouzlená prostorem bytu, ve kterém žije, cítí se v něm svobodně, může ho přetvářet. Její předchozí zkušenosti jsou jiné, v azylovém domě ani s kamarádkou se takhle nikdy necítila. Dostala zde možnost využít prostor, který nikdo jiný nechtěl. Mít svůj prostor-místo ve světě, to je něco, co jí v dětství chybělo.

No, že jsem mohla volně dýchat, že jsem si nepřipadala jako v uzavřeném prostředí, protože mám tady spolubydlící, ale mohla jsem se volně pohybovat (M.,77,78).

Marie spojuje domov s lidmi, potřebuje je tam. Potřebuje s nimi vyjít, vymezit si hranice. Svoje značkování se spolubydlícími konzultovala. Možnost zaplnit prostor a současně dodržet pravidla jí dává pocit bezpečí. V chráněném bydlení se zdá, že je snazší pravidla se spolubydlícími vykomunikovat. S kamarádkou se to Marii nedařilo, necítila se tam doma. V bydlení s kamarádkou bylo pro Marii náročné přijmout jako dalšího spolubydlícího přítele kamarádky. Je možné, že to má souvislost se vztahem k mužům, který Marie popisuje jako problematický?

Měla jsem, 2+1 to bylo, měla jsme všechno ale nebylo to ono. Protože ona se rozešla s přítelem, pak si našla hned dalšího během dvou dnů a vlastně on se ta k nám nastěhoval hned a mně se to nelíbilo.(M., 81-83)

Já jsem to vždycky všechno zkonzultovala, můžu sem dát ubrus, můžu si vzít poličku nebo tak. Takže je to vlastně i o nějaký toleranci a upřímnosti. (M.,326-331)

Mariina představa domova je spojena s bezpečím, je to místo, kam se ráda vrací, je to místo, kde jsou bezpečné vztahy-vzájemnost, která jí umožňuje být sama sebou a volně dýchat.

4.3.1.2 ***Téma dětství-zkušenot původního domova***

Domov, na který si Marie vzpomíná z dětství, nebyl bezpečný. Marie si to vysvětluje kromě jiného tím, že její matka byla jinak vychovávána.

Od mala se tradovalo, jakoby, že ten domov nebyl úplně bezpečnej, protože máma.....(M., 93-94)

Svých pět dětí vedla Mariina matka přísně. Bila je, zakazovala chodit ven. Nikdo, neochránil Marii, když ji začal zneužívat bratr v šesti letech. Když bylo Marii 14 let, zemřel jí sourozenec, matka se rozvedla a propadla do depresí a na Marii měla nároky jako na dospělou. Omezila její životní prostor, potřebovala ji mít jen pro sebe, vlastnit. Marie zůstala s matkou jediná ze sourozenců, veškerá tíha soužití s matkou padla na ni. ...*v životě jsme neviděla žádnýho jinýho muže v mámině bytě nebo vůbec. Ale prostě pak se to jako zhoršilo vlastně a ty nároky co měla na ty moje dva bratry a sestru a voni když se odstěhovaly, tak to měla na mě a byla jsem v podstatě její partner jako od těch čtrnácti, patnácti, že jsem fungovala jako partner.* (M.,108-112)

Marie neměla prostor vlastní intimity. Matka se jí prolamovala do soukromí, četla deníky, ve kterých si na ni Marie stěžovala a následně ji za to trestala, otevírala jí poštu, nepouštěla ji ven. Marie hledala jak uniknout. Říká, že volala o pomoc - brala drogy, opakované útky z domova a návraty. Byla to past. Marie chodí na terapie, vztah s terapeutkou ji pomáhá postupně nahlížet její vztah s matkou. Marie ví, že matka byla majetnická, chtěla ji vlastnit. Na úrovni prostoru Marie značkuje, aby si svůj prostor

vymezila a ukázala, kde je její místo. Ve vztahové rovině jakoby se past stále hrozila otevřít.

Takže to bylo jako takový, že tam nebylo nic mýho. Nebylo. Já jsem jí na jednu stranu milovala a zároveň jsem jí jako nesnášela. Pak to byla jako taková past, že vlastně jako nevím jak by to skončilo teď, kdyby neumřela.(M.,141-144)

Matka zemřela na rakovinu, Marie se o ní do smrti starala a současně před ní tajila, že umírá. Byla tu pro matku v 17-ti letech, jako dospělá, snažila se jí ochránit, postarat se, všechno snést, plakala tajně. Marie musí být hodná holka, vždycky byla slušná, poslušná a silná. Občas jí ujede vlak, udělá něco špatně, uteče z domova, bere drogy a následuje návrat, matčina zloba a nadávky. Být hodná holka se zdá být pro Marii důležité. Nemůže doma zůstat, ani domov opustit.

Nebo když mi nadávala, prostě tak jsem jí nemohla vpálit ty jo, buď zticha, umíráš, (úsměv a povzdech) já se o tebe starám. Tak to nešlo, tak jsem jako vždycky držela, no, jako dobrý, tak si ponadávej. Nadávala mi do kurev a tak, že jsem se třeba zpozdila z práce nebo mi ujel vlasek. Takže to bylo jako takový to. Takže vlastně ten domov začal chybět už od malička, že tam nebyla jako bezpečná atmosféra taková nějaká vzájemnost. (M., 166-172)

4.3.1.3 Téma terapie

V terapii začíná mluvit o tom, co se dělo doma, když byla malá. Je to těžké o tom mluvit, nejprve to jde jen napsat, postupně buduje důvěru ve vztahu. Možná je to první vztah, ve kterém vnímá bezpečí. Terapeutka se o ni stará a Marie chce pořád víc.

A vlastně hodně ze začátku jsem na tom byla špatně, tak hodně se o mně starala a já, jak jsem si zvykla jakoby na tu starostlivost, tak jsem jakoby vyžadovala pořád a ono to nešlo. Jako rok byl v pohodě, ale ten druhý rok už jsem začala z toho jako šílet. (M., 200-203)

Marie začala šílet. Mohla být příčinou blízkost, kterou ve vztahu zažívala? Blízkost, jakou znala ze vztahu s matkou, po jaké toužila a zároveň byla pro ni nebezpečná. S terapeutkou si nyní byly také blízko, svěřovala se jí, terapeutka se o ní starala. Bylo to příjemné, ale zároveň to mohlo Marii děsit. Nebude to tak napořád, jednou se to změní, už se o mě nebude starat. Marie se vrací k sebepoškození, brání drog, volá zase o pomoc?

Ona pro mě byla máma, protože se dozvěděla všechno i o tom znásilnění. (M., 230-231)

Píše zahlcující SMS, nemůže si pomoci. Zlobí se, když terapeutka staví hranici a odpovídá stop, už mi nepiš. Odepisuje, že končí s terapií a následně jde na sezení a vyžaduje pokračování terapie. Dostává podmínku dvouměsíční distance, vnímá ji s rozčilením, pláče. Dva měsíce je hodná- nepoškozuje se, nebere drogy, chce se vrátit a v terapii pokračovat. Dostává možnost sama zvolit, jak blízko bude v následující spolupráci s terapeutkou. Marie opět zmiňuje, že byla hodná, kde se bere potřeba být hodná holka?

Marii tahle zkušenost pomohla nahlédnout, jak se vztahuje k terapeutce, v čem je to podobné její zkušenosti z domova, kdy jí matka chtěla vlastnit. Je to druhá strana mince, sama potřebuje prostor, ve kterém může volně dýchat, ale ve vztahu k druhým je pro ni těžké najít pozici, ve které je vzájemný respekt- blízkost, která nedusí. Doma v dětství chyběla vzájemnost.

Díky tomu vím, možná, že to bylo dobře, protože díky tomu vím, zpětně se na to koukám, co jsem dělal s tou (jméno terapeutky) nebo jak to a vlastně si uvědomuju, že je to podobný jako to co dělala ta máma na nás. (M.,224,226)

4.3.1.4 *Téma chybění domova*

Chybění bezpečí se traduje již odmala. Postupně hledá Marie své porozumění tomu, co se v dětství odehrávalo, snaží se porozumět situaci, z pohledu matky. Smiřuje se a odpouští, vnímá, že jí máma začíná chybět jinak. Matka je po smrti, ale Marie s ní přesto tráví čas v terapii, jejich vztah trvá a mění se.

Je pravda, že teď co jsem se vrátila v tý terapii zpátky jako do toho, do tý puberty a stou mámou, tak že mi ta máma chybí. I přesto co to, tak já jsem jí už dávno, si myslím, já jí jako teprve odpouštím nebo jí začínám chápat jaká ona byla a takže se na to co na nás spáchala, už se tolik nezlobím. (M., 264-266)

Vynořují se vzpomínky, něco tam přeci jen je, nějaký základ. Marie věří v Boha, k tomu ji přivedla matka. Když se její vztah k matce proměňuje, proměňuje se i její víra, dovoluje si polevit, věřit po svém. Marie se vrací k věcem, které měla s matkou společné- vzájemné, bylinky, chození na houby, může připustit, že to byly hezké chvíle a může se

nyní z těchto činností radovat. Jakoby se Marie vracela domů a nic už ji při tom neohrožovalo.

Chráněné bydlení je jen časově omezené. To vnímá jako potíže, je to tlak, nejistota. Je jí tu dobře, vyhovuje jí způsob společného sdílení bytu. Má zkušenost, že když bydlela sama, měla tam své věci a přesto něco scházelo. Bylo to poté co vyšla z léčebné komunity, měla práci, peníze byt. Byla mladá a byla sama. Osamělost spojuje s tím, že nemá partnera, současně se obává vztahu s mužem. Zvažuje bydlení s kamarádkou, samota může znamenat zhoršení psychického stavu. To, že je doma prázdné, něco tam chybí, spojuje s obavou, že se zhorší její psychický stav, tedy s nemocí. Je to její vnitřní prázdnota, která ji o samotě ohrožuje?

Cítila jsem se doma, ale bylo to takové jako prázdné. (M., 299)

Prázdnota, jde o chybění blízkosti? Marie hovoří o tom, že když s někým bydlí, potřebuje mít vytvořené hranice. Budoucnost je nejistá, nemá partnera, s tím by si domov vytvářela nejraději, současně se ale vztahům s muži vyhýbá. Bydlení s kamarádkou je náhradní řešení.

Takže zvažuju to bydlení s někým a nebo prostě. A do toho vlastně se míchaj nějaký partnerství, že uvidíme co bude. Jenomže já se do toho moc nehrnu, takže asi nic nebude (smích). Takže já nevím jak ostatní, ale já to mám spojený s ostatnímna lidma, že to není jen o tom, že si vytvořím ten domov, ale někdo tam musí být. (M., 314-318)

V chráněném bydlení se Marie cítí bezpečně, to, že by se měla časem někam stěhovat, je pro ni ohrožující, potřebuje čas, ještě se zabydlet, zakořenit. Chráněné bydlení je místem, kde má naději, že své problémy dořeší. Cítí se tu bezpečně, je tu doma, ještě s chce vyrovnat s tím čím prošla, minulost která ji nepouští dál a jakoby byla stále přítomna nějaká hrozba.

už mě nebude ohrožovat to, že prostě budu sama doma nebo budu v nějakým jiným prostředí (M., 575-577)

Aby mohla pokračovat na své cestě dál a sama vybudovat vlastní domov, potřebuje se stabilizovat, zmiňuje čas, biologické hodiny, vztahy s muži. Přítomnost spolubydlících pomáhá, do jisté míry zaplňuje místo. Marii chybí partner, nenaplňuje obecnou představu

domova, rodiny, „normálního života“, mluví o biologických hodinách, zkracuje se jí čas, kdy ještě může mít děti, a současně je pro ní zatím problematické najít si partnera.

ta moje minulost, co jsem zažila, mi to nedovolí. Takže já jsem vlastně v takovém kruhu, že vlastně nevím. (M., 535-536)

potřebuju mít vidinu toho, jo máš ještě čas. Jako teď to nemusíš řešit, dořeš nějaký problémy, máš ještě čas. (M., 561-563)

4.3.1.5 Téma podpory v zabydlování

Marie vnímá pozitivně, že může se sociální pracovníci řešit otázku svého zaměstnání, že se schází a popovídají si. Současně přiznává, že ona sama nedodrží kontrakty, občas schůzky odvolává, když nemusí, že si na věci přichází sama nebo v terapii, která je pro ni důležitější. V bydlení si poradí, sama se hodnotí, že je na tom dobře.

Nemyslím si, že jsem tak nenocná nebo neschopná. Tak jako v těžších případech ty lidi asi potřebujou víc to bydlení než já. (M., 585-586)

Marie působí, že zvládá, dostává se jí pochval, ty ale nerada přijímá. Nevěří jim, žádá kritiku, jen ta ji posune. Její problémy nejsou tak viditelné, nepotřebuje nácviky vaření, vedení v úklidu, to všechno umí. Její potřeba je mít bezpečné a klidné místo-být chráněná, v chráněném bydlení. Chce na sobě pracovat a nemuset řešit existenční otázky, jakoby se vybudovat zevnitř, aby pak mohla dál jít budovat vlastní domov. Působí schopnější než je. Poznámka sociální pracovníce, že by si měla v květnu začít hledat další bydlení, jí rozrušila. Brání se tomu. Marie si uvědomuje, že sociální pracovníce vlastně neví, jak na tom je, s jakými problémy se potýká, protože jí to neříká.

...ano, sice chodím do práce, sice tady bydlím v pořádku, nic nedělám ale prostě nějaký ty věci, o kterých jí neříkám a řeším v terapii, tak potřebuju dořešit tady v klidu v bezpečí, než někde bejt jinde. (M., 435-436)

Protože jestli jí to neřeknu, tak ona si bude myslet, že je všechno v pořádku (Ma., 515-516)

Marie začala spolupráci se sociální pracovníci konfliktem, poté si vše vyjasnilo a nyní opět neví, jak se ke sociální pracovníci vztahovat, do jaké míry se otevřít. Porovnává

vztah se vztahem v terapii. Jakoby se zde otevírala Mariina vztahová past, jak být se sociální pracovníci nablízko a současně si udržet svůj prostor.

...mám nároky, protože to vidím v terapii jinak (M.,457)

Vlastně když si nad tím povídáme, tak vlastně si uvědomuju, jestli já nemám jako taky velký nároky taky na ní, protože ona je vlastně je jenom ohledně toho bydlení, soužití a tak a není a moje terapeutka. Takže já vlastně teď nevím co po ní můžu žádat a co ne. (Ma.,414-417)

Vztah se sociální pracovníci je jiný než vztah terapeutický, na Marii klade větší nárok. Vystává zde otázka, zda Marie dokáže zkušenost s terapií prakticky využít ve vztahu se sociální pracovníci a řešit otázky kolem svého bydlení. Marie jakoby jela na plný plyn a současně stála na brzdě. Marie žádá čas, žádá, aby mohla setrvat v bezpečném prostoru chráněného bydlení, nechce se pohnout dál. Má k tomu své důvody, neví ale, jakým způsobem to se sociální pracovníci komunikovat. Neví také, jaká přijde na její žádost odpověď, jestli jsou její důvody pro sociální pracovníci srozumitelné či pro setrvání v bydlení opodstatněné. Proto snad neví, co žádat.

Současně na sobě pracuje. V terapii se učí pracovat se svými úzkostmi, proto o nich dál nehovoří se sociální pracovníci, ve spolupráci se pak ukazuje jako schopná a de facto bez potřeby chráněného bydlení. Pochvalu a povzbuzení k dalšímu kroku vnímá jako manipulaci. Bude muset uvolnit místo v bytě, ví, že je dlouhá čekací doba a pořadník je plný. Ví, že ten krok jednou bude muset přijít, současně se toho obává a odmítá ho jakkoliv časově specifikovat.

Jestli to není taková ta fráze, jo jako, jste šikovná, jestli to není takový to jako namotivující. Abych se dokopala. Jenže mě tohleto nepomáhá, (M., 439-440)

Ona ale chce využít šanci kterou dostala a zůstat v bydlení, v bezpečí, dokud bude potřebovat a zpevnit se.

Já nevím, já jsem ještě křehká (M.,587)

To, jak je Marie ještě křehká a jak závažné je pro ni téma dalšího kroku- hledání dalšího bydlení a vidina stěhování, se ukázalo v následujících dnech po rozhovoru, kdy se začala intenzivně zabývat způsobem, jak se svou sociální pracovníci začít otevřeně komunikovat své obavy z budoucnosti. Následně jsme domluvily společnou schůzku, ke

kteřé nedošlo, jelikoř Marie se nechala na doporučení svého psychiatra dobrovolně hospitalizovat.

Sama vyslovovala obavy z relapsu, abúsu drog, popisovala, že má sebevražedné myšlenky a chuť začít znovu se sebepořkozováním. Je možné zvažovat podobnost s průběhem vztahu s terapeutkou, kdy Marie začala po roce „šilet“ s postupným rozvolňováním terapeutického vztahu, kdy docházelo k určitému posunu v terapii-

4.4 Pavla

Tab.4. Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov

Zkušenost původního domova Ohrořující domov	4-5	to je pro mě trochu probleamtický, protože já jsme měla těch domovů jakože víc
	8-11	mám z toho hodně špatnejch vzpomínek, takže jako, že jsem se dost často necejtila dobře, jako s těma rodičema, domov já nevím
	155-156	Mámě kolikrát švihnul (táta), když ona jako protestovala proti němu, takže to to bylo takový
	20-22 28	vzpomínám na ty špatný věci prostě domov, to je takový já nevím, blbý.
Hranice	61-62	já jsem se tam cejtila furt jako na návštěvě a ona mi i lezla do pokoje a hrabala se mi ve věcech (u babičky)
Chybění vzájemnosti	141-143	chyběla láska a porozumění a vůbec všechno jako. Komunikace hrozně vzála, prostě, to bylo děsný. (u babičky)
Současný domov je teďkon tady	5	Nejvíc domov je pro mě asi teďkon tady (chráněný byt)
Klid, bezpečí	12	Tady se cejtím jako fakt bezpečně
	146-148	Prostě se tu cejtím, dobře, v klidu nikdo mě nenervuje, nedeprmuje, já si můžu dělat co chci a jsme v pohodě a prostě
být sám sebou	168	Domov je pro mě ta pohoda vědět, že si věci můžu dělat podle svého
Věci,	174-175	musím mít to svoje ňáký. Musím si to hlavně ten nábytek postavit podle svého.
	312	A jenom jako pro sebe. Nechci bydlet s někym
	181	Je to takový trapný, je to můj plyšák, sob
	204 219-210	Kolo je takový moje, ne já nevím, to je blbost neumím si představit, že bych kolo vůbec neměla. To bych byla asi hodně nesvá jako.
Téma nemoci jako překážky v obstarávání	335 324-325 342-344	Já nezvládám úklid každej den jako normální člověk. jestli bych si musela najít ňákýho, který má taky tu poruch nebo bych se musela celá změnit abych měla víc energie, chtěla bych být normální, takže se chci víc pokusit bejt co nejnornálnější. To znamená zvládat normální věci jako normální člověk. Bejt aktivní
Téma nepořádek	190-191 198	někdy mě deprimuje ten bordel, tak se dokopu to uklidit a tak, ale někdy k tomu potřebuju lidi. Že mě někdo vřdycky musí dokopat abych uklidila
Téma partnerských vztahů	322-324	já se bojím i do nějakýho vztahu jako jít,
Téma podpory sociální pracovnice	148-149	A. když sem přijde, tak spolu normálně vycházíme. Ona mi

Důvěra	238 242-243	třeba něco řekne, já to udělám a v pohodě ta komunikace jde. Vona se mnou hodně povídá o těch mejch problémech prostě, mně se líbí, že se jí můžu svěřit úplně se vším. Prostě cokoliv mě trápí jako, to jí můžu říct. Jako svému psychiatrovi
přijetí	245-246 294-295 316-317	třeba jsme spolu dělaly ovesný sušenky ..když mám nákej problém tak to s ní řeším a ona mi vždycky jako pomůže A aby třeba občas , možná ještě občas, aby občas mohla dojít ke mně do toho bytu, třeba ještě pokecat

4.4.1 Popis průběhu rozhovoru

S Pavlou jsme se sešla u ní doma. Na schůzku jsem přišla o něco dřív, Pavla ještě nebyla doma. Čekala jsem před domem a do bytu jsme vstupovaly společně. Bylo znát, že Pavle to nebylo úplně příjemné. Pavla působila uspěchaným dojmem. Uvařila i kávu, nalila mi vodu. Chvíli jsme si povídaly. Pavla hovořila o výletu, na který se chystá, ukazovala mi zavazadlo, které už měla od rána sbaleno. Odjížděla na víkend s kamarádem. Potom jsem Pavle vysvětlila účel našeho rozhovoru. Pavla souhlasila, že rozhovor použiji do diplomové práce.

Domluvily jsme se s Pavlou, kde bude ležet nahrávací zařízení, které jsem následně zapnula. Pavla hovořila poměrně rychle, vnímala jsem, její snahu splnit zadání, dobře odpovídat. Pavla byla příjemná společnice, rozhovor probíhal ve veselém duchu. Ačkoliv Pavla hovořila o těžkostech, smích – nejen její, byl výrazným prvkem našeho setkání.

U sebe jsem zachytila myšlenku, že Pavlu vlastně zdržuji, jelikož by se měla chystat na odjezd, možná proto jsem rozhovor ukončila poměrně brzy. Na závěr jsem Pavle nabídla možnost setkání, pokud by bylo potřeba ještě prohovořit některá témata, která se v rozhovoru objevila. Pavla tuto možnost přijala s díky, nicméně nevyužila.

4.4.1.1 Téma domov jako představa

Pavlu otázka zavedla do dětství, představuje mi tedy vzpomínku na dětství, na původní domov, obraz domova je nejasný, domovů měla víc, je to pro ni těžké popsat.

..nejvíc pro mě domov je asi ted'kon tady. Protože v dětství, když jsem bydlela s mámou, s tátou a se ségrou, jo vlastně taky to byl domov (P.5-6)

Jakoby svůj původní domov nazývala domovem až na základě mé otázky. Byl to domov, ale je to těžké, problematické. Podstatná je pro ni matka, se kterou společně utíkaly před otcem, bydlely na mnoha místech, ale díky její přítomnosti se cítila jako doma. Cítit se doma, znamená cítit se dobře, domov znamená klid, pohodu, bezpečí. Tak se cítí nyní, v chráněném bydlení. Ve společném domě s rodiči se dobře necítila. Je obtížné na to vzpomínat.

Tady se cejtím jako fakt bezpečně, ale jiné jako domov, já nevim, no já jsem těch domovů měla víc. My jsme pak i od táty utekly (P.,12-14)

Pavla raději vzpomíná na kamarády, sestru, hry na zahradě, zážitky ze skauta. Vzpomínky jsou špatné i dobré, vybavují se špatné vzpomínky, ale Pavla od nich odchází, vrací se na zahradu, do sadu kam chodila krást ovoce, to bylo dobrodružství. Měla problematický domov, ale přesto hezké dětství.

tak já vzpomínám ráda jako na své kamarády, ale jako domov, to je takový já nevim, blbý. (P.,30-31)

My jsme chodili krást do sadů a když nás někdo chytil, tak to bylo největší dobrodruží. Když jsem si roztrhla gatě, ty jo nebo já nevim, to bylo super (P.,72-74)

Pro Pavlu jsou významné věci, její věci, které si doma rozestaví podle sebe, s minulostí ji spojuje kolo. Má ho doma v pokoji zavěšené na zdi, je to vzpomínka na dětství, na úspěch a na to, že na ní byl otec hrdý, když ujela 60 km.

neumím si představit, že bych kolo vůbec neměla. To bych byla asi hodně nesvá jako.(P.,209-210)

Pavla vypráví příběhy z dětství, jakoby mě nebo snad sebe přesvědčovala, že měla skutečně šťastné dětství, i když prožila i nepříjemné věci. Uvědomuji si, že i její hlas zní spíš dětsky než dospěle a současně radostně. Pavla mě baví svými historkami, smějeme se. Z vyprávění se vynořuje Pavly domov, je to zahrada, vesnice, kamarádi z vodního skauta a Pavla jako tvrdohlavá holka, která si prosadí svou. Užívá si dobrodružství, není moc poslušná, jede za sestrou na kole 60 km, i když nesmí, a dostane za to ocenění od otce.

Aha, takže jo. Domov je pro mě ta pohoda vědět, že si věci můžu dělat podle svého a bydlení to musím pořád někoho poslouchat a to mi nevyhovuje. (P.,167-169)

4.4.1.2 *Téma chybění domova*

Na otázku zda si Pavla někdy uvědomovala, jak jí domov chybí, odpovídá v přítomném čase, ale odkazuje k bydlení s babičkou v dětství. Ukazuje se zde rozpor, bydlení s babičkou bylo pro Pavlu těžké, babička jí zasahovala do jejího osobního prostoru, vyhazovala věci, musela poslouchat. K těmto významům přiřazuje spíše vraz bydlení. Současně ale říká, že domov jí nechybí, jelikož měla bydlení u babičky. O chybění domova mluví v přítomném čase, o bydlení u babičky v čase minulém.

myslím, že domov mi určitě nechybí, protože pak jsme vlastně bydlely ještě s babičkou (P., 35-36)

U babičky Pavla zůstala poté, co vystřídala s matkou několik přechodných bydlíšť během jejich útěku od otce. Pavla nebyla na odchod z domova připravená, maminka jí vyzvedla a odjely bez sestry. Vysvětlila Pavle, že už nemůže být s tatínkem. Pavla chtěla, aby sestra jela s nimi, ale hrozilo, že prozradí otci kde jsou a tak ji s ním nechaly. Pavla ze dne na den přišla o kamarády, kteří pro ni byli významní, i o sestru. Kamarády už si nenašla.

Já si jenom pamatuju, že vedle mě nechtěl sedět nákej kluk, že smrdím.(P.,129,130)

Stěhovaly se často, otec je pronásledoval, Pavla dodnes přesně neví, jak to bylo, a neočekává, že se to od otce někdy dozví. Nakonec je přijala babička, ale soužití s ní nebylo jednoduché. Pavla o vztahu s otcem nehovoří, zmiňuje, že matku bil, že se s ním těžko hovoří, pokud Pavla projeví svůj názor, skončí to hádkou. Současně ale má v bytě na zdi pověšené kolo, které je pro ni významné tím, že na ni byl otec hrdý, když na něm ujela 60 km. Ráda by se dozvěděla pravdu, co by chtěla od otce vědět? Zda je hledal či ne a proč? Jestli mu chyběla, když ji maminka odvezla k babičce? Zdá se, že Pavla příliš rozdíl mezi bydlením s otcem a s babičkou nevidí.

S tou to bylo podobný jako s mým tátou, akorát, že nikoho nemlátila (P.,36,37)

Pavla ráda dělá věci po svém, odmalička byla zvyklá na volnost, vycházela dobře s kamarády a sestrou. O spolubytí s kamarády a sestrou přišla, po putování po různých bytech skončila s matkou u babičky, která poskytovala určitou ochranu před otcem, který matku stále pronásledoval. Byt byl malý, babička vyžadovala, aby bylo vše po jejím,

nerespektovala Pavly prostor, zasahovala jí do věcí, komunikace vážla, doma byly často hádky.

Pavla říká, že domov jí nechybí, protože bydlely u babičky. Nechybí jí v současnosti, má svůj prostor, kde je svou paní, dělá si věci po svém. Teď domov má, zvolila si ho, je to chráněný byt. Bydlení u babičky znamenalo mít střechu nad hlavou. Pavle chyběla babičky láska, necítila, že by k ní babička měla pouto. Necítila se přijatá a respektovaná.

No tam chyběla láska a porozumění a vůbec všechno jako. Komunikace hrozně vážla, prostě, to bylo děsný. (P.,141,142)

No já jsem se tam cejtila furt jako na návštěvě a ona mi i lezla do pokoje a hrabala se mi ve věcech (P.,61-62).

Situace se zhoršovala, docházelo k fyzickým střetům. Pavla z babiččina bytu odešla do chráněného bydlení. K babičce na návštěvu jde za matkou, ale s babičkou se nepozdraví. Má v současnosti bezpečné místo, vytváří si svůj domov, ze kterého může jít na návštěvu do míst, na která nerada vzpomíná.

se tu cejtím, dobře, v klidu nikdo mě nenervuje, nedeprimuje, já si můžu dělat co chci a jsme v pohodě a prostě (P.,146-148)

Vyhovuje jí bydlet sama. Naráží na problémy ve vztazích se sousedy, neumí říkat ne, neví jak reagovat na žádosti o kávu či cigarety od obyvatel ostatních chráněných bytů. Cítí se, že ji mají v hrsti, neví si rady.

Asi dřív jsem to věděla, ale něk jsme to pozapomněla (P., 283-284)

Ačkoliv jí samota vyhovuje, chtěla by si najít přítele. Ze soužití má ale obavy. Domov je pro ni místem, kde si může dělat co chce, přítomnost druhého člověka by ji omezila. Musela by se přizpůsobit. Zejména její způsob péče o domácnost jí dělá starosti. Má obavu, že by na ni měl partner nárok, který nesplní. Samota je pro ni bezpečnější, možnost s někým žít podmiňuje Pavla změnou sebe sama, nebo nalezením přítele, který je stejný jako ona. To co ji v soužití s partnerem omezuje je její duševní porucha. Pavla ji dává do souvislosti s obtížemi, které jí dělá úklid a domácí práce.

. Já nevím jestli bych si musela najít někýho, který má taky tu poruch nebo bych se musela celá změnit (P.,324,325)

4.4.1.3 *Téma obstarávání*

Nepořádek Pavla v rozhovoru zmiňuje v souvislosti s popisem současného domova, kde se cítí dobře. Věta jakoby tam byla vložena jen tak mimochodem.

domov je jako, že se tam musíte cejtit dobře, jako hodně dobře. A jo ten bordel, ten mi občas taky vadí. Prostě se tu cejtim, dobře, v klidu nikdo mě nenervuje, nedeprimuje, já si můžu dělat co chci (P.,145-147)

Nepořádek narušuje její dobrý pocit, ale jen občas. Důležité je nebýt pod tlakem. Pavly maminka uklízí víc než ona. Babička jí vyhazovala věci, svým způsobem se snažila Pavle vnutit svůj pořádek. Časté stěhování, bydlení v různých podmínkách, spolužák ve třetí třídě vedle ní nechtěl sedět, že smrdí. Mít doma pořádek, znamená pro Pavlu být sama v pořádku. Pro Pavlu je motivace uklidit, když má někdo přijít. Kvůli mně také uklízela, byt přesto příliš uspořádaně nevypadá. Vyjadřuji v tento moment údiv a Pavla aby mě přesvědčila, že opravdu uklízela, popisuje jak byt vypadal předtím.

No fakt, nádobí i třeba plesnivý věci na zemi, hadry všude, hroznej bordel a teď jsem to tak nějak zpacifikovala, ještě zbývá něco trochu a to už bude dobrý, Ale že mě někdo vždycky musí dokopat, abych si uklidila. (P., 196-198)

Pavla říká, ještě pár věcí uklidím a bude to dobré. Pavla se neomlouvala, že má doma nepořádek, konstatovala to jako fakt. Současně říká, že ji nepořádek deprimuje. Deprimuje ji, že má doma nepořádek nebo že ho někdo uvidí? Vyhazovala jí babička věci, aby jí uklidila? Kde se vzal Pavly obrázek uklizeného domova tak, jak „se to má“, a rozdíl mezi tím, co vyhovuje jí? A kde se vzal můj obraz, se kterým Pavly neuspořádaný pokoj poměřuji?

Pavla se potýká s duševní nemocí, před čtrnácti dny měla deprese, psychózu, má potíže se zvuky. V takové momenty se obstarávání domácnosti stává nepodstatným, někdy nemožným. Není energie. Pavla spojuje obtíže s úklidem se svou nemocí, je unavená.

je to pro mě vyčerpávající a vím, že prostě nezvládám jako každé den. Já nezvládám úklid každé den jako normální člověk.(P. 334-335)

Naopak zvládání každodenního úklidu, je známkou normality. To je Pavly přesvědčení, ví to, mamka je pořádná, udržuje si v pokoji pořádek denně, tak často to Pavla nedělala a dost možná nedělala nikdy. Nemožnost obstarat domácnost tak, aby bylo uklizeno

jak to zná Pavla od maminky, či jak to odpovídá všeobecné představě, je částečně Pavly nemoc. Pavla nemůže a přitom by chtěla splnit nárok na normální fungování. Tento nárok ji svým způsobem brání najít si partnera, nemůže zatím žít s někým v jedné domácnosti.

Pavla volí samotu, má obavy, že by ji přítel peskoval, že je nepořádná. Musela by se změnit - být normální, pak by jí obstarávání domácnosti nedělalo takové obtíže. Nebo najít také někoho nenormálního, komu nepořádek vadit nebude. Objevuje se zde Pavly předpoklad, že lidem s poruchou jako má ona nepořádek nevadí. Nemoc je to, co Pavle v obstarávání domova brání, znemožňuje zvládat a současně u potencionálního přítele by stejná zkušenost mohla být důvodem k jeho toleranci k nepořádku. Pavla by chtěla zvládat, obstát, postarat se o domácnost tak, aby s ní byli druzí lidé spokojeni. Byla by pak Pavla spokojenější sama se sebou, kdyby se nemusela za nepořádek v bytě stydět?

já bych chtěla do budoucna, abych měla víc energie, chtěla bych být normální, takže se chci víc pokusit být co nejnornálnější. To znamená zvládat normální věci jako normální člověk.(P., 342,344)

4.4.1.4 Téma podpory v bydlení

Podpora, kterou Pavla ze strany sociální pracovnice A. vnímá, spočívá ve vztahu, který spolu mají. Pavla zažívá de facto to, o čem hovoří, že jí scházelo, když putovala s matkou po „víceru domovech“ a pak, když bydlela u babičky. Se sociální pracovnicí se daří komunikace bez konfliktů. Pavla možná zažívá poprvé pocit, že je přijímána taková, jaká je. Ačkoliv je pro Pavlu důležité, aby to doma bylo podle ní, A. respektuje. Pavla udělá, na čem se domluví že je potřeba.

Domluva je to, co Pavle chybělo, jde o to najít rovnováhu, dělat věci po svém a současně se přiblížit tomu, jak „se to má“. Zvládat to normálně, jak Pavla říká. Pavla chce dělat věci, jak se mají. Otázka je, co to pro ni znamená a do jaké míry je motivací právě snaha zasloužit si přijetí. Cílem spolupráce je osamostatnit se, zvládat sama.

A. když sem přijde, tak spolu normálně vycházíme. Ona mi třeba něco ee řekne, já to udělám a v pohodě ta komunikace jde. A já jsem to nikdy eště...e... komunikace, no my jsme se spíš hádali, jako celá rodina, takže jako to je vlastně asi ee poprvé (P.,148-151)

Pavla se A. svěřuje se vším, probírá s ní své psychické problémy, srovnává svou důvěru s A. se vztahem ke svému psychiatrovi. I v této rovině je přítomná nemoc, psychické potíže.

No a vona si se mnou hodně povídá o těch mejch problémech. A to mi pomáhá

A. pomáhá Pavle budovat sebevědomí. Pavla se na A. spoléhá, jakoby její názor či rada byly pro Pavlu pevným bodem, nad kterým nepochybuje, dává jí jistotu. Pavla působí dětsky, rané dětství je pro ni obdobím hezkých vzpomínek, zejména na kamarády a sestru. Je Pavla ve vztahu s A. dospělým nebo dítětem?

.....A já, no musej ti dát, když mi to řekla A..(P.265,266)

A. právě mi řekla, že ee takhle že se musím to ne naučit říkat a že prostě..a řekla mi, já jsme to totiž todle nevěděla, (P., 279,280)

Pochvala je pro Pavlu důležitá. Kolo, symbol jejího úspěchu a ocenění od táty, je pořád v pokoji, putuje s Pavlou. Připomíná úspěch, ale k tomu, aby si Pavla věřila, nestačí. Každá podpora ze strany A. má pro Pavlu význam. Když jí A., které věří, ocení, pochválí, tak jí to povzbudí. Současně je ale přítomen prvek dočasnosti spolupráce a cíl vedoucí k osamostatnění. Pavla popisuje, v čem jí A. pomohla, když měla potíž se sousedkou, ale vyprávění zakončí zpochybněním svého rozhodnutí se na A. obrátit.

S tou cikánku jsem to usekla, že to jako šlo, že to bylo hned od začátku, ale možná jsem to s ní měla vyřídit sama a ne jít za tou A. (P.,276,277)

Pavla ví, že se musí snažit sama, časem hledat další bydlení. Vlastně spolupráce s A. směřuje ke změně, k posunu směrem k samostatnosti. Pro Pavlu je domovem místo, kde si věci může dělat podle svého, být sama sebou. Pavla si chválí, že se s A. daří komunikace, dělá věci podle svého, hovoří o tom, hovoří o svých potížích, zažívá zájem a přijetí. To jí umožňuje cítit se doma dobře. A. Pavle pomáhá najít, způsob jak věci dělat podle sebe.

Posun dál v bydlení je prakticky možný, jaké to ale bude, když za Pavlou už A. nebude docházet? Najde Pavla někoho jiného, s kým si bude moct „pokecat?“. Pavla vyjadřuje obavy v rovině partnerského vztahu, že nebude přijatá jak je, aby s ní někdo žil, bude se muset celá změnit. Nepředpokládá, že je pro partnera přijatelná tak jak je. Do jaké

míry přijímá sama sebe je tedy otázkou. Může A. svou podporou pomoci Pavle se částečně adaptovat a zdárněji pečovat o domácnost a současně se přijmout taková jaká je?

Pavla spolupracuje, bude sama hledat byt, bude vyžadovat praktickou podporu jen v nezbytných věcech, ale nechce přijít o popovídání s A. Dopředu však předjímá, že to možné nebude. Spoluprací, svou snahou o plnění cílů, se tak blíží bodu přeformulování zakázky, který je spojen s nejistotou, co je a co není ve vztahu s A. možné do budoucna.

Já potřebuju Andreu, aby mi ještě pomohla se smlouvou toho bytu a aby to se mnou prošla, protože já tomu kolikrát jako nerozumím. A aby třeba občas, možná ještě občas, aby občas mohla dojít ke mně do toho bytu, třeba ještě pokecat. Já nevím, jestli to takhle jde.(P.,314-318)

4.5 Souhrnná analýza

Tab. č.5 Jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov -přehled témat

Téma	Eva	Milan	Marie	Pavla
Představa domova-bezpečí		X	X	X
Domov jako místo ve kterém bydlím			X	X
Zkušenost původního domova-ohrožení		X	X	X
Chybění	X	X	X	X
Partnerské vztahy	X		X	X
Nemoc jako překážka v obstarávání	X	X		X
Možnost sdílení	X	X	X	X

4.5.1 Téma představa domova-bezpečí

Domov jako místo, kde je bezpečno To je obraz, který odpovídá představě participantů.

Milan: *Mít tam jakoby ten pravý domov, tu lásku a bezpečí*

Marie: *Kam se ráda vracím a musí to bejt bezpečný*

Pavla: *Domov je pro mě ta pohoda*

Do jaké míry je tato představa spojena se zkušeností z původního domova, ve kterém respondenti vyrůstali, jak se tato představ během jejich života utvořila? Jedná se o jakýsi ideál, svým způsobem ne zcela dosažitelný. O tom, do jaké míry se naplňuje, vypovídá vnímání domova, který si participanti sami zvolili.

4.5.2 Téma domov jako místo, ve kterém bydlím.

Pocit domova se v tomto tématu pojí opět se zažívaným bezpečím.

Marie: *Ted'kon je to to tady, protože tady mám svoje věci, nějaký bezpečí*

Pavla: *Nejvíc domov je pro mě asi ted'kon tady. Tady se cejtim jako fakt bezpečně*

Není to ale jen bezpečí, které pomáhá vnímat místo, kde bydlím, jako domov, je to i možnost nakládat s prostorem, přestavět věci podle svého, vyjít se spolubydlícími, být sám sebou. Jde o to najít prostor, ze kterého mohu bezpečně vycházet do světa a kam se mohu vracet bez pocitu ohrožení. Pocit ohrožení je participanty spojován se zkušeností původního domova.

4.5.3 Téma zkušenost původního domova - ohrožení

Vzpomínat na dětství nebylo v rámci rozhovorů jednoduché, zkušenost původního domova je spojována s nepříjemnými pocity. Domov nebyval bezpečné místo.

Milan: *hlavně bratři po mě šli, hlavně ten jeden, ten XY, ten po mně šel teda jako hodně,..... já jsem tam odsud musel doslova utéct do chráněného bydlení*

Marie: *domov s mámou a to moc bezpečný nebylo*

Pavla: *mám z toho hodně špatnejch vzpomínek, takže jako, že jsem se dost často necejtila dobře,Mámě kolikrát švihnul (táta), když ona jako protestovala*

Opuštění původního domova jako krok k naplňování a vytvoření domova, který se od původní zkušenosti odliší, lze rozumět jako hledání domova. Jedná se o proces, který de facto není během života dokončen. Z toho plyne jistá obtíž s definováním domova. Domovů je vždycky více, domov je i tam, kde něco chybí. Je snazší rozumět tomu, co chybělo? Touha po úplnosti či naplnění může být vodítkem k tomu domov vytvářet. Může zkušenost chybění ve vytváření domova pomoci k tomu rozhodnout se a zvolit si, kde je

místo, jež nazývám domovem? Nebo je naopak příčinou bezmoci v dosažení uspokojivého dobrého pocitu, který je s prožíváním pobývání doma spojen?

4.5.4 Téma chybění

Téma chybění je široké, to, co chybělo v dětství, zůstává ve vzpomínkách, co zůstalo v minulosti, může chybět stále. Jsou to lidé, vztahy, láska, přijetí.

Eva: *Právě je špatně, že mi chybí pořádně domov a ty nejbližší, Kde ty vztahy nejsou dobrý, tak to není domov*

Milan: *Chybělo mi zázemí, tam, bezpečí, jistota, že někdo při mně stojí, zastání vůbec jako takový. ... Vlastně ten vnitřní domov mi chyběl dlouhý léta, po tu dobu co jsem byl nemocný*

Marie: *... Cítila jsem se doma, ale bylo to takový jako prázdný....ale ráno jsem se probudila a zas jako samota.*

Pavla: *. chyběla láska a porozumění a vůbec všechno jako. Komunikace hrozně vážla, prostě, to bylo děsný*

Zdá se, že chybí možnost napojení, sdílení s druhými, lidská blízkost, která dovolí prožívat domácí vztahy. Kde se tato možnost ztratila? Je to nedůvěra, která má počátek v dětství, kdy chybělo bezpečí, kdy původní domov neposkytl dostatečnou ochranu, naopak byl ohrožující. Jak toto chybění, které je popisováno jako něco, co již proběhlo, působí na způsob, jakým participant vnímají a utvářejí svůj domov nyní?

4.5.5 Téma partnerských vztahů

Partnerský vztah je něco, co do domova patří, participantka Eva žije v partnerském vztahu, nicméně vztah s partnerem jí připadá neuspokojivý. Necítí blízkost, naladění, nesdílí společné zájmy.

Eva: *že spolu nejsme víc propojený, víc aktivní na společný notě, rovině, prostě*
Participantky Marie a Pavla do budoucna partnerský vztah plánují, patří k jejich představě dalšího kroku, spolu s vytvořením rodiny. Vykročení z chráněného bydlení do samostatného je však naplněno nejistotou.

Marie: *Jenomže já se do toho moc nehrnu, takže asi nic nebude, Minulost co jsme zažila mi to nedovolí*

Paval: *já se bojím i do nějakýho vztahu jako jít,*

4.5.6 Téma nemoci jako překážky v obstarávání domova

Nemoc je zde vnímána jako nemožnost uspokojujícím způsobem vykonávat domácí práce obstarat domov. Prostředí ve kterém člověk žije, má význam, domov je spojován s pocitem cítit se dobře. Pokud něco brání v tom pečovat o svůj životní prostor, pocit jak se člověk doma cítí to ovlivňuje. Eva dává do souvislosti chybění domova - neuspokojivé vztahy a svou nemoc, která jí následně brání vykonávat domácí práce.

Eva: *je to právě špatně, že mi ten domov chybí, mám z toho deprese, že tam pak mám potíže uklízet*

Milan: *starat se o tu domácnost, když je člověk nemocný, moc mu to nejde*

Pavla: *Já nezvládám úklid každé den, jako normální člověk. být co nejnornálnější. To znamená zvládat normální věci jako normální člověk*

Nemožnost být aktivní, to je nemoc, chybí energie, síla zvládat to, co se normálně má. Obstarávání domova, uklízení, je otázkou normality, být normální znamená uzdravení K aktivitě pomáhá pocit, že je někdo na blízku. Participantů se shodují v tom, že zde má význam podpora ze strany sociální pracovnice.

4.5.7 Téma sdílení

Přítomnost někoho, kdo stojí při mně, to je podpora, kterou participantů vnímají ve své péči o domácnost. Nejedná se jen o praktické záležitost. Podpurným prvkem je sama přítomnost někoho, kdo jeví zájem o životní situaci participanta. Podstatný je vztah, míra důvěry, možnost sdílet své obtíže.

Eva: *kdyby mi to tam nesedlo lidsky, tak by mi to nepomáhalo vůbec*

Milan: *cejtíl jsem tam podporu, oporu, jakoby zázemí, takový bezpečí“*

Marie: *Jako je super, že sem chodí*

Pavla: prostě, mně se líbí, že se jí můžu svěřit úplně se vším. Prostě cokoliv mě trápí jako, to jí můžu říct.

Výrok participantky Pavly o tom, že se sociální pracovníci zažívá prvně v životě klidnou komunikaci, ve které se dokáží domluvit bez hádek,

Pavla: A. když sem přijde, tak spolu normálně vycházíme. Ona mi třeba něco řekne, já to udělám a v pohodě ta komunikace jde.

dobře vyjadřuje podstatu, kterou podpora v bydlení kromě jiného přináší. V reálném světě, v přirozeném prostředí domova, pomáhá sociální pracovník získat nejen návyky a dovednosti potřebné k obstarávání, ale pomáhá klientům najít svou představu domova. Zažít pocit, kde sdílí s někým bezpečný prostor, je přijímán takový jaký je se svými chybami a omyly a má oporu.

5 DISKUSE

V diskusi se budu zabývat možným ovlivněním výzkumného šetření vlastním předporozuměním autorky práce, životní situací spojenou se stěhováním. Zmíním problematické momenty výzkumu, spojené s vlastní nejistotou a nezkušeností při vedení rozhovorů.

5.1 Ovlivnění výsledků výzkumného šetření vlastním předporozuměním

Do výzkumu jsem vstupovala s vnitřním přesvědčením, že vnímání domova souvisí s obtížemi, které lidi s duševním onemocněním provázejí při obstarávání domácích prací, při vytváření domova. Také jsem se domnívala, že pocity osamělosti, které lidé s duševním onemocněním často zmiňují, souvisí se zkušeností původního domova. Domov je pro mě místem, kde se uskutečňuje smysl, kde věci dostávají významy skrze společné bytí a starání se o sebe navzájem. Právě tento smysl péče o vlastní prostor, ale i o sebe sama, jako by se klientům sociální služby podporovaného bydlení občas ztrácel. Předpokládala jsem, že to souvisí se zkušeností původního domova a rodiny. Současně byl můj předpoklad takový, že sociální pracovník může klientovi zprostředkovat širší porozumění světu a tento smysl utváření domova mu pomoci ozřejmit.

Domov je zdánlivě jasný a jednoznačný pojem, při bližším zkoumání se však ukazuje, jeho nejednoznačnost. Domov znamená pro každého něco jiného. Různorodosti jeho významů lze rozumět vždy v kontextu jednotlivce. Je důležité vyložit, co domov pro různé lidi znamená. Z tohoto důvodu jsem volila metodu IPA, která umožňuje minimalizovat zkreslení výsledku vlastním předporozuměním výzkumníka.

Bylo zajímavé sledovat, jak téma domova vede participanty do vzpomínek na dětství, na původní domov. Participanté zmiňují problémy v původní rodině. Eva zmiňuje utrápený obličej matky, její nemoc, nikdo blízký už pro ni nebyl, když matka onemocněla. Stejně tak Marie hovoří o depresích matky, o domově, který nebyl bezpečný. Milan musel

z původního domova utéct do chráněného bydlení, byl doma sám proti všem. Pavle chyběla láska, porozumění, komunikace, má hodně „blbejch vzpomínek“.

Mé předporozumění, že se s potížemi v původním domově pojí pocit osamělosti, se potvrdilo jen částečně. Evě chybí blízcí lidé, o osamělosti nehovoří, zmiňuje nedostatek blízkosti ve vztazích. Milan žije sám, naplňující je pro něj do jisté míry vztah k Bohu. Marii nepouští minulost, má potíže najít partnerský vztah. Pavla je v bytě sama spokojená, o partnerovi do budoucna uvažuje, ale současně má ze soužití obavy.

Potíže v obstarávání domova v souvislosti s chyběním domova zmiňuje Eva, Milan a Pavla. Eva je paralyzovaná *„kdybych jako víc cejtila ten domov, pár těch kloudně nejbližších, tak mám energii, vitalitu a absolutně nemám problém si to tam dát do pořádku a uklidit, ale takhle jo“*. Milana nemoc táhne do postele. Když se cítí zdravější, lépe se mu o domov pečuje. Když byl hodně nemocný, vnitřní domov mu chyběl, trvalo to léta. *„starat se o tu domácnost, když je člověk nemocný, moc mu to nejde“*. Pavla spojuje zvládání úklidu s normalitou. *„je to pro mě vyčerpávající a vím, že prostě nezvládám jako každý den. Já nezvládám úklid každý den jako normální člověk“*.

Role sociálního pracovníka je vnímána podpůrně, zejména skrze vztah. Participanti Eva a Pavla se vyjadřují pozitivně. Oceňují možnost si s někým promluvit, svěřit se. Jako podpůrnou vnímají lidskou přítomnost. Evě dodává sociální pracovnice energii, je lidská, to Evu aktivizuje. Pro Pavlu je překvapivé, že se s A. v klidu domluví. Při společné práci, nácvicích na ní nikdo nekřičí. To je pro ni nové. Má k A. důvěru, může se jí svěřit. Marie má se sociální pracovnící nevyjasněné problémy, současně oceňuje, že s ní o všem může mluvit. Milan má zkušenost, že jedna sociální pracovnice nebyla v době krize „s ním“. V jiném případě však zažil, že ačkoliv porušil pravidla služby, sociální pracovnice to vyřešila v klidu. To bylo pro něj nový zážitek.

Sociální pracovník se dostává do pozice, kdy je součástí obrazu domova, který si klient buduje. Je osobou, která může přinášet nové významy, umožnit novou zkušenost. Zdánlivě jednoduchý požadavek na lidskost tak klade na sociálního pracovníka nárok své vztahování s klientem reflektovat.

5.1.1 Obtíže provázející vedení rozhovorů a analýzu dat

Během rozhovorů se participanti pohybovali napříč dlouhými časovými úseky. Toto narativní cestování v čase bylo při vedení rozhovoru náročné. Ukazovala se zde šíře významů, které lze ke slovu domov přiřadit. Bylo těžké nechat hovor plynout. Během rozhovoru jsem si často nebyla jistá, zda jsme stále u tématu, zda nezabíháme příliš doširoka. Současně jsem nechtěla necitlivě do hovoru zasáhnout. Rozhovory měly chvílemi autobiografický charakter. Jsem si vědoma momentů, kdy se až příliš necitlivě a skokem vracím k ose rozhovoru a pravděpodobně jsem tím přerušila vyprávění, které by mohlo přinést bohatší významy. V některých pasážích rozhovoru se vyprávění od tématu vzdaluje. To mi následně působilo potíže při analýze rozhovorů.

Při analýze dat a hledání nadřazených témat jsem vnímala vlastní roztržičnost a obavy, že nedosáhnu žádaného výsledku. Jsem toho názoru, že pokud bych analyzovala rozhovory, které by byly realizovány jinou osobou, má interpretace by byla odlišná. Fakt, že jsem participanty znala, který byl výhodou při vedení rozhovorů, mi následně stěžoval analýzu textu a jeho interpretaci. Ta se mi v některých místech nezdařila a jedná se spíše o analýzu textu.

Svou roli sehrála i má životní situace, kdy jsem se během psaní práce s rodinou přestěhovala. Opouštěla jsem místo, kde jsem žila poměrně dlouho, místo které je silně spojeno s mými dětmi, náš první společný domov. Ačkoliv jsme se stěhovali do většího prostoru, vnímala jsem, že na chvíli domov ztrácím a nebyla jsem si jistá, jak dlouho bude trvat, než se v novém prostředí zabydlíme. Stěhování zvýšilo mou citlivost k tématu a mohlo ovlivnit způsob jakým jsem pokládala otázky, respektive to, že jsem některé doplňující otázky neměla odvahu položit.

5.1.2 Otevřenost participantů

Participanty jsme vybírala záměrným výběrem, se všemi jsem měla možnost účast na výzkumném šetření domluvit předem. Jedná o klienty sociálních služeb jedné organizace, ve které pracuji. Je možné, že negativní zpětná vazba na průběh spolupráce se

sociálním pracovníkem v podpoře bydlení byla pro participanty ohrožující. Je pravděpodobné, že předpokládali mé napojení na tyto sociální pracovníky, ačkoliv pracuji v jiné sociální službě.

Obecně vnímám, že je pro většinu klientů náročné hovořit o sociálních pracovnících kriticky. Rozhovory probíhaly v přiměřeně důvěrné atmosféře a participanti hovořili otevřeně v rámci daném situací. S ohledem na míru otevřenosti považuji za výhodu, že jsem s participanty mohla před uskutečněním výzkumných rozhovorů strávit týden na společném zájezdu, kde jsme měli možnost se blíže poznat.

5.1.3 Závěr výzkumného šetření

Výzkumné šetření přináší pohled na vnímání domova čtyř participantů, zprostředkovaný IPA. Tato výzkumná kvalitativní metoda nabízí výzkumníkovi prostor pro kreativitu a svobodu. Metoda klade na výzkumníka nárok ve smyslu vedení rozhovoru. Zde se ukázala má nezkušenost. Téma vnímání domova je širokou kategorií. Svoboda, kterou IPA nabízí, je dle mého názoru výhodou v případě, kdy má výzkumník s metodou již zkušenost. Výzkumné šetření si kladlo za cíl tematizovat domov v rámci sociální práce. Tento cíl byl splněn. Zprostředkování vnímání domova již zcela neodpovídá nárokům IPA. Přesto práce splnila zadání ve smyslu upozornit na bohatost tématu vnímání domova u lidí s duševním onemocněním a možnost jeho využití v sociální práci.

5.1.4 Inspirace pro sociální práci

Domov je, jak bylo zmíněno v kapitole 2., místem, ze kterého člověk vychází do světa, místem bezpečí a přijetí. Zkušenost, kterou si klient nese z původního domova, může souviset s problémy v obstarávání domova i se samotnou duševní nemocí.

V denním centru organizace, ve které pracuji, se připravuje program, který bude zahrnovat skupinová setkání klientů služby chráněného bydlení. Program vznikl v návaznosti na předkládanou diplomovou práci. Téma domova mě inspirovalo k návrhu otevřít diskusní klub, jehož tématem bude pojetí domova. Návrh jsme předložila vedení organizace a dostala jsem v jeho realizaci podporu.

Jde o formu podpůrné skupiny, kterou povedou dvě sociální pracovníce, absolventky psychoterapeutického výcviku. Cílem setkání bude sdílení zkušeností klientů s vytvářením domova, obstaráváním domácnosti, spolubydlením i podporou ze strany sociálních služeb. Realizace je plánována na září 2017. Setkání se budou konat jednou týdně, v prostorech denního centra. Skupina bude polootevřená s maximálním počtem deseti účastníků. Do budoucna je plán otevřít další dvě diskuzní skupiny, jejichž tématem budou partnerské vztahy a práce.

ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se v teoretické části zabývá pohledem na domov z fenomenologické perspektivy. Odkazuje k pojetí domova jako fenoménu, který je významný pro vztah člověka ke světu. Nastiňuje koncept přirozeného světa, jak jej rozpracoval Jan Patočka, světa přirozené zkušenosti, který je půdou pro setkávání se člověka s druhými i sama se sebou, půdou pro vytváření vztahů. Odcizení tomuto přirozenému světu je možné v tomto kontextu rozumět jako ztrátě domova i vlastní svobody. Toto odcizení je popisováno v souvislosti s objektivistickým přístupem, který opomíná neredukovatelnou lidskou přirozenost.

Teoretická část se dotýká tématu přijetí, bezpečí a chybění domova, jež mají svůj význam pro sociální práci s lidmi s duševním onemocněním. Představuje koncept duševní nemoci jako problému naplňování svobody a uvádí jej do souvislosti s možnostmi pomoci lidem s duševním onemocněním na poli sociální práce. Pozornost je věnována vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Naznačen je možný pohled na koncept zotavení skrze téma hledání domova.

Praktická část zprostředkovává vhled na vnímání domova čtyř participantů. Přináší významy, které s tématem participantů spojují, a naznačuje souvislosti mezi zkušeností původní rodiny, duševní nemocí a obtížemi při vytváření vlastního domova. Odkrývá význam i úskalí vztahu sociálního pracovníka s klientem při podpoře v samostatném bydlení.

POUŽITÁ LITERATURA

BUBER, M. *Já a Ty*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1093-1.

CARLING, P, J. *Return to Community Building Support Systems for People with Psychiatric disabilities*. New York: The Guilford Press, 1995. ISBN 0-89862-299-9.

CONDRAU, G. *Sigmund Freud a Martin Heidegger, Daseinsanalytická teorie neuróz a psychoterapie*. Praha: Triton 1998. ISBN 80-85875-74-8.

ČÁLEK, O. *Skupinová daseinsanalýza*. Praha: Triton 2005. ISBN 80-7254-539-6.

DÖRNER, K. PLOG, U. *Bláznit je lidské: učebnice psychiatrie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-628-5.

DUBSKÝ, I. *Filosof Jan Patočka*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1991. ISBN 80-85241-06-4.

HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.

HEIDEGGER, M. *Bytí a čas*. Praha: OIKOMYMH, 2002. ISBN 80-7298-048-3.

HEIDEGGER, M. *Básnický bydlí člověk*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1993. ISBN 80-85241-40-4.

HEIDEGGER, M. *Zollikon Seminare, Protokolle - Zwiegespräche - Briefe*. Herausgegeben von Medard Boss. Frankfurt: Klostermann 2006. ISBN 978-3-465-03459-9.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOGENOVÁ, A. *Fenomén domova*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2013. ISBN 978-80-7290-705-2.

HOGENOVÁ, A. *Jak pečujeme o svou duši?* Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7290-349-8.

HUSSERL, E. *Karteziánské meditace*. Přeložila BAYEROVÁ, M. Praha: Svoboda – Libertas, 1993. ISBN: 80-205-0311.0

KOUBA, P. *Fenomén duševní poruchy: perspektivy Heideggrova myšlení v oblasti psychopatologie*. Praha:, 2006. ISBN 80-7298-188-9.

LÉVINAS, E. *Totalita a nekonečno*. Praha: OIKOYMENH, 1997. ISBN 80-86005-20-8

MAHROVÁ, G., VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2138-5.

MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

McWILLIAMS, N. *Psychoanalytická diagnóza*. Praha: Portál, 2015. 978-80-262-0943-0.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80 -247-1362-4.

MRKVIČKA, Jiří. *Předpoklady psychoterapie*. Pardubice: Theo, 2005. ISBN 80-239-5451-2.

OLŠOVSKÝ, J. *Slovník filozofických pojmů současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3613-6.

PATOČKA, J. *Přirozený svět jako filosofický problém*. Praha: Československý spisovatel, 1992. ISBN 80-202-0365-6.

PELCOVÁ, N.a SEMRÁDOVÁ, I. *Fenomén výchovy a etika učitelského povolání*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2652-9 pdf.

PĚČ, O.a PROBSTOVÁ, V. *Psychózy: psychoterapie, rehabilitace a komunitní péče*. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-253-3.

PROBSTOVÁ, V. Psychoterapie a rehabilitace psychóz na úrovni jednice. In: PĚČ, O. a PROBSTOVÁ, V. *Psychózy: psychoterapie, rehabilitace a komunitní péče*. Praha: Triton, 2009. s. 34-47. ISBN 978-80-7387-253-3.

PRŮKA, M. *Péče o oikos: dům v dějinách myšlení*. Brno: L. Marek, 2009. ISBN 978-80-87127-19-3.

RIDGWAY, P. a kol. – *Cesty k zotavení*. Lawrence: University of Kansas School of Social Welfare, 2014. ISBN 978-1-5031-7191-6.

ŘIHÁČEK, ČERMÁK, I, HYTYCH R. a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

SMITH, J, OSBORN, M. Interpretative Phenomenological Analyses. *Qualitative Psychology*. 2007, 9,26, 53-80. eISSN 2326-3601.

VAN WEEGHE, J. Komunitní péče pro osoby s psychickými omezeními. In PĚČ, O. a PROBSTOVÁ, V., ed. *Psychózy: psychoterapie, rehabilitace a komunitní péče*. Praha: Triton, 2009. s. 14-27. ISBN 978-80-7387-253-3.

Internetové odkazy:

HOGENOVÁ, A. Domov jako problém. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. č. 3–4/V/2008. ISSN 1214-8725 [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <http://www.pedf.cuni.cz/paideia>

HOGENOVÁ, A. K fenomenologii “domova a jinakosti”. 2000. In: E-Logos. ISSN 1211-0442 [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z <http://nb.vse.cz/kfil/elogos/miscellany/hogen-00.htm>

KOŤA, J. Přirozený svět a domov - témata pro oblast výchovy. Pedagogika, č. 1/2001. ISSN 2336-2189 [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2135&lang=cs>

MATE, G. Interview with Gabor Mate: The Myth of Normal. Phil Borges Productions, 2014. [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z <http://www.philborges.com/blog/2014/02/17/interview-with-gabor-mate-the-myth-of-normal/>

PAVLOVSKÝ, P. Duševní nemoc a privace domova. č. 1, r. 12, 2015. Paideia: Philosophical e-journal of Charles university ISSN 1214-8725 [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z <http://www.pedf.cuni.cz/paideia>

RŮŽIČKA, J. K východiskům potíží s hranicemi. Existenciály, 2013. [online] [cit. 2017-06-18]. Dostupné z <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2135&lang=cshttp://www.existencialy.cz/clanky/clanek2/>

VAN BERG, J ,H. Stručný výklad fenomenologického přístupu v psychiatrii.
Academia.edu[online] ©2009 [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <https://www.academia.edu/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora/ky: Bc. Petra Popelková

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Téma domova v sociální práci s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním

Počet stran (bez příloh): 73

Celkový počet stran příloh: 47

Počet titulů české literatury a pramenů: 28

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 4

Počet internetových odkazů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Jirman Ph.D.

Rok dokončení práce: 2017

Evidenční list knihovny

Souhlasím s tím, aby má bakalářská práce byla využívána ke studijním účelům.

V Praze, dne:

.....

Uživatel/-ka potvrzuji svým podpisem, že pokud tuto bakalářskou/diplomovou práci využiji ve své práci, uvedou ji v seznamu literatury a budou ji řádně citovat jako jakýkoliv jiný pramen:

6 PŘÍLOHA

Doslovný přepis rozhovorů

6.1 Eva

1	P.P. Jestli byste byla tak hodná a zkusila si představit, zamyslet
2	se, co se Vám vybaví, když řeknu slovo domov? Kam vás to slovo
3	domov zavede. No tak domov, to je z mé reality nebo v mých
4	představách.
5	P.P.. To záleží na Vás, co to slovo znamená pro vás, co se vám
6	vzbaví.
7	Pro mě domov je rodina, nejbližší, kde se ty lidi mají prostě rádi, v
8	nějaký míře rozumný spolu komunikují, je tam lidská blízkost,
9	pomáhají si, něco společného dělají. No střecha nad hlavou no, dělají
10	si to doma pěkný, třeba si sednou spolu večer k televizi na nějaký
11	film, vokomentují to nebo se domluví na vycházku, domluví se
12	třeba na společném jídle, řeknou si třeba co dělali přes den, je tam
13	láska mezi nimi, pouto,... noo, a ta láska lidská blízkost,... noo, že
14	to jako není že tam vedle sebe existují, že tam jsou jako ne spolu,
15	ale vedle sebe, jako. Jsem v jedné knížce zaznamenala že tam bylo
16	otcové v rodině a že tam mluvili právě o tom, že je rozdíl jestli tam
17	ten otec je nejen fyzicky, ale že tam je i jako jako, ...jak to mám říct,
18	že tam prostě funguje jako aktivně, že v té rodině by lidi neměli být
19	fyzicky vedle sebe, ale spolu komunikovat a trochu něco aktivního
20	spolu.
21	P.P. Že spolu ten domov jako tvoří?
22	Noooo
23	P.P. Máte tam hodně lidí.
24	No to je podle mého základ, ta rodina...ty nejbližší, prostě, že jako
25	když je to jenom prázdný byt a ehmmm... Ale že ten domov jako z
26	části je i to, že člověk jezdí za rodičema. I když bydlí jinde, tak je to
27	takovej, částečně domov to pořád je, pokud to tam funguje ty vztahy,
28	tak tam třeba člověk jede třeba na víkend a jako není to takový,
29	napůl je tam jako taky furt doma. Prostě.
30	P.P.: On je ten domov takovej ...že jo, někde jsme doma, tam
31	kde jsme vyrůstali, pak ho opouštíme a tvoříme.
32	A furt se to tam jako....., není to jako s kamarádkou, to, to, to není
33	stejný, že jo jako, jako když jsou ty vztahy funkční, tak tam prostě
34	třeba, tak není problém rodičům zavolat, jo přijed', jasně když mají

35	čas, není s tím problém a jako že ehm... to tam jako tak jako, třeba
36	spolu strávit víkend takovým domácím taky způsobem, že tam
37	spolu pomáhaj zase třeba si spolu uvařej, dřepnou si večer k televizi
38	nebo něco dělaj na bytě. No jako, že to můžou trávit podobným
39	způsobem jako se to tráví v tom domově, kde člověk má ten trvalej
40	domov.
41	P.P:Kde má člověk trvalej domov?
42	No tak tam, kde jako bydlí.
43	P.P: Aha
44	Jako, nevim, tak mám kamarádky, který to takhle třeba maj s
45	rodičema, že maj takovej částečněj domov, i když s nima nebydlej,
46	tak jako furt to tam s nima maj, no.....(pauza)
47	P.P:A vy?
48	No tak já to nemám s rodičema. Jako no...pauza ... Já to tam nemám
49	no / Pauza,smutný smích /
50	P.P.Vy „to“ tam nemáte?
51	No právě, že jako máma je na tom špatně, je v ústavu no a otec je
52	taky v ústavu a tam není jako..tam je vztah nulovej, s mámou je to
53	takový jako, že se máme rádi jako záleží nám na nás ale vůbec
54	nemůžeme zažívat vlastně klasickéj blízkěj vztah jako normální
55	formou, je to takový smutný celý. Ani nemůžeme bejt spolu doma,
56	nemůžu já jet za ní, ona ke mně.
57	P.P: Nemáte společný doma s mámou?
58	Nemáme no. Pauza -Že je to takový jako že sice je to blízkěj citovej
59	vztah, ale vlastně je to takový, jako když zároveň není.....No
60	P.P.:To bych potřebovala vědět, jak to souvisí s tím domovem,
61	jakou to tam hraje roli, to, že nemáte to společný doma, že
62	nemůžete jet k rodičům.
63	No tak je na tom špatně, když je na tom špatně ten člověk, tak už je
64	to úplně jiný, to už člověka jako deprimuje, už to není taková ten
65	hřejivej pocit.
66	P.P. Hřejivej pocit?
67	No, tý blízkosti, toho, ... hřejivej pocit blízkého člověka no, že
68	prostě ten prostě je to jako že ten člověk prostě je na tom špatně, tak
69	to člověka deprimuje no. To mi říkaly kamarádky, že měly rádi svoje
70	babičky, a když na tom byly už hodně špatně, tak přestože s nima
71	léta zažívaly tu rodinou blízkost a když tam někde ležely, tak je to
72	taky deprimovalo, a už to bylo úplně jiný, přestože je měly jakoby
73	rádi, už to ztrácelo ten duch domovskej, už to bylo jiný.
74	P.P.Že to ztrácí ten domovskej duch, hmmm,když se jakoby ten
75	vztah vytrácí?
76	Když ten člověk je na tom hodně špatně zdravotně dlouhodobě, tak

77	nemůžete spolu, už jako..ten člověk třeba jen leží nebo je zničenej,
78	nemůžete spolu jako dělat ty eeeee, takovou komunikaci a takový
79	aktivity jako když je ten člověk zdravěj a fit není tam ta pozitivní
80	energie, je tam ta energie smutná a už to není takovej ten nabíjecí
81	vztah, to co člověku dává jako tu energii, už to tam není prostě, už to
82	není ta nabíječka, už to není nabíjecí vztah, už to není, že si na toho
83	člověka vzpomenu a uklidní mě, že ho mám.
84	P.P. A můžete si vzpomenout na ten domov?
85	Svůj, no tak to je ten tak nějak jako, jako...nějak do těch 10-ti let
86	zažívala, ale tak jako nastřídačku, nebylo to stabilně, byly tam těžký
87	věci, protože máma na tom byla jako psychicky špatně, ale prostě to
88	nebylo takový extrémní a měla i chvíle kdy byla při energii, při
89	vitalitě. Ale zároveň měla i úzkosti a zároveň jí bejvalo špatně, takže
90	to bejvalo takový, že....A pak tam byl jako i bratr, kde to třeba i
91	pomáhalo, že tam byl jako aspoň trochu vrstevník i když byl o pět let
92	starší a jezdila tam babička, která byla taková jako stabilně v kondici
93	a takhle když to bylo pohromadě, když tam přišla babička, tak to
94	mámě dalo taky energii a asi jako v tomhleto komplexu ty chvíle
95	byly jako domov. Že mi bylo dobře v tom a i se mi líp pak chodilo
96	do školy a ven s vrstevníkama, že mi prostě nebylo pořád špatně, ale
97	že mi bylo špatně někdy a někdy to šlo.
98	P.P.:A co tam bylo v těch chvílích, kdy to byl ten domov, co jste
99	tam cítila?
100	No takový to lidský společenství jako. Takovou jako není to jako že,
101	jo že jako, že to bylo relativně jako stabilní, ne furt, ale relativně
102	stabilně, nebylo to jednou za rok, nevím, měli mě rádi, záleželo jim
103	na mě a bylo to takový hezký tam vidět třeba tu mámu a babičku v
104	pohybu, že tam něco furt šudlily po bytě, že taková.. je tam člověk
105	viděl aktivní v pohybu v tom bytě.... pauza , že se tam víc mluvilo,
106	no.....pauza..
107	P.P.Ta aktivita vám tam.....
108	No, život, že tam byl život. Babička tam s mámou často v tom bytě
109	zařizovaly, vylepšovaly, nakupovaly něco do bytu, babička když tam
110	byla tak vařila, nebo když my jsme jeli k babičce, tak to bylo taky
111	jakoby hezký, že jsme tam třeba jednou tejdně jeli a vždycky tam byl
112	ten oběd na kterej jsem se těšila a tak nějak to bylo takový. Jako
113	prostě nebyl problém tam přijet když jsme chtěli o víkend na
114	návštěvu a kdykoliv k nám mohla přijet babička, když se ozvala, tak
115	mohla přijet kdykoliv prostě ..non.. pauza.. a tak nějak se k nám
116	chovala slušně nebylo to tam o nějaký já nevím o šikaně, o aroganci
117	nějaký cholericnosti a depotismu.
118	P.P.To do domova nepatří – tohle chování?

119	Ne ne To vůbec...pauza.. Pak jako je o ničem ve svý
120	podstatě....pauza.. no..pauza.... Tak byly takový třeba se mi líbilo a
121	jezdil s náma i bratr, k tý babičce, tak bylo hezký třeba, že jsme šli
122	společně s mámou i s babčikou na hřiště a bylo hezký počasí a šli
123	jsme prostě po Podolí,.... povzdech,..... tam byl takovej kostelík a
124	okolo bylo takový velký prostranství bez ulice a hřiště, tam jsme byli
125	na hřišti, tak to bylo takový jako hezký, že jsme tak strávili celý den
126	procházkou na hřiště, pak se u babičky najedlo, a tak tyhle chvíle
127	byly hezký, to byl takovej domov./ mluví smutně, bez
128	energie/.....No a pak bylo po domově, protože jako s mámou se
129	hrozně zdravotní stav zhoršil, otec dělal ještě větší problémy, tak to
130	mámu taky shodilo dolů, no pak jí bylo furt špatně jo a navíc ona mě
131	hodně jako....no.. a navíc ona mě jako..Jednak mě dusila jak mě
132	hrozně omezovala, já jsem potřebovala chodit s vrstevníky ven a
133	ona mě v tom omezovala, furt mě jako hlídala , to mě jako deptalo
134	hrozně jako, strašně no...pauza.. Bylo na tom sídlišti běžný, že se
135	chodí ven kolem baráku a po okolí, že to není třeba jako v centru
136	města, že tam se chodilo jako víc ven než v centru města a tam děcka
137	běžně chodily od školkového věku, třeba od pěti let tam lítaly venku,
138	tam nebyla silnice a bylo tam dost prostoru bez silnice a to bylo
139	jako.. Já jsem chtěla jít, já jsme třeba šla v první třídě šla ven s dětma
140	a já jsem byla vedle baráku, kde nebyly okna, kde se házelo míčem.
141	A máma (mění hlasi i intonaci, kňouravně a rázně volá-napodobuje
142	matku) „M...., kde jsi?,, před barákem!!!!, ať na tebe vidím!!!!“ a to
143	je na palici, jako to prostě asi těžko tam budu ty děti udržovat,
144	„maminka mě nepustí vedle baráku když na mě nevidí z okna“. Mě
145	s tím strašně deptala, prostě tohle, aby se ti něco nestalo a to bylo na
146	makovici, to mě deptalo.
147	P.P.Jste doma zažívala velkej strach o sebe
148	No takovou deprivaci
149	P.P. Vlastně paradoxně vaše maminka chtěla abyste byla doma,
150	a pro vás jaký to bylo?
151	To byl domov, to bylo v tom období do deseti let.
152	P.P.To máte jasně takhle rozdělený
153	Zhruba do deseti. To je přirozený, že děti potřebují chodit ven s
154	vrstevníky a ten domov jsem k tomu potřebovala, aby mi bylo
155	dobře abych tam mohla fungovat mezi těma děma. To je úplně nor.,
156	Tak to měly všechny děti, to je úplně přirozený. Se říká, že děti
157	potřebují. vrstevníky jako jídlo ale oni potřebují k tomu vlastně
158	tu rodinu a to zázemí, aby pak byly vypořádovaný a lítat povenku
159	bezstarostně s těma dětma a tam nějak fungovat. Že jo, no...A mě v
160	tomhleto máma strašně omezovala a mě to deptalo. Já jsem zase

161	třeba neměla doma jako ségru, vrstevicky, prostě žádnou ségru, bratr
162	o pět let starší a neměla jsme doma jako takhle, abych si tohleto
163	odžila s někým doma a prostě ...to vlastně pak bylo jako, to mě
164	deptalo, že jsem tu potřebu měla velkou a máma mě v tom strašně
165	omezovala, jako ... to bylo úplně na palici, že jsem si to z části nák
166	odžila ale prostě furt to bylo s omezováním. A pak ty děti rostou a už
167	nejsou jenom kolem baráku, nejsou jenom vedle baráku, ale už se
168	rozlítávají dál od baráku že jo, a to bylo ještě horší, jo, to byla máma
169	úplně jako mě v tom tak omezovala, že prostěpauzajsem se
170	prostě pak ztrácela. Já jsem jako cejtla, že prostě nutně potřebuju s
171	těma dětma ven, že když s nima nezačnu včas chodit ven,...že prostě
172	úplně ztratím, už se nechytanu jsme úplně cejtla no..
173	P.P.: Takže jste se cítila omezená v tom co byste chtěla zažít
174	s kamarády?
175	No, no..
176	P.P.: Jako doma víc a jako kdybyste říkala, já už z toho domova
177	potřebuju dál jako do světa vyrazit.
178	No...Jo..pauza....Tak to se tak říká, že děti klasika, že jo. Že
179	potřebuju ten..Já to mám jako.. Všechno to vím hlavně z vlastní
180	zkušenosti, jsem si leccos přečetla, protože vím, že odborníci
181	kolikrát jako by to nestudovali, občas mi přijde, že něco studuju a
182	pak jako mi přijde co z nich vypadává občas, mi přijde úplně
183	zoufalý, od některých teda. Jako to se říká, děti potřebuju ten
184	přístav aby lítaly po okolí a měli se kam, .. se vracet do přístavu. Že
185	to je nutný prostě, přístav, lítat po okolí a vrátit se do přístavu.
186	P.P.Tím přístavem myslíte co?
187	Domov no.
188	P.P.A vy říkáte, že jste ho zažívala do desíti let
189	Jakaš takš
190	P.P: A pak se to začalo vytrácet. A máte nějaký okamžik, kdy
191	Vám ten domov nejvíc chyběl?
192	No od těch deseti furt.....ticho, vzdech pláč..., plačtivě- No, to jsem
193	šla s vrstevníkama dolů jako a už mi to nešlo ani ve škole, nic. Já
194	jsem začala, jako, já jsem třeba na tom prvním stupni se i chytala v
195	tom kolektivu holek, že jsem s nima fungovala i jako relativně s
196	těma holkama, ve velkém, jo že jsem fungovala v tom, třeba
197	kolektivu deseti holek, že jsem fungovala s nima dohromady a bylo
198	to jako díky tomu, že ten domov jakš takš byl. Že jsem lítala
199	povenku a pak se to zhoršilo a další kámen úrazu byl, že nás jako
200	rozhodily, naši třídu rozhodili a já jsme šla do nějaký cizí třídy, což
201	pro mě byl jako problém teda. A jako navíc jak to doma začalo bejt
202	špatný, tak já jsem začala bejt zdeptaná a začala jsme bejt ve třídě

203	prostě zamlklá, prostě jak ehh. prostě jak, ..ehh..A teď ty děti to
204	dávaj mn.najevo, prostě když to trvá nějakou delší dobu, že jo, když
205	je to jeden den tak to, to, to a když je to dlouhodobý a člověk je tam
206	prostě zamknej, zaraženej, nezasměje se je prostě jako bez vitality,
207	bez energie, tak je tam za divnýho a třeba ty kluci mi to dávali zle
208	najevo vyloženě.
209	P.P: Hmm a co se to tam stalo, co Vám to začalo chybět?
210	No že se mámě strašně zhoršil zdravotní stav psychickéj, že šla do
211	těžkejš depresí, deprivace, že otec začal dělat větší problémy co se
212	týče alkoholu a automatů aaaa a jako kdyby měla kloudnej vztah,
213	určitě by jí to podržela a neměla ani jako ten partnerskej vztah dobrej
214	a ... ona byla jako zle týraná z dětství, ona měla tady to všechno
215	narušený, že sama byla týraná, takže měla v podstatě tu psychiku
216	zdept..těžkou deprivaci v podstatě, což jí způsobovalo úzkosti a teď
217	to šlo i do nějakýho jako deprese, že říkala, že neměla ani sílu v
218	rukác.Říkala, že má ruce jako kus hadru, bylo jí prostě hrozně
219	špatně. Furt měla takovej utrápenej obličej a já jsem jako třeba přišla
220	ze školy a máma stála ve dveřích a teď mi tam zhrouceně říká, mně
221	je strašně špatně, já nemůžu dojít do práce, potřebuju abys tam šla se
222	mnou. No a já jí viděla úplně zničenou, což mě jako ničilo no a to
223	pak nějaká juchanda s vrstevníkama jako moc není, člověk jako už
224	ně...Je něco jiného, nemá kolem sebe vrstevníky, který by byly ve
225	stejný situaci a mohl to s nimi sdílet, podpořit se. Nemůže jo,
226	nemůže říkat ty běžný věci a tohleto říkat nemůže a jako cejtí tam že
227	když člověk není vyjuchanej a vypohodovanej jak ty vrstevníci ho
228	nemusej no Pauza... A že mě to hrozně jako ničilo, že to bylo
229	dlouhodobý, že jsem byla jako zničená, že tý mámě je furt špatně,
230	špatně, špatně, že mě to vlastně úplně ničilo a nikdo jinej už tam jako
231	nebyl. Protože tady ta složka jak jako se vytratila, tak už to ani s tou
232	babičkou nebylo takový a s tím bráchou to takový taky nebylo, pro
233	mě ten citovej blízkej člověk byla ta máma, já jsme to takhle s
234	babičkou neměla, ani s bratrem, on bratr se taky ke mně kolikrát
235	nechoval moc hezky.
236	P.P.”Hmmm, tak jo. Já bych se teď ještě chtěla zeptat, my jsme
237	ted’ mluvili o pocitu domova.Vy jste to už zmínila, domov je tam,
238	kde bydlím.Vnímáte rozdíl mezi tím co znamená bydlet a mít
239	domov?
240	No tak jako bydlet je tak jako když je tam člověk tak jako je sám
241	nebo s lidma, se kterejma to není já nevím no...pauza.. Kde ty
242	vztahy nejsou dobrý, tak to není domov, to je prostě, že bydlím,
243	možná se řekne, že jdu domů, jsem doma, ale není to jako domov.
244	Jako třeba moje máma byla jako dítě týraná otcem, nikdo se jí tam

245	nezastal, takže to nebyl domov. A bydlela tam a domov to nebyl
246	prostě no. A ...pauza.. pro mě už jako od těch deseti let to taky nebyl
247	domov. Takže pokud tam jako ..pauza....třeba v dětském domově to
248	taky není domov
249	P.P. Přitom se to tak jmenuje
250	Ale není to domov v pravém slova smyslu. To se tak jako říká, ale
251	oni jsou tam jakoby doma, tak jako prostě tam jako, ale není to
252	domov. Není to o domově prostě. A jako máma je teď v ústavu a
253	taky to není domov a žije tam dennodenně no...pauza....
254	P.P: V čem je ten rozdíl?
255	No tak nemá to tam ty nejbližší. Ty děcka manemj kolem tucet ,
256	nějákej davovej ústav, tam má ty děcka kolem sebe tucet dětí a
257	nějáký tety, že jo, kde prostě to absolutně není rovina rodiče, babičky
258	nějákýho pevnýho dospělýho, že jo. Prostě je to něco jak paní
259	učitelka ve škole svým způsobem. Tak úzkej vztah a jako v tom
260	množství dětí tam je to jak ve škole mi to přijde prostě.
261	P.P.A vy třeba sama, jako když
262	Právě je špatně, že mi chybí pořádně domov a ty nejbližší a tím
263	pádem mě to paralyzuje, mám z toho deprese, že tam pak mám
264	potíže uklízet a tak mi tam chodí sociální pracovnice, že teda jako na
265	mě působí teda kladně, že je taková lidská, že se jako při ní
266	rozpohybuju, že se dostanu z té největší depky, a jak s ní mluvím,
267	tak se u toho rozhýbu a tam jako hodinu a půl při ní uklízím.
268	P.P.To je podpora samsostatného bydlení. Ten úklid souvisí teda
269	s bydlením nebo..?
270	No s bydlením. Pauza....Jako já to nemám o tom, že bych to
271	neuměla, ale o tom, že mi je fakt blbě a že mi je tak blbě tak mám
272	problém jako vlastně tam něco dělat a vím jako že, kdybych jako víc
273	cejtila ten domov, pár těch kloudně nejbližších, tak mám energii,
274	vitalitu a absolutně nemám problém si to tam dát do pořádku a
275	uklidit, ale takhle jo.
276	P.P: Co je to za pocit, který postrádáte?
277	No je tam takovej částečnej. Není dostatečnej prostě.
278	P.P.jak se cítíte tam, kde v současné chvíli bydlíte?
279	A ani tam to necejtim nikde okolo, to jako nemám.
280	P.P.: Nikde?
281	Okolo to nemám nikde, takový ty vztahy domovský, to nemá jako.
282	Ty nějaký nejbližší, vazby, pouta , rodinný, to okolo nemám nikde.
283	No.. Pauza
284	P.P. Napadá vás něco, co byste jako mohla dělat, abyste se,
285	abyste tam ten domov cejtila, co byste k tomu potřebovala?
286	No potřebovala bych partnera, se kterým si víc rozumíme, funguje

287	me...smích... Kde víc komunikujeme, kde jako máme víc asi
288	společného, máme potřebu dělat jako, že máme asi jako rozdílné
289	zájmy a já bych měla větší chuť na tom bytě společně něco dělat,
290	vylepšovat, kutit, třeba spolu častěji uvařit, víc si povídat, něco z
291	toho, buď to práce a komunikace v nějaké míře. A zas jako úplně
292	nesdílím ty partnerovy zájmy, umělecký a prostě jiným směrem, že
293	to není moje parketa, že mi tam chybí větší souznění, lidská blízkost,
294	sounáležitost. Ale jako, že kdyby tam nebyl, tak to by bylo o dost
295	horší teda, že jako jsou chvíle, kdy jako třeba mě to přece jen
296	zklidňuje, že tam se mnou je, jo, Že když spolu trošku víc
297	zafungujeme, tak se mi dělá líp, ale chybí mi to ve větší míře. Jako.
298	P.P: Co Vám chybí?
299	Ve větší míře jako ta komunikace a spolupráce. No.
300	P.P.....Vám chybí k čemu?
301	No, aby mi to dávalo pocit klidu. Ale jako jsem vždycky ráda, že tam
302	po večeři nejsem sama jakoby, že to bych už asi to už bych jen ležela
303	a nedělala vůbec nic. Ale jako chybí to, že spolu nejsme víc
304	propojení, víc aktivní na společný notě, rovině, prostě. Já jsem víc
305	na ty praktický věci a mám je jako potřebu s někým sdílet a dělat je
306	společně. Jo, mám tam teď od popelnice poličku ..smích... jsem jí
307	jako přinesla, umyla, mám chuť, ona je nalakovaná na bílo, ale tak
308	jako ušmudlaně, prostě by mě bavilo, kdybychom společně jí
309	obrousili a natřeli lakem, aby to bylo syrový dřevo a dali na zeď a to
310	bych prostě třeba cejtila jeho, někdo kdo má prostě chuť a já bych se
311	připojila.
312	P.P:...vy do toho máte chuť
313	Mám, ale no prostě dělat tolik věcí sama, ta chuť se ztrácí.
314	P.P.:Máte pocit, že jste na to sama, na to budování, vlastně toho
315	domova.
316	No jako, co se týče toho úklidu a budování, tak jsme na to hodně
317	sama, což mě třeba jako pro ten domov je pro mě důležitý jako dělat
318	s někým i to hospodaření s někým se spolupodílet a sdílet. Dělat
319	takový prostě úplně ty běžný věci dennodenní, co se dělají, což je
320	úklid a vylepšování. Prostě se něco do toho bytu koupí, něco se
321	obrousí, natře, uklidí noo... i se někde zajede právě společně třeba
322	do obchodu, tak tohleto nemám jako třeba moc s kým a to mi jako
323	chybí. Já jako nejsem založená divadelně, abych zase sdílela tyhle ty
324	pro mě naprosto nepraktický věci.Smích... Nemám absolutně
325	divadelní vlohy, ani přednáškový vlohy, prostě mi to nic neříká,
326	abych s partnerem sdílela ten jeho směr. No takže je to takový těžší.
327	P.P.A ještě bych měla jednu otázku, vlastně mě napadá, když
328	spolupracujete s nějakou sociální pracovnící z podpory bydlení,

329	jak Vám to pomáhá vlastně?
330	V mém případě to funguje tak, že tam za mnou přijde, já jsem někdy
331	úplně zničená, tak si tam zdevastovaně sednu, 20min jí to říkám jak
332	jsme z toho zničená, říkám tu situaci a co by mi pomohlo, jak vlastně
333	to nemá řešení a ona je na mě jakoby milá, empatická a.... Já se
334	trošku jako vzzzzpamatuji během těch 20 ti minut z nejhoršího a
335	začnu něco dělat sama a jako ona mi jako do toho ani nějak
336	nazasahuje, spíš jako že já při tý práci s ní mluvím, mluvím, mluvím
337	a ona na mě reaguje. Něják spolu komunikujem a že jako kdyby mi
338	to tam nesedlo lidsky, tak by mi to nepomáhalo vůbec. No. Jako
339	kdyby tam nesedla lidská rovina, tak by to nemělo pro mě, jako
340	žádná pomoc by to nebyla. Pauza -...Že mi tam dává lidskou
341	podporu a já se u toho rozpohybuju a začnu něco jako dělat.
342	P.P.A máte ohledně Vašeho budování domova nějaký plán do
343	budoucnosti?
344	No tak plán jako bych měla, ale je to hrozně těžký, právě ty stavy,
345	zároveň že mi, jak jsem tím paralyzovaná, je mi jako blbě, je to furt
346	takovej boj jako na nic úplně. Ale jako chtěla bych jako na jaře
347	prostě pozvat malíře, aby nám .. vzdech... aby nám tam vymaloval
348	obývací a koupelnu, záchod, předsíň a kuchyňku. A zároveň je to
349	takový na jednu stranu i jako obtížný, protože ten pokoj je malej a
350	všechn ten nábytek jako dát doprostřed tý místnosti a my se tam
351	budem, nevím kde budem jako existovat během tý doby jako. To
352	jako nevím jako no a teď jako jestli jako reálně nevím jestli jako se
353	to dá zvládnout za jeden den nebo jestli se to natře, uschne to a on
354	přijde druhý den, vůbec jako nevím jak tyhle ty věci. Že tam není
355	nějákej slušnej pokoj, kam by člověk se jako uchýlil. Je tam vedle
356	akorát malá ložnička, ale jako musím jako právě zaktiovat partnera,
357	aby mi jako právě, aby se k tomu aktivně měl abychom aktivně
358	prostě společně ten nábytek opravdu připravili od těch zdí a
359	připravili to pro toho malíře no. Aby tam opravdu jsme domluvili
360	termín a aktivně prostě připravili a pak jsme to aktivně dali zase
361	nazpátek. Ale chtěla bych tam vymalovat, protože je to tam naprosto
362	strašný. No a teď jsme jako o Vánocích a mezi svátkama trhali tapety
363	v obývací právě před tím malováním a ty zdi jsou teda ušmudlaný
364	že jo, ale jako chci abys se to vymalovalo. Jsme tam už pět let v
365	takových šilenejch špinavých zdech a není to vůbec hezký.
366	P.P. Takže vlastně i to, jak moc je to hezký..myslíte, co to změní
367	na tom vašem pocitu domovským.
368	No není to jako úplně tak stěžejní, to stěžejní jako mě v podstatě by
369	tam ...eeemně stačí ta představa, že je ta vize, že se to udělá.
370	Mně není špatně kvůli těm špinavejm zdem, spíš jako aby tam bylo

371	uklizeno, spíš ta lidská blízkost a ten jako vypulírovanej interiér je až
372	druhořadej, ale aby to nebylo alarmující. Jako nepotřebuju to
373	vystajlovaný a tak, ale jako samozřejmě že při tom domově by mě to
374	bavilo jako, si to postupně dělat si hezký, hezký, ale není to nějaký
375	stěžejní, Ale jako je to pravda, aby ten interiér byl přiměřeně útulnej,
376	to jako jo, že když je to takový neútulný, všechno zašmudlaný,
377	zabodelovaný, tak už, to není útulný. Ani to třeba i když člověk
378	chodí po bytech na návštěvy, tak u někoho je to vyloženě hezký to
379	prostředí a u někoho je to úplně, že tam vleze, fakt nevlídný. Jako
380	návštěva to hodně registruje.
381	P.P. Co tam vlastně na člověka dejchne..
382	I když já když si tam jakš takš ukidím a chodí tam partnera známí,
383	tak už několik mi lidí tam řeklo, tady máte hezký, takový útulný,
384	takový zabydlený a já vždycky.... Joo??—smích.. Ale jako ono to
385	docela jde, když se tam uklidí no. Ty zdi jsou šílený, ale oni jsou v
386	tomhle tom ty někteří lidi nenáročný..smích..ale myslím si, že když
387	se tam vymaluje a uklidí, že to tam bude docela obstojný.
388	P.P: Super, já vám moc děkuju, díky moc, díky!

6.2 Milan

1	P.P. Jestli byste byl tak hodný a zkusil se zamyslet, co se Vám vybaví když
2	řeknu slovo domov?
3	Pauzadlouhá. Tak vybavujou se mi současně dva termíny. Domov jako
4	takový, ve kterým bych bydlel, ve kterým bych měl jako uklizeno a tak.
5	Potom se mi vybavuje hmm.. ta věc jako mít domov sám v sobě. Ve svém
6	nitru, ve svém srdci. Mít tam jakoby ten pravý domov, tu lásku a bezpečí.
7	Více myslím na ten vnitřní domov, který v sobě mám. Že, když řeknu tu
8	větu, teplo rodinného krbu, tahle věta mě dřív hodně lákala a chybělo mi to.
9	Chybělo mi to, když jsem byl ještě v tý svojí nemoci, a když jsem neměl
10	vlastně žádné zázemí, žádné bezpečí, žádnou jistotu, pořádně ani svoje
11	bydlení.eee..Jo, to jak to nazývám teplo rodinného krbu, to u mě
12	znamená, myslím to v sobě v mém nitru, že je tam ten krb, špalky, ten oheň
13	tam, krásný teplo po celý místnosti a měla by tam být i duchovní i duševní
14	pohoda a pokud možno být vždy dobře naladěný. Ten domov, to je takový
15	vnitřní domov.
16	
17	P.P.Tenhle obraz spojujete s vnitřním domovem?
18	S vnitřním domovem, kterej mi dřívě hodně chyběl, kterej jsem neměl..
19	Jsem byl dřívě hodně nejistý, byl jsem vlastně rozbitá osobnost, takže jsem
20	ten domov uvnitř sebe hodně jako postrádal, byl jsem z toho hodně smutný a

21	sklíčený. A ten vnější domov to pro mě taky hodně znamená, ale už
22	než ten vnitřní domov ve svém nitru. Že prostě je taky důležité někde bydlet,
23	platit nájem a tak, ale hlavně když se člověk cítí dobře, a je dobře naladěný a
24	vyjde nějak z té své nemoci, tak může mít i v tom vnějším domově mít jako
25	uklizené, řádně nebo dobře uklizené, aby se tam jako cítil dobře a
26	pohodově.
27	P.P. Když člověk vyjde z té nemoci, tak může začít uklízet? Rozumím tomu
28	správně? Upravovat i ten jak vy tomu říkáte vnější domov.
29	Ano, Upravovat to tam, uklízet si pravidelně věci, aby tam nebyly nějak
30	poházené, dělat ty pravidelné další úkony jako je praní. Pravidelně a častěji,
31	prostě starat se o tu domácnost, když je člověk nemocný, moc mu to nejde,
32	nebo když je člověk pasivní a má nějaké návyky. Třeba mě to určitě čas
33	vedlo jakoby do postele a aktivita se jakoby vytratila, třeba minulý rok jsem
34	se málo staral o ten svůj pokoj. Takže chci říct, že to se jako necítím taky
35	jakoby dobře, jednak jsem na to zvyklý trochu, ale na ten nepořádek,
36	necítím se jakoby dobře, chtěl bych mít dobře uklizené.
37	P.P. Hmmm, tak vlastně říkáte, že když vevnitř ten vnitřní domov není
38	nebo chybí trochu, tak nejde ani ten vnější udržovat dobře.
39	Ano nejde ani ten vnější udržovat dobře. Potom chybí všechno ostatní.
40	P.P. A na to chybění já jsem se chtěla právě ještě zeptat, jestli byste mi mohl
41	popsat nějakou situaci, okamžik, kdy Vám ten domov chyběl.
42	Kdy jsem si všimnul, kdy mi ten domov chybí, Pauza....hmm....pauza
43	dlouhá , Ano vím, všimnul jsem si prostě, byly to léta, když dejme tomu
44	kolem toho 29 roku, do34 let, asi zhruba do 34 let asi zhruba do 34 let a
45	pak vlastně ještě dál. Vlastně ten vnitřní domov mi chyběl dlouhá léta, po tu
46	dobu co jsem byl nemocný, než jsem se uzdravil, nebo v tom procesu
47	uzdravování, než je mi jako líp. Prostě do té doby mi chyběl ten vnitřní
48	domov ve mně, v mém nitru. Myslím, že to byly dlouhá léta, chtěl jsem říct,
49	že to bylo tak pět let, ale já jsem byl hodně nemocnej psychicky, takže to
50	bylo dlouhá léta.
51	P.P: Takže to bylo i dřív, před tím 29 rokem jste vnímal, že něco tam chybí,
52	že Vám chybí domov?
53	Bylo to vlastně i dřív, jako ...pauza ..bylo to v té době, kdy jsem byl u
54	svých rodičů jako dospělejší, kolem 25 let a vedlo se mi tam hrozně, pauza.
55	...nebyla tam ...jakoby ta pohoda, nebo ten boží klid, spíš tam byla jakoby
56	ta zlá, špatná atmosféra. Takže já jsem tam odtud musel doslova jakoby
57	utéct do chráněného bydlení. To jsme získal jako takovou úžasnou nabídku,
58	kterou jsem hned vzal na Lehovec, na Phu 9. V tom bydlení v Lehovci to
59	jakoby taky nebylo úplně kůži
60	, taky mě někteří pozraňovali, tak jsme tam měl jakoby domov, bylo mi tam
61	dobře.
62	P.P. Říkáte, taky pozraňovali, kde ještě vás pozraňovali?
63	
64	
65	

66	U rodičů, tam mě dost zraňovali, ...přímo i nepřímo, všichni. Třeba že se
67	mě rodiče nezastali a hlavně bratři po mě šli, hlavně ten jeden, ten XY, ten
68	po mně šel teda jako hodně....A když jsem se stal věřícím, tak to bylo ještě
69	horší, šel po mně ještě víc. pauza
70	P.P. Co Vám tam chybělo?
71	Pauza..Konkrétně v té rodině nebo?
72	P.P. Ano co Vám tam vlastně chybělo?
73	Chybělo mi zázemí, tam, bezpečí, jistota, že někdo při mně stojí, zastání
74	vůbec jako takový. Byl jsem v té rodině úplně sám proti všem. Poslední ty
75	roky než jsem tamodtud odešel, se to zhoršovalo, zhoršovalo, tak jsem
76	odcházel z té rodiny často a můj pejsek, kříženec, měl jsem T., mi hodně
77	v tom pomáhal, že jsem chodil na procházky. Tak jsem byl rád, to byl
78	takovej únik z té rodiny. To bylo takový strašný pro mě.
79	P.P. Vy jste vlastně říkal, že jste utekl do toho chráněného bydlení.
80	No, Tam jsem byl dva měsíce celkově a do té rodiny jsme vůbec nešel,
81	potřeboval jsem se trochu uzdravit a vzpamatovat.
82	P.P. Vzpamatovat se znamená co?
83	Já jsem ten domov, ten pravej domov jak já říkám v sobě, ve svém nitru,
84	kde by vládnul ten pokoj a to teplo rodinného krbu, pořád myslím na ten
85	rozhořelej krb, kde praská to dřevo, na takovou tu pohodu, to mi jako dlouho
86	chybělo i když mi bylo 35,36. Pak když jsem bydlel v tom Vraném nad
87	Vltavou, tři roky, 37,38,39, mi vnitřně svobod, ale myslím, že měl hodně
88	práce se mnou. Pak jsem začal chodit, když jsem bydlel v tom Vraném nad
89	Vltavou, do stacionáře. Že už jsem jako moh, chtěl jsem to a dělalo mi to
90	dobře, i když to bylo hodně fyzicky náročný pro mě, musel jsem tam chodit
91	5 dní v týdnu.
92	P.P. Tam jste šel z chráněného bydlení do Vraného potom a tam jste bydlel
93	sám?
94	Z chráněného bydlení jsme jsem šel do chráněného bytu z chráněného
95	bydlení a tam jsem byl jenom chvíli, protože tam mi bylo hodně špatně. Tak
96	jsme poznal jednoho kamaráda a šel jsem k němu, abych nebyl sám, měl
97	nějaký zázemí, někoho kdo by mi jakoby pomáhal, ale nebyla to úplně dobrá
98	volba, to jsem potom zjistil. Byl jsem na tom zase hodně špatně.
99	P.P. I v tom Vraném teda.
100	I v tom Vraném. Tam jsme vlastně skoro často ležel. Pořád jsme ležel,
101	akorát jsem si došel na nákup a když mi bylo dobře, tak jsem jel za rodičema
102	je navštívit.
103	P.P. U těch rodičů jste se cejtil jak, když jste tam jel na návštěvu?
104	Ted' když tam jedu nebo dřív když jsem tam jezdil?
105	P.P. Co víc Vám vyhovuje.
106	Tam na tý chalupě u rodičů jsem se cejtil jakoby trochu líp, ale vlastně jen
107	trošku. Spíš mi tam bylo taky špatně, protože tam byl ten bratr, který se ted'
108	
109	
110	

111	o rodiče stará. Prostě s tím duchem negativním mě to ovlivňovalo, bylo mi
112	nepříjemný jako bejt s nim. No a s rodičema to bylo dobrý. S mámou jsem si
113	povídal hodně, s tátou jsem ještě nenašel společnou řeč, to bylo jakoby až
114	později časem. Ta celá chalupa byla pod nějakým jakoby negativním
115	vlivem. Já jsem jakoby hodně citlivej, já jsem to hodně vnímal. Takže já
116	jsem tam jel jen za rodičema na krátkou dobu a spal jsem vždycky někde
117	jako sám. No a teďko je to tak, že teďko se tam cejtím daleko, daleko líp,
118	jednak tam jezdím ve všední den, kdy toho jednoho bratra nevidím,
119	nemusím se s ním stýkat, jedu pouze za rodičema a máme s rodičema pěkněj
120	čas. Vztah s tátou se jako zlepšil, nebo uzdravil. Bůh a já jsme to asi udělali,
121	no, takhle. Takže už si s tátou více povídám, už máme jako společnou řeč,
122	společnou notu. Vím co si s tátou povídat, třeba o sportu, to on sleduje.
123	
124	P.P. Bezvadný.
125	S mámou si povídám velmi dobře o všem možným, chce slyšet moje
126	zážitky, moje novinky, ale trošku to negativno tam ještě jakoby zůstává, na
127	tý chalupě. Takže když tam přijedu, tak se snažím s tím něco udělat, aby
128	nám tam bylo dobře.
129	P.P.Tak to děkuju, to je zajímavý, my jsme se tak nějak vrátili k rodičům,
130	jak ten domov u rodičů vnímáte teď, když jste z něj vlastně utekl a prošel
131	jste si nějakou cestu. Vy jste říkal, že jste také bydlel v komunitním bydlení,
132	jaké to tam bylo?
133	Ano, cejtíl jsem tam podporu, oporu, jakoby zázemí, takový bezpečí. Nikam
134	jsem nemusel, do mé rodiny jsem nemusel, žádnému nebezpečí jsme se
135	nemusel vystavovat. Měl jsme pejska T.. Ten pes byl jako u rodičů, takže
136	jsem tam musel jezdit za ní, abych jí jako vyvenčil. Ale ty dva měsíce mi
137	jako pomohly, že jsem zůstal v tom chráněném bydlení. Byla tam paní H.
138	hodná, paní terapeutka moc hodná i když někdy přísná, mě to jako dělalo
139	dobře. Cejtíl jsem tam prostě ňák to zázemí a hlavně oporu nebo zastání u
140	těch terapeutů, i před těma klientama a tak. Když se mi něco nedařilo, oni
141	prostě měli nějaký řeči, tak prostě nějaký zastání u těch terapeutů jsem tam
142	měl.
143	
144	P.P. Takže co vám pomáhalo, vnímat ten pocit domova?
145	To mi pomáhalo, když jsem se, když jsem se zdržoval od mojí rodiny, když
146	jsem jakoby se distancoval a moc jsem do ní nechodil. Chránil jsem sám
147	sebe. Prostě uzdravoval jsem se prostě.
148	P.P: Já bych se chtěla ještě zeptat, vy už jste to zmínil, že Vám pomáhala
149	paní terapeutka.Co pro Vás ze strany té sociální pracovnice bylo v té
150	spolupráci podpůrné?
151	V tom bydlení i jako potom jako dál, co bylo podpůrný a co mi pomáhalo,
152	abych našel domov.
153	
154	P.P. Přesně tak, ze strany té sociální pracovnice, co pomohlo, co mělo pro
155	vás cenu.

156	Ze strany sociální pracovnice (potichu) když na mě byla milá, vlídná, hodná,
157	když taky se mnou řešila nějaký věci. Nebo když jsem udělal malér, třeba
158	jsem si tam vzal toho pejska do bydlení na pokoj. To se jako nemá. A já
159	řešil, jak toho pejska budu venčit, kde bude. Rodiče toho jako měli dost,
160	říkali, že jsem jim toho psa hodil na krk, takže jsem to jakoby vyřešil. Proto
161	jsem ji tam vzal a paní H, to objevila, nakoukla do pokoje a viděla, že tam
162	ten pes je a nevynadala mi. Prostě to se mnou řešila dobrou cestou jakoby,
163	moc se jako nezlobila, musel jsem pak s tím psem jako pryč. Že na mě
164	nebyla...tak jako moc přísná, nebo jakoby nepříjemná. Vánoce tam byly
165	pěkný, koupila nám, každému dala nějaký dárek, o Vánoce se starala o
166	výzdobu, my jsme jí pomáhali, já taky a ty Vánoce...jsme to prostě všechno
167	vnímal jakoby tak jako povinnost, tak jako to pro mě bylo příjemný, že to
168	bylo organizovaný a bylo to pro mě příjemný, měl jsem tam to zázemí.
169	Tohleto mi dávala paní H. že se mnou mluvila prostě vlídně, citlivě, řešila se
170	mnou věci, které jsem nezvládal. A v další době v čem jsem měl podporu co
171	mi pomáhalo..
172	
173	P.P: Nebo co byste uvítal, co jste neměl.
174	Pomáhal mi nějaký ten kamarád, hmmm (pauza dlouhá.....) Jo hlavně mi
175	pomáhal Bůh, vždycky a ve všem mi pomáhal Bůh (úsměv). Já jsem mu za
176	to vděčný, on mě podpíral, chránil, vedl mě a uzdravoval.
177	P.P.A třeba téma víry jak jste s těmi sociálními pracovnicemi tohle téma
178	zmiňoval?
179	Taky trošku jsem to jakoby zmiňoval, nebo jsem s jedním kamarádem, buď
180	sám nebo s kamarádem, ty paní terapeutce řekli evangelium, o Bohu, Ježíši.
181	Nebo jsme jí dali nějaký letáček a tak. Tam jsem mohl být co do té víry
182	svobodnější. Ale taky jsem se tam snažil jakoby chránit. V té budoucí době,
183	když jsem bydlel třeba sám v tom chráněným bytě.... (pauza dlouhá) taky
184	když jsem měl sociální pracovnici, která ke mně chodila, tak asi jednu
185	tejdne nebo jak bylo potřeba, tak v tom samostatným chráněným bytě mi
186	bylo hodně špatně. Já jsme postrádal nějakýcho kamaráda, přítele který by
187	se mnou byl. Hmmm Jako nějakého člověka jsem postrádal, kterej by se
188	mnou skoro pořád byl, proto jsem ten byt opustil, což nebylo moudrý, pustil
189	jsme ho a přestěhoval jsem se ke kamarádovi blízko Chodova. Teď mám
190	zkušenost, že to jako nemusí taky vždycky dopadnout dobře, když se
191	odstěhuju ke nějakýmu kamarádovi, i když mu dávám nějaké peníze.
192	
193	P.P: Byl jste tam moc sám v tom bytě?
194	Byl jsem tam moc sám v tom bytě, často jsme polehával jsem, občas jsem
195	vyšel ven.
196	P.P. Jak by pomohlo, kdyby tam chodila častěji ta sociální pracovnice?
197	To by pomohlo, kdyby v těch všech věcech nebo mých stavech byla se
198	mnou povídala více, radila, pomáhala, kdyby se mnou šla třeba nakoupit
199	něco, to jsem se bál lidí, bál jsem se taky nakupovat. Já jsem vlastně nějaký
200	

201	přátele měl, jako věřící, byli to D., kteří mi vlastně pomáhali a nějak
202	nějakým způsobem mi sloužili taky v té době.
203	P.P. Tak děkuju moc, mám ještě otázku, jaký vnímáte rozdíl mezi tím někde
204	bydlet, být doma a mít domov? Vy už jste to zmiňoval co je pro vás domov,
205	že je vnitřní a vnější. Tak co to znamená bydlet a mít domov, jaký v tom
206	vnímáte rozdíl, mezi bydlet a mít domov.
207	Pauza....dlouhá. Ano dost velký rozdíl v tom vnímám. Že ,bydlet to jako,
208	když někde můžu bejt a pro mě je to důležitý někde bydlet za nějaký nájem
209	a nebýt na ulici. To bych jako nezvládnul, vůbec nevím co bych na té ulici.
210	Myslím, že bych se nepostaral dříve v té nemoci vůbec jako o sebe vůbec v
211	v ničem, nechal bych to asi jako bejt. Bylo by to pro mě hodně zlý. Takže
212	bydlet někde je pro mě hodně důležité a bylo. A mít domov to je pro mě
213	taky hodně důležité, mít domov sám v sobě, mít tam ten klid vyváženost,
214	vyrovnanost, sebejistotu, věřit si a taky jako takový věci sebezapření nebo,
215	že chci něčeho dosáhnout, To, že chci něčeho dosáhnout, to jsem tam jako
216	dřív neměl. To jsem byl nemocný. Takže vidím v tom rozdíl, obojí je pro mě
217	hodně důležitý, A jak jsme říkal, když jsem více zdravější, můžu na tom
218	svým bytě nějak pracovat, uklízet, abych se tam cítil dobře a příjemně. Cítit,
219	pro mě dobře a příjemně je velice důležité, e.. jako....u mně doma, kde
220	bydlím , ale taky v sobě ve svém nitru. Že když já jdu někam ven, tak tento
221	svět je pokaženej a nebezpečnej. Já jsem často vnímal, nebo jsem si říkal,
222	když vyjdu ven, je to nebezpečný. Venku je prostě nebezpečno, je tam
223	nějákej lev. Takže já jsem se se jakoby vždycky musím nějak ochránit,
224	obrnit, to dělám trochu jako dodnes. Dříve jsem tam jako ven nechodil
225	s takovou jistotou, ale s nejistotou, žeco mi kdo zase udělá, co se mi
226	stane měl jsme problémy s revizorama, ti mě pronásledovali, ačkoliv jsem
227	měl všechno v pořádku. Dokonce se mi posmívali a ponižovali. No a prostě
228	pro mě je ten vnitřní domov velmi důležitý, abych prostě venku jakoby
229	obstál v tom nebezpečným světě (pomalu, tiše)
230	
231	P.P: A to by mě ještě zajímalo, jak si ten domov vytváříte, vy sám, jak to
232	děláte?
233	
234	Ten vnitřní domov?
235	P.P. Domov jak mu rozumíte, může být vnitřní, vnější, ale abyste ho měl,
236	kde vydíte ten prostor co můžete udělat sám, bez pomoci té sociální
237	pracovnice, abyste ho měl?
238	Jak si ho můžu vytvářet?
239	P.P. Jak to děláte?
240	(Pauza) Ještě jsem chtěl říct, že dříve jsem ten domov v sobě vůbec neměl,
241	protože jsem byl rozbitá osobnost, to jako už jsem říkal, byl jsem velice,
242	velice jakoby nemocný. Nedokázal jsem dávat hranice druhým idem, pak se
243	k tomu přidali nějaký věci navíc a tam bylo ještě plno věcí z mých rodiny a
244	tak. Takže co i pomáhá je to zase Ježíš, který dává můj život do pořádku.
245	

246	Skládá ho jako když je mozaika. (úsměv) jako když jsou ty puzzle, ty se
247	prostě skládaj dohromady z různých jakoby z malejch dílů a je potřeba aby
248	ten díl tam jakoby zapad a to dělá přesně ježíš v mym životě. Že na mě stále
249	pracuje, ještě jako neskončil se mnou. On mi jako pomáhá a potom si
250	pomáhám i já sám, že s ním jakoby spolupracuju, bez jeho pomoci bych
251	neměl žádné uzdravení. Jako neviděl bych to, neviděl bych co mám dělat,
252	takže on mě jako vede a radí mi v tom. Takže já si pomáhám sám taky, že
253	prostě spolupracuju, že se ho zeptám na nějakou věc, proč mám tohleto,
254	proč mám takovej neklid, nebo proč se mi děje tohleto a on mi na to odpoví
255	a řekne mi třeba co s tím mám dělat a já jdu a něco s tím jako udělám, aby
256	mi bylo líp. Potom.....pauza se chráním, chránil jsem se před lidmi. Jako
257	Já jsem se nemohl k lidem jako moc dostat, neuměl jsem s nima mluvit, bál
258	jsem se je oslovit, protože jsem měl v sobě velikej neklid a bál jsem se, že
259	mě zase zraňej. Takže jsem se chránil vlastně i od lidí.....jeden čas jsem
260	venku vůbec nemluvil s nikym, to byla taky nějaká porucha, prostě se
261	chráním....co ještě (potichu)
262	P.P.Takže Vám pomáhá chránit se před lidmi, to vám pomáhá ten domov
263	v sobě budovat.
264	Taky, před těma lidma venku, ty který jakoby neznám a..... bylo to taky
265	před mýma rodičema, jsem se chránil, před tím bratrem teď už to mám
266	s rodičema jiný.
267	P.P.Jak jste se chránil?
268	Před rodičema?No, že třeba táta mi chtěl pomoc, něco poradit,
269	vyzvídal, tak jsem mu nějakou věc jakoby neřek, aby neměl tu informaci
270	aby se mnou nemohl manipulovat nebo mi radit. On mi jakoby rád radil,
271	jakoby tomu nejhoupějšimu a mě to jakoby to nelíbilo, takže před ním jsem
272	se musel jakoby chránit. Proto jsem dlouho jsme ten vztah jako neměli
273	v pořádku. Až prostě Bůh zase zasáhl, uzdravil mě a já už s ním můžu
274	klidně mluvit. Ho teď můžu v klidu nechat (směje se) úplně v klidu, aby mi
275	něco radil. Dříve mi to bylo strašně nepříjemný, on mě tím úplně zužoval a
276	teď mi může poradit úplně cokoliv, a já si to klidně vyslechnu a jsem úplně
277	v pohodě (úsměv)
278	P.P. Vy jste dobrej!
279	Takže je to moje hlavně moje spolupráce s Ježíšem. Potom mi taky pomáhá
280	moje kočička Jitřenka, že ji pohladím a že se s ní pomazlím, nesmím na ni
281	zapomenout na holku jednu.
282	P.P. No, děkuju. A ještě krátce na závěr mám otázku, máte nějaký plán
283	v tom vytváření, budování domova, máte něco před sebou na co se třeba
284	těšíte. Máte něco takovýho, co byste ještě chtěl?
285	Ohledně toho domova. Pauza.....dlouhá
286	P.P. Na čem byste chtěl pracovat?
287	Hm...já jsem se jenom zamýšlel v těch letech dnech nad tou mojí vírou a nad
288	
289	
290	

291	tím, že Ježíš mi vlastně pořád pomáhá, že je to úžasná moc. Já jsem mu, já
292	říkám, já jsem tak mu nastokrát, natisíckrát jsem mu jako vděčnej, moc jsme
293	mu vděčnej. Moc si toho vážím, vím jako co pro mě dělá, protože kdybych
294	ho nepoznal, kdyby on se mi nedal poznat, on jako první, tak já bych tyhle
295	věci jako sám nemoh prostě jako dělat. Nevěděl bych to, neznal bych to a
296	byl bych si myslím v léčebně zavřenej jako nemocnej člověk, se kterým si
297	nikdo neví rady. Rodiče by mě tam chodili navštěvovat a takovou bych měl
298	jako budoucnost. No a já vám to povím... pauza... chci pracovat pořád víc na
299	své sebejistotě, na tom abych sebe nesnižoval, abych uměl dobře a jistě
300	mluvit před lidmi a abych uměl mluvit s lidmi, a chtěl. Abych se nebál toho
301	rozhovoru. Abych se přesvědčil o tom,.... že mám jakoby v sobě nastavený
302	jakoby náky mantinely, takový ochrany. Chci se přesvědčit o tom, že už mi
303	žádný člověk neublíží, že i kdybych mu řekl cokoliv, nebo něk špatně
304	odvětil. Tak já to vím, že ehm.že Bůh mi říkal že můžu mluvit už jako
305	dávnou, se všema lidma. Tak si to chci vyzkoušet, osahat si to prostě. Chci
306	se přesvědčit na vlastní kůži, že žádný člověk mě nezraní, už jsem se asi
307	dvakrát přesvědčil (usmívá se).
308	P.P. Tak to je bezvadný, tak já vám moc děkuju, ještě něco? Neskočila jsme
309	Vám do toho?
310	Já to ještě dopovím, jak bych ještě vytvářel ten svůj domov, více mluvit
311	s lidmi, nebát se jich, jak jsem říkal, být více svobodnější taky, chci říct, že
312	vnitřní svoboda je pro mě velmi důležitá, to hodně souvisí s tím vytvářením
313	toho domova. Jakoby v mém nitru. Takže toužím po vnitřní svobodě, když
314	budu vnitřně svobodnější, tak budu taky jistější, schopnější, vím, že budu
315	tak jakoby zdravější a budu moct jako dělat více věcí, kromě práce a tak.
316	Pak je to taky je to ochrana, chránit se před nějakými nežádoucími lidmi, se
317	kterými nechci být. A jak jsme říkal, je to pořád ta spolupráce, spolupráce
318	s Bohem a dávat lidem hranice jak jsme o tom mluvili a chránit sám sebe
319	před druhými lidmi.
320	Tak já Vám mockrát děkuju Milane. Moc děkuju za tenhle rozhovor.
321	Bylo to dobrý?(úsměv)
322	P.P. Bylo to výborný! Děkuju moc
323	Není zač.
324	

6.3 Marie

1	P.P. Moje první otázka je taková fantazijní, jestli byste byla tak hodná a
2	představila si, zamyslela se, co se Vám vybaví, když se řekne domov
3	Já vím no, ale no místo kam se ráda vracím a kde je to bezpečný. Kde je to

4	moje, musím já sama mít nějaký věci. Tady třeba jsem holkám, protože
5	když jsem se sem přišla, když jsem se sem nastěhovala tak tady nic nebylo a
6	já jsem měla s sebou třeba ubrusy, takový ty věci a já když jsem viděla, že to
7	bylo holý, tak jsem všechno začala značkovat jako svým. Ale zároveň to
8	bylo i pro ty holky, jako, že jsme dělala útulnej jako nějaký prostředí, že
9	jsem dala do kuchyně ubrus, nějaký ty prostírání, jako dávám příklad. Koupila
10	jsem nový věci na mytí, protože byly sešlý, dělám si pořádek ve skříni,
11	protože to mám ráda, kománky a tak. Když je bordel, tak jsem z toho
12	nešťastná. Ale jsem i bordelářka takže občas hodím věci na zem a pak jdu
13	spát a druhý den zase uklízím. Je to takovej kolotoč (smích). Je to spíš o
14	tom, že tam mám svoje věci, svoje prostředí kam se ráda vracím a musí to
15	bejt bezpečný, nesmí to bejt ňáký..
16	A teďkon to je třeba kde, kde máte to místo?
17	Teďkon je to t tady, protože tady mám svoje věci, nějaký bezpečí tady je i
18	když jsem tady s holkama, ale v pohodě zatím, nějak si vycházíme vstříc.
19	Předtím to jako bylo domov s mámou a to moc bezpečná nebylo a takový
20	prostředí jako nechci, proto já svoje jako věci, já tomu říkám značkování, že
21	si to jako voznačkuju a
22	A nějakou věc máte, co s váma vyloženě jako jde a která kam se postaví,
23	tam to je.
24	Ne
25	Žádná jedna věc to není
26	Ne, vždycky je to ňáký jako, nevím jak to říct, je to sposta věcí, není to
27	jedna věc.
28	A je v tom vlastně nějaká Vaše aktivita, kterou si to utváříte.
29	Jo, to jo.
30	Jak dlouho to třeba tak trvá, než ten pocit třeba tady přišel?
31	Vzhledem k tomu, že jsem bydlela předtím v azylovém domě asi několik
32	měsíců, protože předtím mi nevyšlo bydlení s kamarádkou, my jsme měly
33	2+1a ona nezaplatila nějak nájem ani nedala dvouměsíční výpovědní lhůtu
34	tomu majiteli. Vlastně já jsem se to dozvěděla, já jsem byla v nemocnici na
35	psychiatrii a dozvěděla jsem se to potom, takže jsem měla dva dny na to ať
36	se vystěhuju a od té doby jsem neviděla jako její peníze, jakoby to co jsem jí
37	dala na nájem a to co nezaplatila. Takže jsem si musela rychle najít azylák a
38	tam jsem skejsla protože tam asi asi osm měsíců a vlastně nabídka přišla
39	potom z Fokusu, hlásila jsem se do Fokusu mezitím a ona přišla, takže
40	jsem se rychle nastěhovala sem. A bylo to pro mě, já nevím, byla jsem tady
41	ee byla jsem tady ee, byla tady spolubydlící ve svém pokoji a byla jsem tady
42	ve velikánském pokoji pro dvě a měla přijít asi až za tři neděle ta druhá. A
43	neměla jsem, nebylo jistý, já jsem měla ještě nabídku jít né sem, ale ještě do
44	jinýho chráněnýho taky od F, ale jinej byt a mě se tady tak zalíbilo, že jsem
45	se rozhodla že tady zůstanu, i když budu jako v pokoji s jednou tak jsem se
46	rozhodla tady zůstat no a vlastně po pár dnech co jsme se rozhodla tak jsem
47	poprosila kamarádku u který jsem měla věci ať mě sem odstěhuje a
48	v momentě, kdy mě jako začala stěhovat a já začala vytvářet ty svoje věci,

49	kam dám věci, kam do skříně věci, kam dám to a jak to přestavím toto
50	protože m ten pokoj, protože mi to nevyhovovalo, tak jsem začala stavět ten
51	pokoj úplně jinak (smích). Tak jsme to celý překopala a myslím, že se mi to
52	povedlo, já nevím, pak přišla ta holčina a nějak jsme si sedly. Já nevím, tak
53	měsíc, měsíc a půl. V momentě, kdy jsem si začala stěhovat věci, tak to
54	začínalo.
55	Pak jsem se bála až přijde... (skáču do řeči)
56	Takže je to spojený s těma věcma.
57	Musím tam mít svoje věci.
58	A jak jste říkala, že se Vám tady zalíbilo, tak co to tam jako hrálo?
59	Ten prostor velikánskej a lokalita.
60	Hmm, takže je důležitý i místo, kde to je.
61	A hlavně velkej prostor. Já jsem byla nadšená z toho, jak je to tady
62	velikánský. Měla jsme najednou pocit vlastně, protože když jsme bydlely
63	nejenom na azyláku, tak to je o něčem jiným. Ale když jsme bydlely spolu
64	s tou holkou i když taky jsme to měly velký, ale ne tak moc, a nebylo to a
65	my jsme začínaly spolu, i když jsme se jako znaly tak jsme jako začínaly
66	teprve bydlet, tak to ještě nebylo tak jako, necítila jsem se tam doma i když
67	jsme spolu bydlely dva měsíce, než se to stalo. A tady jako najednou ten
68	prostor a jako vědět, že nemusím bejt jenom v tom pokoji, ale že si můžu jít
69	sednout třeba do kuchyně nebo jít do kumbálu, kterej je velikánskej, že si
70	z toho můžu udělat šatník, protože holky nechtěly, tak jsem si z toho udělala
71	já šatník (smích). Jako myslím šály na zimu a boty, tak jsem si to tam
72	vyskládala a teď to budu zase dávat pryč a dávat si tam jarní věci, jarní, letní
73	. A teď nevím kde jsem..
74	Že vlastně ten prostor Vás přesvědčil, že tady chcete zůstat.
75	No, že jsem mohla volně dýchat, že jsem si nepřipadala jako v uzavřeném
76	prostředí, protože mám tady spolubydlící, ale mohla jsem se volně
77	pohybovat.
78	A tam jste říkala, že jste bydlela s tou kamarádkou 2 měsíce, měla tam ty
79	svoje věci a nebylo to ono.
80	Měla jsem, 2+1 to bylo, měla jsme všechno ale nebylo to ono. Protože ona
81	se rozešla s přítelem, pak si našla hned dalšího během dvou dnů a vlastně on
82	se ta k nám nastěhoval hned a mně se to nelíbilo. Ale já jsem jí měla ráda a
83	nevěděla jsem, jak jí to říct, tak jsem jí nejdřív řekla, že ať teda zaplatí
84	nájem i on, že teda pojedem na třetiny a ono se to nějak zvirtlo a prostě to.
85	Takže nějakým způsobem i vztahy. To mě vede k další otázce, která směřuje
86	k tomu, zda máte nějaký okamžik, nebo životní etapu, kdy Vám ten domov
87	opravdu chyběl. Jak se to projevovalo, to chybění. Kdy jste ho neměla,
88	říkala jste s kamarádkou to nebylo ono, ty vztahy nebyly úplně, jestli jsem
89	dobře slyšela, že se tam nastěhoval někdo další, co nebylo ono. Co to teda
90	je, když Vám ten domov chybí, jak se to projevuje. Nebo kdy Vám chyběl a
91	jak.
92	Ono se to projevovalo hned v mejch, já nevím tak nějak od mala. Já když
93	jsem byla menší jsem z pěti dětí, brácha mi umřel, takže ze čtyrech. Od

94 mala se tradovalo, jakoby, že ten domov nebyl úplně bezpečnej, protože
95 máma.. Já už jsem se s tím teďkon smířila, chybí mi jinak. A přeci jen byla
96 taková jinak vychovávaná, takže nás vychovávala jinak, jako přísně, nesměli
97 jsme chodit ven, bila nás prostě kolikrát jako víc než měla. Takže to. Ještě
98 když jsem byla menší, tak to tak jako zas tak hrozný nebylo a no a pak ještě
99 brácha mě jako zneužíval, takže ono to bylo tak nějak jako spojený že jsem
100 jako no... Já nevím jak to říct. (chee...) No prostě to bezpečný moc nebylo,
101 takže se to traduje jakoby od mala. No vlastně v podstatě a když mi bylo
102 čtrnáct, tak brácha umřel a máma se jako věnovala těm svejm nebo
103 věnovala, měla ty svoje deprese a nevěděla jak z toho ven. No a pak jsem
104 tam byla já a vona i v těch patnácti čtrnácti mě prostě nepouštěla ven, byla
105 jako přísná a vlastně v podstatě jak žila sama od našeho od rozvodu našich
106 rodičů no vlastně mých rodičů, když se rozvedla tak neměla žádnýho jinýho
107 chlapa, vlastně mužskýhi protože zase byla zhrzená. No a to vim jako
108 stoprocentně, že neměle nebo aspoň si nikoho nevodila, v životě jsme
109 neviděla žádnýho jinýho muže v mámině bytě nebo vůbec. Ale prostě pak se
110 to jako zhoršilo vlastně a ty nároky co měla na ty moje dva bratry a sestru a
111 voni když se odstěhovaly, tak to měla na mě a byla jsem v podstatě její
112 partner jako od těch čtrnácti, patnácti, že jsem fungovala jako partner, že
113 jsem nebyla jako dítě. No a pak jsme začala brát drogy, utíkala jsme
114 z domova a chtěla jsem, aby mi někdo pomohl s tou mámou, aby jí to jako
115 vysvětlil, že vlastně potřebuju chodit ven a to. Ale vzala jsem to jiným
116 směrem, že jsem byla jako nešťastná. A v tom 95 nebo 96, to ještě jsem
117 vůbec ani nevěděla, že jako nějaká, jako věděla jsem o nějaký psychiatrice,
118 věděla jsem co se mi stalo nebo tak, ale byla jsem dítě. Já jsem nevěděla,
119 jako, že tam půjdu, jsem ani nevěděla, že budu vyprávět. A to, co se mi dělo
120 jsem začla vyprávět až před sedmi lety.
121 A co tam, když bych se vrátil ak tomu, proč to nebyl ten domov, co tam
122 chybělo?
123 No takový to bezpečí. že jako.
124 Bezpečí
125 No, bezpečí no a vlastně v podstatě když se to tak veme, tak já jsem
126 nedávno vzpomínala, že jako malá jsem dostávala většinou dárky jako
127 k Vánocům k narozeninám od ségry, od mámy ne, protože jednak jsme byli
128 chudý a stejně tak jako ta máma ne. Ale je pravda, že jsem si nedávno
129 vzpomněla, že jsem dostala jako dárek kuchyňku malou a máma to
130 schovala, my jsme bydlely jako za Prahou. Máma to schovala a říkala, že až
131 se budem stěhovat, že si to všechno jako, že jako můžu. A ve finále mi bylo
132 15,16 a to co bylo pro 9ti letou, už jsem nepotřebovala. Takže a jako tam
133 takový ty věci, jako že jsem mohla mít ty hračky nebo tak, to tam nebylo. Já
134 jsme spala i s mámou v ložnici... od mala, v podstatě, nebo od mala? Od
135 mala. Kluci bydleli zvlášť jako v jejím pokoji a neměla jsem tam svoje
136 soukromí, nic. Četla mi deník, že jo, takže já když jsem na ní nadávala do
137 deníku, tak ona to našla. Takže jsem si to pak začala schovávat jako na
138 zdrávce jako ve skřínce, protože jsem byla bita za to, že jsem na ní nadávala

139 atak. Takže to bylo takový jako, že jsem neměla. Četla mi dopisy, co mi
140 napsaly kamarádky a tak. No takže otvírala poštu, pak odepsala i jiný
141 kamarádce jako i za mně, ta se se mnou rozešla, tak to jsem vůbec
142 nepochopila, až pak mi to došlo, že to. Pak jsem zjistila, že, co udělala.
143 Takže to bylo jako takový, že tam nebylo nic mého. Nebylo. Já jsem jí na
144 jednu stranu milovala a zároveň jsem jí jako nesnášela. Pak to byla jako
145 taková past, že vlastně jako nevím jak by to skončilo teď, kdyby neumřela.
146 Protože jako vlastně když mi bylo těch 17, to už jsem Vám říkala, že ona
147 onemocněla, tak jsem si jí jako vzala domů a že jsem se o ní starala než
148 umřela. No a vlastně když si na to vzpomenu teď, tak vlastně doted'ka,
149 kdyby máma teď žila tak doted'ka do mejch 37 let bych se asi o ní, bych s ní
150 bydlela a vlastně by se to jako se mnou táhlo a asi vlastně bych nikdy
151 neměla chlapa nebo já nevím co bych dělala.
152 Vy jste pečovala o maminku, vy jste si jí vzala k sobě domů teda. Vy jste
153 někde někde bydlela?
154 No vlastně k sobě, jakoby k mámě, my jsme měly ten byt. No. Já jsem se
155 vrátila po léčbě, já jsem začala brát drogy, byla jsem 2 měsíce na Kíčově,
156 pak jsem se vrátila, jenomže to bylo to samý a tak, tak jsem zase utekla. No
157 a když jsem se dozvěděla, (povzdech, úsmev) že je jako nemocná, tak jsme
158 zůstala. A my jsme a v tý době, v tom 97 to jako neví, nebo šlo to určitě,
159 protože mě si zavolala doktorka, mě bylo 17 nebo 18, už asi 18 protože jinak
160 by mi to nemohla říct a říkala, jestli jí to tý mámě řeknem nebo ne. A tak
161 jsem se s ní domluvila, že ne, protože jsem se bála, že by máma to
162 nezvládla, jak byla citlivá a tak. Takže jsme to v podstatě i stou ségrou
163 tutlaly i s těma doktorama, že vlastně ona umírá.
164 Jste měli tajemství, to asi muselo tížit.
165 No hrozný to bylo, v tom když jsem jí koupala nebo česala ke konci už měla
166 metastázy na hlavě, ve vlasech a tak, ty škraloupy. Takže jsem jí česala, ona
167 koukala na televizi a já jsem brečela nebo jsem odešla brečet do kuchyně.
168 Nebo když mi nadávala, prostě tak jsem jí nemohla vpálit ty jo, buď zticha,
169 umíráš, (úsměv a povzdech) já se o tebe starám. Tak to nešlo, tak jsem jako
170 vždycky držela, no, jako dobrý, tak si ponadávej. Nadávala mi do kurev a
171 tak, že jsem se třeba zpozdila z práce nebo mi ujel vlask. Takže to bylo jako
172 takový to.
173 Takže vlastně ten domov začal chybět už od malička, že tam nebyla jako
174 bezpečná atmosféra taková nějaká vzájemnost
175 Tam to šlo od těch šesti let, od tohoto mě začal zneužívat brácha.
176 V šesti letech?
177pauza No, to je a první vzpomínka. Nevím, co bylo předtím. Jako jsou
178 tam ještě vzpomínky nějaký záblesky v pěti letech. Vím, že dělala problémy
179 když mi bylo pět. Tak jsou nějaký záblesky jako mých vzpomínek, že ten
180 můj nejstarší brácha, tomu už bylo 18, tak po vojně si našel nějakou
181 přítelkyni a šel k ní bydlet a ona to nemohla vystát a chtěla aby se vrátil
182 domů. Tak jsme šli udělat, vlastně vzala nás děti a šly jsme udělat humbuk a
183 ona nadávala, že je to kurva, ať se vrátí domů. Tak to je taková první

184 vzpomínky, kdy vlastně když nad tím jako přemejšším, proč máma byla
185 taková na mě, tak zjišťuju, že byla taková na všechny.
186 Ona Vás vlastně chtěla mít hodně, tak jako..
187 (skáče mi do řeči) No, majetnická a já jsem zjistila, že mám vlastně stejnej,
188 teď jsme na to narazily v terapii, že jsem vlastně měla podobnej, podobný
189 eee vlastně, že jsem to měla podobně jako máma, že jsem chtěla vlastnit tu
190 terapeutku, jako tu svojí co jsem k ní chodila a že jsem jí chtěla mít pro
191 sebe. A až teprve po čtyřech letech co jsme spolu, tak jsem na to teprve
192 přišla. Ona mi to sice řekla, ale já jsem to nechápala, až po čase jsem začla
193 chápat vlastně to co mi říká a teprve potom jsem si uvědomila, jo vždyť má
194 pravdu. Vždyť já vlastně, vlastně tím, že já jí chci jenom pro svoje nebo já
195 nevím jak to říct...Tak jsem zjistila, že vlastně jsem stejná jako máma, tak
196 pracuju na tm, abych stejná jako máma nebyla.(smích)
197 Si říkám, že to může s tím chyběním i souviset, že když něco tak chybí, tak
198 člověk pak něco víc potřebuje.
199 No. Já jsem udělala s tou svojí terapeutkou když jsem k ní začla chodit.
200 Nebo já jsem chodila i předtím na terapi, ale až teprve podruhý s ní jsme
201 začla o všem jakoby mluvit, ona se o mně jako starala. A vlastně hodně ze
202 začátku jsem na tom byla špatně, tak hodně se o mně starala a já jak jsem si
203 zvykla jakoby na tu starostlivost, tak jsem jakoby vyžadovala pořád a ono to
204 nešlo. Jako rok byl v pohodě, al ten druhej rok už jsem začla z toho jako
205 šílet a my jsme byly domluvený, že jí můžu napsat SMS, ale že nebude
206 odpovídat a jako v pohodě. A pak na mě chtěla abych nepsala ty esemesky,
207 že se jako posunem dál a já jsem nebyla schopná jako to pochopit. Já jsem
208 jako furt myslela, já jsem nevěděla pořád co po mě chce. A až po třech
209 letech nebo po dvou letech pak jsem začla znova brát a sebepoškozovat se,
210 protože byla jako, jsem nevěděla jak z toho ven. A po těch třech nebo dvou
211 letech mi řekla, že si dáme stopku na dva měsíce a když budu chtít, tak
212 můžu přijít. No a vlastně ty dva měíce jsem pak byla hodná, že jo (smích) a
213 říkala jsem si, co jako. No jako nebo takhle, ono to bylo tak, že jsem měla
214 nějaký depky v noci a začla jsem jí psát esemesky, že jo to jsem si jako
215 uvědomovala že jako to, věděla jsem že to, ale nebylo to tak silný, že jí jako
216 otravuju.
217 Nemohla jste si pomoct.
218 No, nemohla jsem si pomoct. Tak jsem jí jako napsala, že je mi špatně a že
219 jako to a bylo toho moc a ona mi napsala stop, už mi nepiš. Já jsem se jako
220 nasrala a prostě jsem řekla , tak já už k tobě chodit nebudu. A ona to vzala
221 doslova. Ona chtěla asi, abych si to uvědomila. Když jsem tam měla jít na to
222 sezení, tak mi řekla, tak teda, tak teda končíme jo. Já říkám ne, jsem brečela
223 a ona řekla ne, prostě jsi řekla, že končíme. Tak jsem tam dva měsíce to s ní
224 ukončila a pak jsem začla chodit teprve po roce teďkon co k ní chodím
225 teďko rok a něco, si uvědomuju, že jsem udělala stejnej model jako v těch
226 16ti, 17ti, že jsem odešla od mámy. Tý terapeutce. Díky tomu vím, možná,
227 že to bylo dobře, protože díky tomu vím, zpětně se na to koukám, co jsem
228 dělal s tou Martinou nebo jak to a vlastně si uvědomuju, že je to podobný

229 jako to co dělala ta máma na nás.
230 Že to má jako původ v tom domově dětství a že tam možná teda nějakým
231 způsobem tkví i to jak se vztahujeme k těm druhým, že se to tam učíme?
232 No, jako jo. Já jsem udělala to samý kolečko jako v pubertě s mámou. Ona
233 pro mě byla máma, protože se dozvěděla všechno i o tom znásilnění. Ona
234 byla první Martina, kdy já jsem řekla všechno nebo jsem jí to napsala. Jsem
235 nebyla schopná o tom mluvit a do dneška jako teda moc nejsem. Dokážu to
236 pojmenovat, ale není to možný, že bych jako do detailů...pauza. No jsem
237 ráda no, je fakt, že když jsem se k ní vrátila po těch měsících, musela jsem
238 se hodně držet zkrátka, nepsat jí. Občas jsem jí napsala, ale to jako bylo
239 v pohodě, to neřešila. A je pravda, že čím jako jsme spolu dýl a jak
240 spolupracujeme, tak mě chválí a říká, že jsem udělala kus práce za ten rok.
241 Projevuje se to i v tom, že se vám jinak je samotný doma, když se vám takhle
242 lepší ten vztah?
243 Já jsem u ní teď dva měsíce nebyla a jako je to znát, že se mi jako horší ten
244 stav. Že se mi vrací nějaký ty věci. A předtím to bylo fajn, že se jako jednou
245 za čtrnáct dní máme, že se vidíme a jako já jsem o tom mluvila a pak jsem
246 normálně chodila do práce a přemýšlela jsem o tom individuálu, jako o tom
247 životě.
248 Takže nějaký vztah s někým pomáhá i v těch ostatních věcech. A když
249 bychom se podívaly na ty ostatní věci. Co to znamená bydlet. Teď já jsem u
250 vás doma, vy jste říkala že setady cítíte bezpečně. Jsou to asi rozdílné věci
251 bydlet, a mít domov? Jaký v tom vnímáte rozdíl mezi tím někde bydlet, být
252 doma a mít domov?
253 No asi velké. (smích) Tohleto vím, že je provizorní stanice, jo že nevím
254 jestli tady můžu zůstat dva roky, tak budu ráda a po roce a půl si začnu
255 schánět nějaký bydlení. Buď půjdu teda s tou kolegyní co bydlím teď kon,
256 s tou tou a nebo půjdu sama. Nevím, jak to utáhnu nějakou garsonku, uvidím
257 co se najde. A je to jiný, jako, je fakt, že já jsem i bydlela sama, když jsem
258 vyšla komunitu v Němčicích, tak jsem po dvou letech měla dobrou práci,
259 měla v soukromý klinice za dobrý peníze a pak jsem si našla garsonku, ale
260 to mi jako nedělalo dobře, že jsem neměla komu říct dobrý den, dobré ráno a
261 takový ty věci. Že jsem tam byla rok sama. A to se podepsalo na těch
262 depkách a já jsem nebyla schopná ani vyjít ven, nikam a tak, já jsem šla spát
263 v sedm a byla jsem ráda. Udělala jsem si jako svůj byt, vybavila jsem si ho,
264 no prostě to, zvala jsem si tam ségru a tak, ale nebylo to ono, protože jsem
265 byla ve třiceti nešťastná, jako že jsem sama. Pak jsem se zase zbláznila, pak
266 jsem byla v Sejřku a pak v Kaleidoskopu, ale to je jiná to...A teď je to
267 jako. ...hm..Je pravda, že teď co jsem se vrátila v tý terapii zpátky jako do
268 toho, do té puberty a stou mámou, tak že mi ta máma chybí. I přesto co to,
269 tak já jsem jí už dávno, si myslím, já jí jako teprve odpouštím nebo jí
270 začínám chápat jaká ona byla a takže se na to co na nás spáchala, už se tolik
271 nezlobím. Jako, že eee že vlastně to, že mě třeba v devíti letech tahala za
272 vlasy jako po bytě a řvala na mě, že jsem kráva a tak, vlastně teď už jí to
273 dokážu jako, spíš jí beru. Já jsem myslěla, že je zlá a tak a teď jí beru jako

274 nemocného člověka, který prošel nebo se jí něco stalo, tak už to беру, že to
275 byla nemoc a že to určitě nemyslela zle. A Martina mi taky říká, že primárně
276 vlastně mámy, který jsou takhle to s dětma nemyslí zle. Že jako ony maj
277 rády jako ty mámy jako prostě ty děti, ale záleží prostě potom jako, že
278 primárně má každá máma jako s tím dítětem, teda pokud to není jako
279 (smích) no..ňáká nemocná. Takže to mi jako taky hodně pomohlo, ten její
280 náhled, že jsem začala o tom přemýšlet a říkám si ona taky měla i světlý
281 chvilky a že opravdu nebyla špatná zase jako úplně jako že.. Že...
282 .Že něco Vám tam dala.
283 Noooo to jo
284 Něco tam chybělo, ale něco tam bylo i ...
285 Nooo. (důrazně) Určite, my jsme spolu chodily na houby, naučila mě
286 bylinky prostě , takže od té doby prostě to už jsem na to zapoměla, ale
287 vracím se k tomu, k těm bylinkám, zkoumám teď bylinky a dělám si čaje a...
288 Vlastně jako naučila mě nějaký ty věci nebo jsem věřící, tak jsem ráda. Je
289 pravda, že jsem byla i po mamčině smrti mi trvalo ještě pár let, než jsem
290 se trochu z toho, z té míry, jakoby, ne já věřící jsem pořád jo, ale byla jsem
291 předtím až moc jakoby. Že jsem byla tak jako hodná a věřící a tak jako
292 slušný děvče, když pominu ty drogy, ale i tak jsem byla slušná. I když jsem
293 brala, nemyslím si, že bych byla ňáká to, ale furt jsem byla taková jako to. A
294 teď vlastně mě to jakoby za pár let postupně opustilo, furt věřím, ale už to
295 není, že bych chodila každý týden do kostela. Nějaký základy ..
296 ňák jste si do toho dala sebe a je to jako víc Vaše. A třeba jak jste říkala, že
297 jste bydlela sama, tak tam jste bydlela, měla jste svůj byt. Nebylo to úplně
298 ono, jako dalo by se to ňák porovnat s tím, když tady teďkon jste říkala, že
299 se cítíte doma, jestli v tom byl nějaký rozdíl. Tam když jste byla sama, jak
300 jste se cítila tam? Můžete to nějak porovnat?
301 Cítila jsem se doma, ale bylo to takový jako prázdný.
302 Co tam chybělo?
303 Nějákej kontakt s někým, jo, já jsem sice zavolala někomu nebo jsem byla
304 na facebooku, nebo jsem nebo já nevím, pozvala ségru, ale ráno jsem se
305 probudila a zas jako samota.
306 A rozumím tomu tak, že aby měl člověk pocit domova, tak potřebuje vlastně
307 druhý lidi? Nějaký vztahy?
308 Tak to nechci jako, já nevím...nevím, já to tak potřebuju asi no.
309 Jo? Říkáte tohleto, že ten pocit domova je spojtej s druhýma lidma.
310 Potřebujete je.
311 No. Já to tak potřebuju. No. Domov si dokážu udělat, jako to vim. Proto
312 zvažuju teďkon, jestli půjdu sama bydlet nebo ne, protože už jsem starší, je
313 mi 37. A vlastně příští rok mi bude 38 a vlastně uvažuju nad tím, jestli mám
314 jít sama a nebo převažuje to, že když budu sama, tak se můžu zhoršit.
315 Máte z toho obavu.
316 Hmmm. Takže zvažuju to bydlení s někým a nebo prostě. A do toho vlastně
317 se míchaj nějaký partnmerství, že uvidíme co bude. Jenomže já se do toho
318 moc nehrnu, takže asi nic nebude (smích). Takže já nevím jak ostatní, ale já

319	to mám spojený s ostatnímna lidma, že to není jen o tom, že si vytvořím ten
320	domov, ale někdo tam musí bejt.
321	Hmm někdo tam musí bejt. A teď mě teda tady napadá, vy už jste to říkala
322	jak si ho vytváříte, to jste popsala pěkně i vlastně co v tom děláte, že jsou to
323	ty věci, zabydlování.
324	Blbosti
325	A potřebujete k tomu ty věci a lidi, je ještě něco, co je Vaše, co k vytvoření
326	domova potřebujete? Něco důležitýho pro Vás?
327	No tak když s někým bydlíte, tak musíte mít nastavený hranice a pravidla,
328	Samozřejmě, když já jsem to začala tady zabydlovat a než přišla ta moje
329	spolubydlící, tak jsem se ptala tý druhý spolubydlící, co bydlí sama v pokoji,
330	jestli jí to jako nevadí, jestli můžu sem dát ubrus nebo tak. Já jsem brala
331	ohled i na ní, že to nebylo tak, že jsem přišla a všechno jsem udělala podle
332	svého. Já jsem to vždycky všechno zkonzultovala, můžu sem dát ubrus,
333	můžu si vzít poličku nebo tak. Takže je to vlastně i o nějaký toleranci a
334	upřímnosti. Když se něco stane tak vědět že vlastně ano, něco jsem podělala
335	nebo se nevrátím domů. Já jako kdybych teď věděla, že si půjdu někam dát,
336	nebo že zrelapsuju, tak bych rozhodně No...nejsem si jistá, protože holky
337	vlastně zkušenosti neměly, tak samozřejmě je tam nějaká ta feťácká to..tak
338	bys mohla přijít domů, holky to nepoznají. Ale zároveň vím, že i kdybych to
339	udělala, tak že pak přijde pak jako moje sociální pracovnice a stejně bych jí
340	to řekla, co jsem udělala. Takže je tam vlastně důvěra, tolerance a takový
341	tyhle ty věci.
342	Jo, to je taky potřeba k tomu zabydlování.
343	Určitě, Bez toho je to takový
344	Ty lidi jsou tam potřeba, to jste říkala a k tomu se váže jak s nima vyjít..
345	No.
346	A když se dobře vychází, tak to utváří ten domov?
347	Dá se to tak říct, protože já třeba s tou holkou co teď bydlím na pokoji, tak
348	ona třeba spí přes den a většinou kouká do noci. A já teď začínám chodit do
349	práce a potřebuju spát večer a ráno vstávat. Tak jsem jí poprosila, jestli by
350	mohla koukat třeba jenom do 11, ona to respektuje, kouká do 11 jde spat,
351	nebo se kouká se sluchátkama na nějaký jiný seriály. A já jdu v klidu spát.
352	Takže jako nějak vycházení si vzájemně jako vstříc. Zezačátku jsem se toho
353	bála a teď jako si myslím, že když se to nějak logicky vysvětlí, tak je to dobrý.
354	Hlavně jako něk si nastavit pravidla, toleranci...pauza..nevím
355	Hmm, jo..děkuju a vy už jste říkala, když přijde sociální pracovnice, tak ona
356	tady má taky nějakou roli v tom.
357	No jasně, určitě!
358	Tak to by mě taky zajímalo, jak vnímáte tu její pomoc.
359	Smích
360	Co je důležitý, podpůrný, co byste třeba potřebovala.
361	Jo tak pro mě je podpůrný, jako začátek byl skvělejší, jako že to pro mě bylo,
362	já jsem jí volala občas nebo tak. Jako je suer, že sem chodí, když se
363	domluvíme a ona má čas tak sem přijde za mnou nebo za tou mojí

364	spolubydlící, protože ji máme stejnou. Nebo si sednem nekde na kafe a
365	řeknem si co a jak.
366	A o čem spolu mluvíte?
367	Většinou o tom spolubydlení, co dělám vlastně, kam chodím do práce,
368	předtím jsem si tu práci hledala, teď jsem jí našla. A pak taky jak se mám a
369	co pro nějaký věci dělám. Takže my jsme třeba zezáčátku, když jsme měla
370	nějaký chutě, tak jsme mluvily, že bych měla chodit na skupiny. Tak jsme
371	tam jednou byla, pak už jsem tam nechodila a udělaly jsme spolu kontrakt a
372	ten jsem nedodržela. Ale nijak mě za to nekárala, což mi jako teďka začíná
373	vadit, protože vlastně za poslední..jako jo, já vím, že jsem udělala kus práce,
374	ale prostě ona mi furt říká, furt mi dává jakoby najevo, že prostě dělám nějaký
375	věci který jsou v pohodě, já o tom vim. Ale zároveň jsou věci, který jsem
376	zvorala, kde jsem byla líná a když jsem na tu skupinu nešla i když jsem s ní
377	měla jako kontrakt podepsanej, tak jsem se na to stejně vykašlala a pak jsme
378	jí to řekla stejně za ty tři tejdny když jsme se viděly nebo prostě jednou
379	tejdně podle toho jak to. Tak teď jako si s ní budu muset promluvit teďkon
380	až budeme mít příště sezení, protože mě furt chválí a já potřebuju i kritiku.
381	Protože chválení jako mi nestačí. Já potřebuju vědět. Protože já jsem sama
382	kritická jako na sebe tak a vím co jsem jako zvorala a vím, že když jí to
383	řeknu jo, protě tak já jsem tam nebyla a ona řekne tak to nevadí, tak mi to
384	přijde ..jako jo, že prostě ona já vím, že to myslí dobře. Ona je strašně
385	hodná, já to jako nemyslím jako na ní nic to, ale prostě musím si s ní
386	promluvit, potřebuju kritiku. Potřebuju vědět jako že jo, tak chceš chodit na
387	ty skupiny, nechceš chodit na ty skupiny..
388	Takovou otevřenější komunikací?
389	No takový jako ne, za ten rok jste udělala kus práce...
390	Máte pocit, že byste vlastně se mohla ještě někam posunout
391	Určitě
392	A chtěla byste s tím pomoct
393	No...A teď to cítím teprve, že vlastně ..
394	Ale není problém s ní o tom mluvit
395	Né, ale vlastně než si to uvědomím, tak mi to chvíli trvá a když si to
396	uvědomím, tak teprve za ní jdu a říkám jí to. Já vlastně jsem k ní jako
397	otevřená. A mě minule to sezení jak jako vlastně i pochválila i po tom všem,
398	my jsme se tři týdny neviděly, protože mi bylo blbě. Jako psychicky, ale
399	přítom jsem to nemusela zrušit, ale já jsem to zrušila prostě, mně nějak nebylo
400	dobře. Na těch skupinách jsem se vykašlala, protože se mi tam nechtělo a až
401	sama jsem si přišla na to, že je vlastně jako ani nepotřebuju, že spíš
402	potřebuju jako tu terapii, já chodím na nějaký..nevím, prostě jsem si furt
403	musela na to přicházet sama. A teď nevím, kde jsme skončily...
404	Co byste potřebovala od sociální pracovnice, aby Vám pomohla
405	s vytvářením domova, v tom zabydlování a co vlastně na tý spolupráci
406	v souvislosti tady s tím bydlením je pro Vás dobrý a co byste potřebovala
407	jinak.
408	Jako to si uvědomuju teď, že já vlastně tu terapeutku mám, sice jsem u ní

409 dva měsíce nebyla, protože ona nemohla a já jsem měsíc před tím dávala
410 distanc, že jsem měsíc k ní nechtěla chodit, tak jsme se domluvily, že
411 v lednu nepudu. Byla jsem 8. a bylo to na mě moc té terapie, tak jsem říkala,
412 že měsíc nepudu a v únoru byla na horách a teď kon má čas až příští týden.
413 Takže dva měsíce a něco. A já si uvědomuju, že ta terapie to se týká těch
414 mejch soukromých věcí, to se týká nákejch těch myšlenkách a tak, že to
415 jako moc s tou mojí sociální pracovnící jako nerozebírám. Že já jí vždycky
416 jenom řeknu stručně co jsem rozebrala na terapii, jak se teď mám nebo co
417 chci teď jako dokázat a ona jako, teda je fakt, že ona se snaží jako mě
418 podpořit nebo udělat se mnou ten kontrakt, ale potom já teď nevím, jestli je
419 to mířený dobře na ní nebo ne. Vlastně když si nad tím povídáme, tak
420 vlastně si uvědomuju, jestli já nemám jako taky velký nároky taky na ní,
421 protože ona je vlastně je jenom ohledně toho bydlení, soužití a tak a není a
422 moje terapeutka. Takže já vlastně teď nevím co po ní můžu žádat a co ne.
423 Že se Vám to tam překrejšvá, rozumím tomu tak, že vlastně.. aha, a co byste
424 to po ní vlastně chtěla?
425 No aby byla víc kritičtější. trošku jako, aby nebyla tak hodná
426 A co to znamená, aby byla kritičtější?
427 No aby mi řekla, hele tak jako, tak jsi to prospala, nebyla jsi na skupině, jak
428 to?
429 A tohle zažíváte v terapii, že ta terapeutka otevřeně říká kritiku a vlastně
430 říkáte, tohle bych potřebovala i od sociální pracovníce?
431 Hmm, to zažívám, Martina mi řekne všechno na plnou pusu a díky tomu
432 přemýšlím, jo tohle jsem zvorala.
433 Je to možný, že je to projev nějakého zájmu o vás, ta kritika?
434 Jako je pravda, že teď při posledním sezení co odešla, vlastně ta moje..já
435 nevím, jestli můžu..no je to E. prostě odešla, tak jsem si říkala ne zájem, ale
436 o to, proto že vlastně po nás chtěla, abysme se s tou mojí spolubydlící, my
437 jsme tady tři měsíce vlastně, teď čtvrtě a po nás chce abysme v květnu se
438 rpzhlížel po bytě, po jiným bydlení. A mně to přijde vlastně strašně brzo,
439 protože já si uvědomuju ano, sice chodím do práce, sice tady bydlím
440 v pořádku, nic nedělám ale prostě nějaký ty věci, o kterých jí neříkám a řeším
441 v terapii, tak potřebuju dořešit tady v klidu v bezpečí, než někde bejt jinde.
442 A tak jsme jako přemýšlela, když ona vlastně mě strašně moc pochválila
443 teď kon, že jsem si říkala, jetli jako to je všeobecný, jestli to dělá všem
444 klientum, a jako jestli to jako je upřímný. Jako jestli to je jako, jestli to není
445 taková ta fráze, jo jako, jste šikovná, jestli to není takový to jako
446 namotivující. Abych se dokopala. Jenže mě tohleto nepomáhá, já spíš
447 potřebuju.. ..
448 Upřímněj zájem, že jste tam...
449 Jestli to není plošně daný hele, že každýho klienta bude chválit, já vím, že to
450 každěj potřebuje jinak. Já to potřebuju taky jinak.
451 Máte na ten vztah nárok, může to být tím, že to srovnávte s terapií?
452 No. Protože pak se ptáte, jestli ta pochvala je upřímná. Jestli to nebere
453 plošně, jo ty jsi šikovná za ten rok co tě znám. Jako já vím, co jsme zvládla a

454	co jsem nezvládla. Takže to je takový
455	Říkáte, já bych chtěla trochu jinou kvalitu toho vztahu se sociální
456	pracovnicí?
457	Vlastně jako jo. Já se snažím být hodně upřímná, já jí řeknu skoro všechno
458	vlastně i co jsme jako neudělaly nebo udělaly, ale pořád je tam ta chvála a
459	není to ono.
460	Nevěříte tomu, té pochvale.
461	Teď už ne, po poslední konzultaci jako nad tím uvažuju jak to vzít. Jestli na
462	ní mám bejt našťvaná nebo jako jestli si s ní otevřeně promluvit a jak vlastně
463	.Jestli mám nároky, protože to vidím v terapii jinak a teď s ní to vidím to
464	jinak. Co vlastně jako po ní chci, protože vlastně její kompetence nesahají
465	na to aby mi dělala... Vlastně ona mi neděá terapeutku, protože terapii už
466	mám. Takže vlastně o čem to je vlastně ten vztah uvažuju. Protože vlastně
467	ano, pomáhá mi, ale není to pomoc, taková ta pravá.
468	A ta pravá pomoc by spočívala teda v čem.
469	Ta kritika, abych jí začala věřit. Po tom posledním rozhovoru nevěřím,
470	tomu, že to neříká plošně. Jako, že to neříká všem klientům.
471	Říkáte, že byste potřebovala mít větší důvěru. A jak dlouho jste ve
472	spolupráci
473	Začala jsem tady bydlet v listopadu a předtím jsme se viděli na sezení ve F.
474	pauz ...Zezačátku jsme měly konflikt, ale to jsme si vyříkaly a bylo to
475	dobrýno. Ale teď zase jako moc, já jsem zmatená. Zároveň, když na tom
476	přemýšlím, jako že vlastně co po ní chci. Jestli jako moc velký nároky na
477	ní nemám.
478	Vy si to berete hodně na sebe
479	Rozsvítíme si ne?...Ne.
480	Co máte za ten nárok..
481	Musím
482	Ale říkáte, pomáhalo by mi, kdybych měla bližší vztah s tou s.p., větší
483	důvěru, abych mohla věřit i tý pochvale stejně jako kritice.
484	Asi jo no...Ještě jako vlastně než nám to jako nabídla, nebo tak tak vlastně
485	nám řekla co a jak máme dělat v tom květnu, že máme nad tím uvažovat že
486	to trvá půl roku a já jako uvažuju nebo mám z toho pocit, že nás jakoby s tou
487	mojí spolubydlící chce po nákejch třech měsících, v květnu to bude dejme
488	tomu půl roku chce jako vystěhovat, protože jsme schopný . A mám pocit,
489	že vlastně najednou z toho mívám , I když se tomu bráním, tak si říkám jo,
490	tady ta druhá spolubydlící tady bude dva roky a nikdo na ní netlačí. Chodí
491	do práce, je schopná, prostě dva roky tady žije, nikdo po ní nechce aby se
492	prostě rozhodla, že v květnu prostě pude bydlet. A já má prostě pocit, že po
493	nás chce, aby se uvolnilo místo. Tak to je možná ještě k tomu. Protože
494	prostě asi jsou nároky, protože já jako vím jak jsme dlouho čekala na to
495	bydlení a že když jako ví, že my jsme schopné, ale ona už nevidí, co my
496	prožíváme. Je fakt, že jí to asi moc neříkáme jo, jako že úplně jako do
497	detailu. Jenže já jako nejsem tak jako, já si to jako uvědomím vždycky až
498	potom.

499	Hmm a co by pomohlo, abyste jí to říkaly.
500	Já nevím jak ta moje kolegyně.
501	Nebo vy abyste jí to říkala, co by tam bylo potřeba ještě v tý spolupráci
502	No to si teprve teď uvědomuju, že já na tom posledním sezení jsme jako
503	řekla, jo, že jako jo, že jsme teď měsíc spala a chodila do práce. Ona mě
504	pochválila, že chodím do práce, ale už jsme jí neřekla jako ty věci, co
505	zažívám za tím. Jo. To je taky moje chyba, že vlastně jí to neříkám, ale já
506	vlastně nevím co jako jak. Já vlastně jsem trošku jako zamtená, (smích)
507	Vždycky jsou ve vztahu dva, vy si to berete hodně na sebe.
508	No protože to je i moje věc, já když k ní nebudu úplně upřímná, tak ona to
509	nepochopí.
510	A co byste potřebovala abyste mohla bejt k ní upřímná.
511	No takhle, já jsem k ní úplně upřímná co nejvíc to jde. Ale vlastně teď
512	zpětně si uvědomuju, že já už jí neříkám, že sedím u televize a myslím na to,
513	co bylo. Že mám ňáký jako úzkosti. Protože to беру už tak, nebo už jsem
514	vycvičená z tý terapie tak, že neberu ani ty benzáky, ty jsem úspěšně po
515	několika letech odbourala. Takže mě se stává, že sedím na tom gauči a
516	koukám na tu televizi a najednou vidím ňákej třeba nějakou kriminálku a
517	když se tam objeví nějaké věci z mojí minulosti a je mi z toho blbě. Ale už
518	jsem se s tou Martinou naučila pracovat tak, že vím, že to prostě odezní
519	nebo jít prostě něco jinýho dělat, ale to už tý E, prostě neříkám. Já to беру
520	jako součást mého a už s tím nějak pracuju. Ale ty věci už jí neříkám. Ty
521	říkám na tý terapii.
522	Ale říkáte, že na tom posledním sezení vás napadlo, že by to pro tu
523	spolupráci, která se týká toho zabydlování vlastně mělo význam, aby to
524	věděla.
525	Asi jo no. Protože jestli jí to neřeknu, tak ona si bude myslet, že je všechno
526	v pořádku. Takže to není jenom její ňáká no nechci říkat chyba, ale no je to i
527	moje.
528	Tak to děkuju za zamyšlení, máte na sebe nároky teda..
529	Není zač, je mi 37, už by to chtělo po těch terapiích
530	Teď na závěr, vy už jste o tom mluvila, že se asi budete stěhovat. Ono se
531	nám to prolíná. Vy jste říkala, nevím jestli budu s někým nebo sama. Já jsem
532	se chtěla zeptat, jaké máte plány s tím vytvářením domova, do budoucna. Co
533	plánujete?
534	Nevím Smích ..no...to je právě..mně to přijde strašně brzo, po těch třech
535	měsících. Protož e já si vlastně uvědomuju, že nevím jestli chci bydlet. Ona
536	mi E. sice říká, že to má čas do května, to máte tři měsíce, já nic
537	nevymyslím. V práci jsem teprve krátce, jsem se zaučovala tři neděle a jsem
538	teoprve čtyři dny v práci, takže já nevím, jestli si mě tam šéf nechá nebo ne.
539	Takže vlastně tu budoucnost já teď nemám žádnou vidinu. Potom taky tlačí
540	to, že vlastně já jak nikam nechodím, nepiju, tak prostě ani mě to už nebaví
541	chodit na nějaký diskotéky nebo bary, tak já vlastně nemám kde se seznámit
542	s mužem. Že jako prostě jako už bych v hlavě si jako říkám, jo jako, tikaj ti
543	hodiny, měla bys někoho si najít, tak v práci půjdu na seznamku, nebo doma

544 puđu na seznamku, tak s někým se donutímjít na kafe. A třetí věc je to, že
545 vlastně ta moje minulost, co jsem zažila, mi to nedovolí. Takže já jsem
546 vlatně v takovém kruhu, že vlastně nevím.
547 Takže ta budoucnost je hodně ovlicněná tím, že tady byste měla skončit. Že
548 byste se měla odsus odstěhovat.
549 Kdy
550 No jste říkala, že v květnu..
551 No za dva roky jo
552 Za dva roky?
553 No, tak jajko já bych chtěla za ty dva roky. No
554 Takže Váš plán do budoucna je vlastně zůstat tady?
555 Tak můj plán do budoucna já nevím, třeba to přijde za,..za rok, ale můj plán
556 je takovej, že jsem tady teď tři měsíce, teď si uvědomuju,že vlastně takže
557 ok. Teď čtyry dny jsem mohla bejt v práci, takže uvidíme jak to bude dál.
558 Takže můj plán je zůstat v tý práci trvale, když to nevyjde, najít si novou
559 práci. Eee, chodit na terapii, ještě máme kontrakt do září, pak se uvidí v jaký
560 frekvenci budu k ní chodit a vlastně dořešit ty vztahy s muži. Protože já
561 nevím, taky se může v říjnu někdo objevit a půjdu s nějakým nevím se
562 zamiluju a puđu s někým jiným. Takže to jsou vlastně takový jenom moje
563 teorie, že přemýšlím, jestli půjdu s mužem, nebo půjdu s tou spolubydlící a
564 nevím. Je to strašně brzo. Může to bejt třeba v lednu, protože vím, že ty byty
565 a to měla E. pravdu, že se scháněj těžko, takže to nebude jednoduchý, ale já
566 nemám jistou práci, nejsem tady měsíc v kuse aby mi šéf řek, že jo, je to
567 Ital, ano nechám si Vás tady, je to pořád otevřený. Byla jsem teď na
568 zkoušku, protože ta kolegyně byla někde, takže nevím jestli bude se mnou
569 spokojenej, uvidíme. Takže je to pro mě všechno nejistý. A já potřebuju mít
570 bezpečí v tom, že když se něco posere, tak já tady dva roky můžu bejt.
571 Samozřejmě netrvám na tom, abych tady byla (důrazně) přesně dva roky,
572 to jako ne, ale potřebuju mít vidinu toho, jo máš ještě čas. Jako teď to
573 nemusíš řešit, dořeš nějaký problémy, máš ještě čas. No a tím, že řekla, že
574 v květnu mám nad tím uvažovat, tak na mě je to hrozně rychlý. Jako, že se
575 stvím na zadní, že ne, že takhle ne. Abych si to mohla ještě rozmyslet.
576 Jakoby to nebyl váš plán, ale někoho jinýho.
577 No, že mi to bylo nařízeno. Chci, abyste v květnu přemejšlely. A to jako, já
578 nemám nic jistýho teď.
579 Že se nedá na povel ten domov někde jinde budovat. I když vy říkáte, já to
580 umím rychle, já si navezu věci a jsem tam.
581 To jo, ale není úplně jistý, že se tam zabydlím a bude mi tam dobře
582 A nemám ani jistou práci, Já nevím priostě.
583 Tak do budoucna nevíte je tam nejistota, ale Váš plán by byl mít možnost
584 zůstat tady ty dva roky a ještě se jako dobudovat v tom bezpečí, kde jste
585 doma.
586 No a hlavně se stabilizovat v tý terapii, jako že prostě už mě nebude
587 ohrožovat to, že prostě budu sama doma nebo budu v nějakým jiným
588 prostředí. A prostě si řeknu tak půjdu si dát nebo jo, tak začnu brát benzáky.

589	Já nevím, já jsem ještě křehká.
590	Stabilizovat se tak, abyste mohla bejt sama se sebou, pak už těch možností
591	kde a jak bejt bude víc.
592	No já potřebuju vědět, že jsem stabilizovaná jako v tý psychice. Když to
593	jako prostě tam bude, tak mi to nevádí potom jako uvažovat o tom, dřív
594	odejít. Naopak vím jako že prostě není, nechci trvat na tom, abych tady byla
595	dva roky, zas tak jako nemocná. Zas tak jako si nemyslím, že jsem nemocná
	nebo neschopná. Tak jako v těch těžších případech jsou asi ty lidi, asi
596	potřebuju víc to bydlení než já. A já už si říkám, když už jsem tady, tak se
597	chci dát dohromady a pak jako jít bydlet.
598	To zázemí, to bezpečí , který jste si tady vybuodovala, jak pomáhá tomu se
599	dát dohromady?
600	Jasně, vím, že kolegyně přijde večer z práce, se kouknem spolu na televizi a
601	je to prostě jiný.
602	Tak jo, tak mě to takhle stačí. Je ještě něco, co byste k tomu chtěla dodat?
603	Ne..smích..ne, děkuji.
604	Ne já děkuji Vám, mockrát děkuji, děkuji moc. Jste moc milá, díky, že jste
605	si našla čas.
606	
607	
608	
609	

6.4 Pavla

1	P.P.Moc děkuji za vlídné přijetí, a mám první otázku, jestli byste byla
2	tak hodná a zkusila si představit, zamyslete se, co se Vám vybaví, když
3	se řekne slovo domov?
4	Jó to je pro mě trochu probleamtický, protože já jsme měla těch domovů
5	jakože víc, ale nejvíc pro mě domov je asi teďkon tady. Protože v dětství,
6	když jsem bydlela s mámou, s tátou a se ségrou, jo vlastně taky to byl
7	domov, ale jako užila jsem si hezký dětství, ale ty hádky co měli rodiče a
8	totle , tak já mám z toho hodně špatnejch vzpomínek, takže jako, že jsem se
9	dost často necejtila dobře, jako s těma rodičema. Ale jako dětství jsem měla
10	jako hezký jako, že jsme si hráli na indiány a chodila jsem do skautu, jo,
11	jako takhle, ale domov já nevím. Já asi cejtím teďkon v klidu a v pohodě,
12	když jsme teďkon vtom chráněnym bydlení. Tady se cejtím jako fakt
13	bezpečně, ale jiné jako domov, já nevím, no já jsem těch domovů měla víc.
14	My jsme pak i od táty utekly do ŽC...., a tam jsme bydlely 2 měsíce, pak

15	jsem bydlela na ŽI, tam jsme bydlely asi půl roku a pak jsme bydlely u
16	babičky, pak jsme se odstěhovaly do B a teď bydlím tady. Takže já nevím,
17	domov je takový těžký pro mě jako to zodpovědět.
18	P.P. co se vám vybaví, třeba představa, obrázek..
19	Domov si myslím, že by mělo být jako bezpečí, klid a mír aaa prostě
20	pohoda no (úsmev) a samozřejmě, jako když řeknu domov, tak se mi
21	vybaví třeba jako mamka, že s ní když jsem jakoby cestovala po těchhle
22	různých bytech, tak s ní jsme se cejtily vždycky jako dobře, jako doma, no,
23	ale.
24	P.P. Takže člověk blízký
25	No jasný, ale nevím co bych k tomu ještě řekla, ono to bylo takový jako
26	fakt to..blbý no.
27	P.P. Bylo to blbý hmm, doma, dřív.
28	Eee no u nás byli jako i kolikrát policajti. (Pauza) no, já jsem i zdrhla jako z
29	domu a volala jsem jako. Já si spíš vzpomínám na ty špatný věci prostě,
30	když jsme bydleli prostě všichni jako dohromady jako doma v baráku
31	rodinným prostě, tak já vzpomínám ráda jako na své kamarády, ale jako
32	domov, to je takový já nevím, blbý.
33	P.P. To vlastně souvisí s další otázkou jak ten domov chybí, jestli jste si
34	někdy uvědomovala, že vám něco chybí, jak se to projevovalo, jestli jste
35	to zaznamenala.
36	No...ee, já myslím, že domov mi určitě nechybí, protože pak jsme vlastně
37	bydlely ještě s babičkou a s tou to bylo tak podobný jako s mým tátou,
38	akorát, že nikoho nemlátila, ale furt jako zdůrazňovala, že je to její byt, že to
39	bude podle ní, jakmile to nebylo podle ní, tak to bylo v prdeli a byly hádky a
40	bylo to hrozný. Já jsem jí pak začala nesnášet, přestala jsem se s ní bavit,
41	vyhazovala nám věci, no prostě nevím...povzdech ..se mnou je to těžký co?
42	P.P. Mně to s Vámi nepřipadá těžký..A chybělo u té babičky něco?
43	Možná ta láska od ní, protože jsem od ní vždycky cejtila, že má blíž jako
44	k mojí ségře a už odmala to tak bylo. Když nám něco přivezla, tak ségra
45	dostala to lepší, tak ona je i starší, ale prostě cejtila jsem, že k ní má větší
46	jako pouto než ke mně, aaa takže s ní bydlet to bylo fakt děs. Jakmile to
47	prostě nebylo podle ní, tak to bylo prostě na prd.
48	P.P. Byla tam s vámi i maminka?
49	Mamka tam právě bydlí pořád s babičkou a teď se jako taky spolu nebavěj,
50	protože jí zase vyhodila nějaký věci a prostě jako nedokáže..jako s ní se
51	nedá ani totiž mluvit. Vysvětlit jako co mi vadí nebo co s ní. To jsme si
52	nikdy takhle nesesedly a nikdy jsme si neříkaly si co komu vadí, až prostě
53	když vyvrcholilo to nejhorší, tak jsme se prostě pohádaly. A dokonce já už
54	ke konci jako jsem do ní i strkala a měla jsem i představy jako, to..že vezmu
55	kudlu a zapíchnu jí ho do břicha jo. Protože já jí fakt nesnášela.
56	P.P. Mluvíte v minulém čase.
57	Teda ona žije, jako no já jí furt nesnáším.
58	P.P. I když už tam nebydlíte, tak jí nesnášíte a chodíte tam na návštěvu?
59	No jdu tam na návštěvu za mamkou a s tou babičkou vůbec, ani se

60	nepozdravim. Prostě no, nepozdravim.
61	P.P. Takže tam když jste bydlela, jaký to tam u té babičky tedy bylo?
62	No já jsem se tam cejtila furt jako na návštěvě a ona mi i lezla do pokoje a
63	hrabala se mi ve věcech a pak jsem. Pak mi vyhazovala, jsem měla šampon
64	třeba a ona mi ho vyhodí jako jen tak prostě, tak jsem na ní začla řvát, proč
65	mi to vyhazuje a už jsem byla i sprostá, jako že je kráva a tak.
66	P.P. Ona překračovala nějak váš prostor.
67	Jako nejvíc domov asi opravdu byl v tom L., když jsme žili s tím tátou a
68	mámou, ale tak do mých šesti let. Jo, do šeti let to bylo tak nějak ještě
69	v pohodě a pak to byly prostě ty hádky a tohleto, rozvod no a ..pauza. Takže
70	do šesti let jsem se tam cejtila jako doma a bylo to super. Měli jsme zahradu,
71	prostě na ní jsme jako to, makali, já jsem měla svojí zahrádku, hodně jsme si
72	užili. To není jako dneska, že ty děcka jsou na počítači nebo to..my jsme
73	prostě řádili venku jako jo. My jsme chodili krást do sadůů a když nás někdo
74	chytal, tak to bylo největší dobrodružo. Když jsem si roztrhla gatě, ty jo
75	nebo já nevím, to bylo super.
76	P.P. To si pamatujete takovýhle věci, že jste dělala, když jste byla
77	maličá.
78	No, já si pamatuju, že jsem nosila takový teplákový kšandy a všude jsem
79	lezla za mojí ségrou. Ona je o šest let starší a já jsem za ní vždycky pádila a
80	..ona si vymyslela, že nad námi byl takovej velkej barák a byla tam taková
81	zed', která nebyla dodělaná a z ní trčely takový železný kolíky a byla asi
82	dvoumetrová nebo třimetrová a ségra prostě vymýšlela, že tam půjdem
83	oblejzat to. Tak jsme to tam oblejzaly a já jak jsem měla ty kšandy, tak se mi
84	tam ta kšanda zahákla za to a já jsem tam visela a ségra ty vole a běžela za
85	mnou a nestihla to samozřejmě a já jsme spadla na takový železný trubky a
86	asi jsem si zlomila žebra nebo to, protože pak jsem tři dny proležela
87	v posteli. Ale je to super (v hlase je nadšení, zvyšuje hlasitost). Nebo jsem
88	si zlomila ruku, prostě já jsem měla houpacího koně a já ho strašně
89	zbožňovala a nikomu jsem nedovolila, aby si na něj sednula a přijela
90	sestřenice a ta jako jestli by se mohla houpat a já jsme měla tu zlomenou
91	ruku a levačku myslím a já jí říkám „ jestli zkusíš si vlízt na mého
92	houpacího koně, tak ti rozbiju držku (smích)“
93	P.P. To si pamatujete nebo vám to mamka vyprávěla
94	To mamka vyprávěla a mám i fotky.
95	P.P. Takže to vám vyprávěla maminka, jak jste si uhájila toho
96	houpacího koně.
97	Ne to vim, na něm jsem byla no.
98	P.P. Vy jste si odmala hájila to svoje, takže když vám pak babička
99	vyhazovala ty věci, tak rozumím, že to pro vás bylo těžký. Ale teď na
100	Vás úplně vidím, jak jste se vrátila do toho dětství, jak jste ožila,
101	usmíváte se a jste tam.
102	No to bylo prostě nebo jsem chodila do vodního skauta. Pěší u nás nebyl a
103	mně by to ani nebavilo. My jsme jezdili na lodích, s pramicemi závod, pak
104	jsme třeba s kajakama se učili ty eskymáky v bazénu. A jezdili jsme závody

105	i na kajacích.
106	P.P. To už jste asi byla straší?
107	No to mi bylo 7 když jsem tam nastupovala a jezdili jsme na těch pramicích
108	a v devíti ta kolem devátýho roku jsme jezdili na puťáky, složila jsme
109	skautskej slib, nejdřív vlčáckej a pak skautskej.
110	P.P. A tam jste měla kamarády?
111	Jo já měla spoustu a většina byla kluci. Jsme si hráli na doktory a tak.
112	P.P. A pak jsme pochopila, že jste byla hodně na cestě, jste střídala ty
113	domovy pak, jak jste vyprávěla.
114	No protože máma mě prostě jednoho dne vzala ze školy, rozdala dětem
115	časopisy Mikymauze, protože dělala v novinovce no, a prostě mě vzala ze
116	školy a jely jsme pryč. A já jsem se jí ptala kam jedem a ona říkala, že
117	jedem do novýho domova, že prostě už nemůže bejt s tatínkem no. Jenomže
118	ségru jsme s nim nechaly. Protože mamka se mě ještě ptala, jestli pojedem
119	pro ségru a já říkám že jo a ona říká, že zase kdybychom jí vzaly, že ona by
120	to vykecala tátovi kde jsme. Takže eee no to mi bylo asi deset. Takže prostě
121	jsme jely nejdřív za ..máma si našla jinýho přítele, takže jsme jely ještě do
122	M. a tam jsme s nim pár dní byly, pak jsme jely do Ž a tam jsme bydlely asi
123	dva měsíce, jenomže on nás tam asi našel, protože mamka najednou řekla,
124	že se musíme odstěhovat zase na ŽI. A tam jsme bydlely, to bylo nejhorší
125	bydlení. To bylo s dědkem, osmdesátiletym, kterej měl tuberu a bydlely
126	jsme v jedný místnosti přepažený závěsem. A byly jsme tam, vlastně si
127	pamatuju, že jsme tam zdobily stromeček, myly jsme se v kýbli a na pavlač
128	jsme chodily na záchod. A to bylo fakt nejhorší. A děti vedle mě nechtěly ve
129	škole sedět, protože jsem smrděla kouřem, protože on kouřil jednu za
130	druhou.
131	P.P. Takže jste měnila kamarády, nová škola..
132	Na tom už jsem si žádné kamarád nenašla, oni se se mnou nák nechtěly ani
133	bavit, že jsem smrděla nebo já nevím. Já si jenom pamatuju, že vedle mě
134	nechtěl sedět nákej kluk, že smrdim. A pak nás zase asi našel táta. On si
135	najmul detektiva nebo já nevím jak to bylo přesně a von mi asi pravdu nikdy
136	neřekne nebo já nevím. To je jedno. A pak jsme se odstěhovaly k babičce do
137	Ď. eee no a tam jsem vlastně začla chodit na ZŠ myslim že jsem tam začla
138	chodit od třetí třídy.
139	P.P. To jste byla pořád docela maličká.
140	No a tam jsme už chodila až do tý devátý třídy, ale pak jsme dojížděla,
141	protož jsme chtěly jít z menšího bytu do většího, protože prostě jsem spala s
142	babičkou i s mámou v jednom pokoji a to bylo takový to. Ne počkej kecám,
143	babička spala na gauči v obejváku. No bylo to malý.
144	P.P. A s babičkou to už jste říkala, že to nebylo ono. Že tam něco
145	chybělo.
146	No tam chyběla láska a porozumění a vůbec všechno jako. Komunikace
147	hrozně vážla, prostě, to bylo děsný.
148	P.P. Děsný... a když bych se vás zeptala. Jaký vnímáte rozdíl mezi tím
149	někde bydlet a tím mít někde domov.

150	Prostě já si myslím, že domov je jako, že se tam musíte cejtit dobře, jako
151	hodně dobře. A jo ten bordel, ten mi občas taky vadí. Prostě se tu cejtim,
152	dobře, v klidu nikdo mě nenervuje, nedeprmuje, já si můžu dělat co chci a
153	jsme v pohodě a prostě Andrea když sem přijde, tak spolu normálně
154	vycházíme. Ona mi třeba něco ee řekne, já to udělám a v pohodě ta
155	komunikace jde. A já jsem to nikdy eště...e... komunikace, no my jsme se
156	spíš hádali, jako celá rodina, takže jako to je vlastně asi ee poprvé nebo jako
157	i psychiatrem si hodně jako komunikujeme, ale s mojí rodinou to moc
158	komunikovat jako nejde. Třeba můj táta ty jo to je cholerik jako prase a já
159	když mu řeknu svůj názor, tak se prostě zhádáme jako prostě úplně
160	nehorázným způsobem. Mámě kolikrát švihnul, když ona jako protestovala
161	proti němu, takže to to bylo takový...prostě já se tu fakt cítím dobře, já si
162	nemůžu pomoci.
163	P.P. Hmm a ten rozdíl, mezi bydlet a mít domov?
164	Bydlet no bydlet někde v bytu prostě s nějakějma cizejma lidma, tak to je
165	takový jako bydlení.
166	P.P. To jste zažila?
167	Ne, v tom baráku v ŽI oni bydleli v přízemí dva manželé a my jsme bydlely
168	nahoře o patro vejš, takže svým způsobem jsme bydleli společně, ale nebylo
169	to společný. Ale jinak jsem takhle jako nebydlela, ale u cizejch no vlastně
170	ne, to bych kecala.
171	P.P. A ten rozdíl? V čem je, když jste říkala že jste bydlely v ŽI?
172	Tam jsme bydlely jako že u někoho, ale tady jsem si svou vlastní paní. Aha,
173	takže jo. Domov je pro mě ta pohoda vědět, že si věci můžu dělat podle
174	svého a bydlení to musím pořád někoho poslouchat a to mi nevyhovuje.
175	P.P. Děkuju moc za to zamyšlení, děkuju. A ještě otázka jak se to stane,
176	že se najednou začnete cítit tady doma? Co k tomu potřebujete, co je
177	pro vás v tomhle důležitý?
178	Abych se cejtila dobře a měla tu nějaký svý věci. No vlastně teď to má tak
179	půl na půl, půlka věcí je mých, půlka Fokusu a musím mít to svoje náky.
180	Musím si to hlavně ten nábytek postavit podle svého. Jak zněla ta otázka?
181	P.P. Co vy děláte, když si vytváříte domov.
182	Abych se cejtila doma, tak si musím rozestavit nábytek podle svého, i když
183	mi s tím pomáhá mamka třeba, tak to musí být moje rozhodnutí. A
184	mmmmm pauza
185	P.P. Máte nějakou věc, která jde pořád s vámi?
186	EE noooo jo. NO je to takový trapný, je to můj plyšák, sob.
187	P.P. Já ho vidím támhle.
188	S tím vlastně cestuju pořád i když někam jedu na vejlet nebo tak, tak si ho
189	beru s sebou.
190	P.P. Měla jste ho s sebou když jsme byli na horách?
191	Nevím to si nejsem jistá, ale v léčebně jsem ho měla. Je to takový, že si ho
192	obejmu a cejtim se s ním dobře no a jinak co ještě...asi už nic. Já musím mít
193	já nevím asi ten macík, jinak nic speciálně. Jak zněla ještě ta otázka?
194	P.P. Co děláte abyste se zabydlela, jak si vytváříte svůj domov?

195	No někdy mě deprimuje ten bordel, tak se dokopu to uklidit a tak, ale někdy
196	k tomu potřebuju lidi.
197	P.P. Hmm
198	Jako, že třeba jste měla..to byl důvod, že jsem si Vás..já vím, že mám
199	borderel, ale měla jsem ho o dost větší.
200	Směju se.
201	No fakt, nádobí i třeba plesnivý věci na zemi, hadry všude, hroznej bordel a
202	teď jsem to tak nějak zpacifikovala, ještě zbývá něco trochu a to už bude
203	dobrý, Ale že mě někdo vždycky musí dokopat, abych si uklidila.
204	P.P. To znám taky, návštěva je dobrej důvod si uklidit.
205	No to je dobrej důvod.
206	P.P. To máme asi stejně.
207	A je to k tý otázce?
208	P.P. Ten úklid k tomu patří říkáte.
209	Jo a musím i když teda no..joo i to kolo je takový moje, ne já nevím, to je
210	blbnpst asi.
211	P.P. Proč blblost, je pro vás důležitý, kolo?
212	Jo je pro mě důležitý.
213	P.P. No to je vidět, když ho tady máte v místnosti.
214	No protože vlastně na kole jsem zažila spoustu vejletů a takhle a neumím si
215	představit, že bych kolo vůbec neměla. To bych byla asi hodně nesvá jako.
216	P.P. Hmm, to je zajímavý.
217	Třeba já si pamatuju, mně bylo 5 nebo 6 a ségře bylo 12 a já měla BMX a
218	ségra už Libertu a vím, že to mělo tři převody. A ona s kamarádem, jako že
219	pojedu k babičce. To je 30 km tam a 30 zpátky. A já no, já pojedu taky,
220	protože já jsem ségře jako byla za prdelí furt. No a já jsem prostě jela za
221	nima a vona ségra počkej tady, budeš doma. Jako řekni rodičům, že jsme jeli
222	a ty nikam nepojedeš. A já prostě „ ne já pojedu s váma“ (výrazně
223	rozhodně) a prostě jsem se zatla a jela jsem s nima. No a furt jsem jim byla
224	v patách tak nějak. Sice jsem šlapala jako blázen, ale tak nějak jako na mě
225	rodiče hrozně byli hrdý, jako voni nás teda pěkně seřvali. My jsme přijeli
226	někdy večer a voni nás všude hledali po vesnici, měli strach ne. A jako a
227	bylo to fakt super, jako že jako prostě mi jako i táta řek někomu..“ hele moje
228	dcera v šesti letech ujela 60km“.
229	P.P. Na BMXku ještě, a to má tuším těžkej převod.
230	No a to jako se mi hrozně líbilo, že na mě byli takhle jako hrdý, že jsem to
231	zvládla. I když byli nasraný jako, ale voni spíš asi na ségru, že mě
232	nedokázala odto..
233	P.P. No oni měli strach.
234	No
235	P.P. Takže kolo je pro vás významný, že se s vámi táta chlubil.
236	No a to on často nedělal a to se mi líbilo.
237	P.P. Hmm a vy už jste zmínila A., že za Vámi chodí. To bych se ještě
238	ráda zeptala, jak vnímáte její podporu co a jak vám pomáhá, Jaká je
239	její role v tom jak vy se tady cítíte?

240	Jako pomohla mi hodně teďkon, protože jsem před čtrnácti dny měla
241	deprese a asi psychózu nebo co. Mně dělaj problémy zvuky. Vy to víte?
242	P.P. Ne, to nevím.
243	No a vona si se mnou hodně povídá o těch mejch problémech. A to mi
244	pomáhá. A dokonce když jsem u ní byla teďko naposled, tak mi řekla. Já si
245	totiž moc nevěřím, já mám takový malý sebevědomí a ona mi řekla, jako že
246	jsem jako chytrá. Jo a eee no a prostě já nevím. Ona je fajn jako v hodně
247	věcech, prostě, mně se líbí, že se jí můžu svěřit úplně se vším. Prostě
248	cokoliv mě trápí jako, to jí můžu říct. Jako svému psychiatrovi. To mám
249	jako stejnej ee jako že to, že jsme prostě našla eee jako s.p., která jako je
250	v pohodě no. Jako že s ní můžu řešit úplně cokoliv a pomohla mi i jako,
251	dává mi občas recepty, třeba jsme spolu dělaly ovesný sušenky a jsou děsně
252	dobry. Ten recept našla ona a eee jsou hrozně dobrý a doteď je dělám. Teď
253	je nemám, ale fakt je dělám. No takže mi pomáhá i v tom jako, zezačátku
254	s tím vařením a pak i mamka s vařením. Jo a s.p. no prostě řešíme spolu
255	vlastně když jo, teďkon jsme řešily vlastně tohle, že jsem se dotkla kola a
256	ono upadlo s tý zdi.
257	P.P. Aha, vy jste ho měla pověšený nazdi!
258	No. Tam byl hák. Já jsem si koupila a on to technik ňák posral. No, tak to.
259	Tak řešíme i takovýhle věci praktický. A taky mi pomáhá třeba já mám
260	takovej problém, jako že s těma lidma tady v baráku. Třeba ve třetím patře
261	je taky od Fokusu jedna, je to taková cikánka. Nevíte jak se jmenuje?
262	P.P. Já vůbec.
263	Ona u mě zaklepala, že nemá nic k jídlu, tak jsem jí dala prostě jídlo.
264	Jenomže jsem si myslela, že jí to dám a jako v poho, že mi to třeba i vrátí.
265	Jenže ona nic, ani neřekla, že mi to vrátí no a jako prostě pak mi ještě si
266	stěžovala, že v tom kuřeti něco bylo a vylomilo jí to zub. Že moje kuře
267	prostě...ještě takhle. Pak přišla za mnou zase, že nemá peníze na jídlo a
268	nemá co jíst. No jenomže já to neumím řešit tohle. Neumí říct..Ale já jsem jí
269	řekla ne. Protože já jsem se o tom bavila s Andreou a ta mi řekla, že maj
270	železný zásoby ve Fokusu a že si může zajít tam, kdykoliv. Tak jsem jí to
271	řekla, ale ona prostě hmm tak jo, ale oni mi stejně nic nedaj. A já, no musej
272	ti dát, když mi to řekla Andrea. No a potom za mnou byla zase jako že
273	potřebuje na FB, že tam má kamarádku, pak že hledá práci. A nic mi za to
274	jako..Já neu....neumím říct ne. A prostě už jsem zase cejtla, že mě má
275	v hrsti a že prostě, já jsem se jí i bála otevřít. Protože ona je taková přidrslá
276	mi přijde. No a já nevím prostě, možná je to i tím, že je cikánka. Tak jsme to
277	Andree cákla na ní a Andrea řekla, že si s ní promluví, že se spolu
278	nebudeme bavit. No ona mě teďkon jako nezdraví, no mně to přijde jako
279	vtipný, jsem si říkala, že by si to mohla uvědomit, co jako dělá, nebo co
280	dělala. A místo toho je nafouklá a neřekne ani čau. A mně je to jedno. Jenže
281	já jsem nalítla další, teď je tady jedna, ta sem zazvoní, chce cigára, kafe, já
282	už jsme jí dala krabičku a kafe tři nebo čtyři a taky prostě. S tou cikánku
283	jsem to usekla, že to jako šlo, že to bylo hned od začátku, ale možná jsem to
284	s ní měla vyřídít sama a ne jít za tou Andreou.

285	P.P. Čím Vám v tom Andrea pomohla?
286	Andrea právě mi řekla, že ee takhle že se musím to ne naučit říkat a že
287	prostě..a řekla mi, já jsme to totiž tohle nevěděla, že až když se stanete
288	kamarády, že se skamarádíte opravdu, že to trvá kolikrát půl roku, rok, než
289	navážete kamarádství opravdový. Pak teprve že jí můžu poprosit takhle o
290	něco a že dřív ne. A já jsem to prostě nevěděla. Asi dřív jsem to věděla, ale
291	ňák jsme to pozapomněla.
292	P.P. Je to těžký se v tom zorientovat, když někdo ťuká na dveře a něco
293	potřebuje.
294	No a ona mi vždycky řekne jé, ty máš hezkou lampu nebo tak, vždycky něco
295	pochválí. Jako že má teďkon hezký vlasy jo no a přitom prostě jako jo..No a
296	já jsem kráva blbá. Vždycky jako nalítnu.
297	P.P. To si nenadávejte, to je lidský, pomct.
298	Máma říká, že jsem blbá prej.
299	P.P. To si nemyslím, jste vstřícná víte o tom, a pracujete na tom
300	s Andreou, aby to bylo akorát.
301	No to jo, když mám ňákej takovej problém tak to s ní řeším a ona mi
302	vždycky jako pomůže.
303	P.P. Že jí můžete říct, co vás trápí. A napadá vás něco co byste v tý
304	spolupráci potřebovala jinak.
305	Po pravdě asi ne, mně to vyhovuje.
306	P.P. Je to ideální?
307	Pro mě jo.
308	A máte jinou zkušenost s podporou bydlení?
309	Nemám. Protože já jsem chtěla jít do Bony ale tam mi řekli, že musím mít
310	schozofrenii, jako že já jí teda podle doktora mám, ale já si to nemyslím. No
311	tam prostě chtěj, že vůdčí nemoc je ta schizofrenie a kdybych měla hraniční
312	poruchu osobnosti tak tam nemůžu.
313	Aha, takže jste se nevešla dignózou a Fokus má širší hranici. Ještě bych
314	položila poslední otázku, co plánujete do budoucna?
315	Do budoucna, to už mám v plánu něco, chtěla bych jít na dva roky do
316	magistrátního bytu. Ale nevím jestli to vyjde. To mi řekla Andrea, že to taky
317	možná nevyjde. Takže když tahle možnost nevyjde, tak ještě poprosím
318	Andreu, jestli by mi pomohla teda. Já si samozřejmě budu hledat byt. Jako
319	ale jenom jako podnájem. A jenom jako pro sebe. Nechci bydlet s někým.
320	Chci bydlet sama a chci prostě i to když to zvládnou i bez tohohle všeho. Bez
321	tý pomoci Andrey. Nebo takhle. Já potřebuju Andreu, aby mi ještě pomohla
322	se smlouvou toho bytu a aby to se mnou prošla, protože já tomu kolikrát
323	jako nerozumi. A aby třeba občas , možná ještě občas, aby občas mohla dojít
324	ke mně do toho bytu, třeba ještě pokecat. Já nevím, jestli to takhle jde.
325	P.P. No tak podpora samostatného bydlení jde i v nájemním bytě.
326	No a potom ještě si chci najít ňákýho přítele a chtěla bych mít prostě
327	alespoň jedno dítě.
328	Krásnej plán do budoucna. A nevdí Vám být sma takhle v bytě?
329	Ne to mě nevdí, to mi vyhovuje takhle, já to mám ráda. A právě já se bojím

330	i do nějakýho vztahu jako jít, protože jestli jste si všimla, tak nejsme moc
331	pořádná. A že ten kluk třeba to nebude. Já nevím jestli bych si musela najít
332	ňákýho, který má taky tu poruch nebo bych se musela celá změnit. Musel
333	bych prostě jako bejt aktivnější. Já to občas nedávám ani jako, že jsme i
334	unavená.
335	P.P. No, člověk může být unavenej, třeba byste si to rozdělili. Třeba by
336	vám naopak pomohl.
337	Tak kalhotky mu hodím na koberec a on je uklidí.
338	P.P. Smích, třeba jo. Ale říkám si, máte obavy, aby vás třeba
339	nepeskoval, za ten nepořádek?
340	No přesně. Protože já vim, že když třeba chodím tři dny za sebou do práce,
341	tak prostě je to pro mě vyčerpávající a vím, že prostě nezvládám jako každý
342	den. Já nezvládám úklid každý den jako normální člověk.
343	P.P. Aha, jak víte, že normální člověk zvládá každý den úklid?
344	Já nevím já si to myslím.
345	P.P. No, mně to přijde trošku jako pohádka.
346	No moje mamka je docela taková jako, že uklízí si to, svůj pokoj dost často
347	no. To já tak často nedělám.
348	P.P. A do budoucna je tedy plán víc uklízet?
349	Ne já bych chtěla do budoucna, abych měla víc energie, chtěla bych být
350	normální, takže se chci víc pokusit bejt co nejnornálnější. To znamená
351	zvládat normální věci jako normální člověk. Bejt aktivní a zvládat všechno
352	nakupování, vaření v jeden den i uklízet. A tak. Ne že si jeden den rozdělím
353	to a pak to a třeba to nakonec ani neudělám a tak no. Prostě chtěla bych
354	zvládat víc věcí.
355	P.P. Tak jo, tak děkuju.
356	A bylo to dobrý nebo ne?
357	Bylo to výborný. Moc díky, napadá vás ještě něco, co byste chtěla
358	dodat?
359	K čemu přesně?
360	P.P. K tomu našemu rozhovoru.
361	Asi ne. Můžeme to takhle skončit.
362	P.P. Tak já vám mockrát děkuju. Jste moc milá, opravdu, Moc děkuju.
363	Akorát je tam asi dost zbytečností.

6.4.1 Informované souhlasy participantů

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu

Jste zván k účasti ve výzkumném šetření, která je realizována na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Cílem výzkumného šetření je nabídnout vzhled do tématu vnímání domova u lidí s duševním onemocněním.

Je zaměřena na to, jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov a jak jim může pomoci sociální pracovník při vytváření domova.

Podmínky účasti:

Seznámení se s informovaným souhlasem a stvrzení souhlasu s účastí ve výzkumu podpisem, souhlas pořízením audiozáznamu rozhovoru.

Rozhovor trvá cca 45 -90 minut

Osoba, která realizuje výzkum Bc. Petra Popelková, mail: petropopelko@seznam.cz

Probíhá pod odborným vedením Mgr. Jaroslava Jírmana, PhDr.

Možná rizika: I když nejsou známa žádná konkrétní rizika spojená s tímto výzkumným šetřením, některé informace mohou být citlivé. Kdykoliv tedy můžete odstoupit v průběhu natáčení rozhovoru nebo neodpovědět na položenou otázku, která je pro Vás nepřijemná.

Možný zisk: Z účasti na výzkumu neplyne žádný přímý zisk.

Výsledky výzkumu budou uvedeny v diplomové práci.

Anonymita:

Data získaná v tomto šetření jsou přísně anonymní. Všechna data jsou vedena pod kódem, ve výsledné publikaci pak pod jiným jménem. Audiozáznam bude po přepsání vymazán.

Přepisy jsou vedeny a archivovány pod číselným kódem.

Právo vystoupit z účasti na výzkumu

Účastník má právo ukončit účast na výzkumu v jakékoliv fázi výzkumu do doby než je výzkum ukončen (publikace odborného textu, odevzdání diplomové práce).

V případě jakýchkoliv dalších otázek spojených s účastí ve výzkumu je možné získat informace na těchto kontaktech: Petra Popelková 776 593 382

Děkuji

Souhlasím s účastí ve výzkumu. Přečetl jsem si výše uvedené podmínky.

Podpis/Datum 31.01.2017

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu

Jste zván k účasti ve výzkumném šetření, která je realizována na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Cílem výzkumného šetření je nabídnout vhled do tématu vnímání domova u lidí s duševním onemocněním.

Je zaměřena na to, jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov a jak jim může pomoci sociální pracovník při vytváření domova.

Podmínky účasti:

Seznámení se s informovaným souhlasem a stvrzení souhlasu s účastí ve výzkumu podpisem, souhlas pořízením audiozáznamu rozhovoru.

Rozhovor trvá cca 45 -90 minut

Osoba, která realizuje výzkum Bc. Petra Popelková, mail: petropopelko@seznam.cz

Probíhá pod odborným vedením Mgr. Jaroslava Jirmaná, PhDr.

Možná rizika: I když nejsou známa žádná konkrétní rizika spojená s tímto výzkumným šetřením, některé informace mohou být citlivé. Kdykoliv tedy můžete odstoupit v průběhu natáčení rozhovoru nebo neodpovědět na položenou otázku, která je pro Vás nepříjemná.

Možný zisk: Z účasti na výzkumu neplyne žádný přímý zisk.

Výsledky výzkumu budou uvedeny v diplomové práci.

Anonymita:

Data získaná v tomto šetření jsou přísně anonymní. Všechna data jsou vedena pod kódem, ve výsledné publikaci pak pod jiným jménem. Audiozáznam bude po přepsání vymazán.

Přepisy jsou vedeny a archivovány pod číselným kódem.

Právo vystoupit z účasti na výzkumu

Účastník má právo ukončit účast na výzkumu v jakékoliv fázi výzkumu do doby než je výzkum ukončen (publikace odborného textu, odevzdání diplomové práce).

V případě jakýchkoliv dalších otázek spojených s účastí ve výzkumu je možné získat informace na těchto kontaktech: Petra Popelková 776 593 382

Děkuji

Souhlasím s účastí ve výzkumu. Přečetl jsem si výše uvedené podmínky.

Podpis/Datum: 22.02.2017

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu

Jste zván k účasti ve výzkumném šetření, která je realizována na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Cílem výzkumného šetření je nabídnout vhled do tématu vnímání domova u lidí s duševním onemocněním.

Je zaměřena na to, jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov a jak jim může pomoci sociální pracovník při vytváření domova.

Podmínky účasti:

Seznámení se s informovaným souhlasem a stvrzení souhlasu s účastí ve výzkumu podpisem, souhlas pořízením audiozáznamu rozhovoru.

Rozhovor trvá cca 45 -90 minut

Osoba, která realizuje výzkum Bc. Petra Popelková, mail: petropopelko@seznam.cz

Probíhá pod odborným vedením Mgr. Jaroslava Jirmana, PhDr.

Možná rizika: I když nejsou známa žádná konkrétní rizika spojená s tímto výzkumným šetřením, některé informace mohou být citlivé. Kdykoliv tedy můžete odstoupit v průběhu natáčení rozhovoru nebo neodpovědět na položenou otázku, která je pro Vás nepříjemná.

Možný zisk: Z účasti na výzkumu neplyne žádný přímý zisk.

Výsledky výzkumu budou uvedeny v diplomové práci.

Anonymita:

Data získaná v tomto šetření jsou přísně anonymní. Všechna data jsou vedena pod kódem, ve výsledné publikaci pak pod jiným jménem. Audiozáznam bude po přepsání vymazán.

Přepisy jsou vedeny a archivovány pod číselným kódem.

Právo vystoupit z účasti na výzkumu

Účastník má právo ukončit účast na výzkumu v jakékoliv fázi výzkumu do doby než je výzkum ukončen (publikace odborného textu, odevzdání diplomové práce).

V případě jakýchkoliv dalších otázek spojených s účastí ve výzkumu je možné získat informace na těchto kontaktech: Petra Popelková 776 593 382

Děkuji

Souhlasím s účastí ve výzkumu. Přečetl jsem si výše uvedené podmínky.

Podpis/Datum

09.03.2017

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu

Jste zván k účasti ve výzkumném šetření, která je realizována na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Cílem výzkumného šetření je nabídnout vhled do tématu vnímání domova u lidí s duševním onemocněním.

Je zaměřena na to, jak vnímají lidé s duševním onemocněním domov a jak jim může pomoci sociální pracovník při vytváření domova.

Podmínky účasti:

Seznámení se s informovaným souhlasem a stvrzení souhlasu s účastí ve výzkumu podpisem, souhlas pořízením audiozáznamu rozhovoru.

Rozhovor trvá cca 45 -90 minut

Osoba, která realizuje výzkum Bc. Petra Popelková, mail: petropopelko@seznam.cz

Probíhá pod odborným vedením Mgr. Jaroslava Jirmana, PhDr.

Možná rizika: I když nejsou známa žádná konkrétní rizika spojená s tímto výzkumným šetřením, některé informace mohou být citlivé. Kdykoliv tedy můžete odstoupit v průběhu natáčení rozhovoru nebo neodpovědět na položenou otázku, která je pro Vás nepříjemná.

Možný zisk: Z účasti na výzkumu neplyne žádný přímý zisk.

Výsledky výzkumu budou uvedeny v diplomové práci.

Anonymita:

Data získaná v tomto šetření jsou přísně anonymní. Všechna data jsou vedena pod kódem, ve výsledné publikaci pak pod jiným jménem. Audiozáznam bude po přepsání vymazán.

Přepisy jsou vedeny a archivovány pod číselným kódem.

Právo vystoupit z účasti na výzkumu

Účastník má právo ukončit účast na výzkumu v jakékoliv fázi výzkumu do doby než je výzkum ukončen (publikace odborného textu, odevzdání diplomové práce).

V případě jakýchkoliv dalších otázek spojených s účastí ve výzkumu je možné získat informace na těchto kontaktech: Petra Popelková 776 593 382

Děkuji

Souhlasím s účastí ve výzkumu. Přečetl jsem si výše uvedené podmínky.

Podpis/Datum 27.02.2017

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Petra Popelková

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Téma domova v sociální práci s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Jirman, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 73

Počet stránek příloh: 47

Počet titulů v seznamu literatury: 32

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	1			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	1			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěšně

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

0				
---	--	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jakou formou by bylo možné prezentovat téma domova pro sociální pracovníky v oblasti chráněného bydlení, aby mohlo být reflektovaným a sdíleným tématem?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Práce se dotýká aktuálního tématu, které je v sociální práci každodenně přítomné. Oceňuji, do jaké hloubky autorka téma domova reflektuje v teoretické části. Její osobitý přínos je v tom, jak dokáže promýšlet toto téma v souvislosti se sociální prací ve prospěch duševně nemocných.

Téma je zpracováno přehledně s velkou pečlivostí. Totéž platí o výzkumném šetření. Autorka přistupuje k tématu s osobním zaujetím, které nezůstalo jen u teorie a výzkumu. Inspirovalo vytvoření podpůrné skupiny pro klienty, která je otevřená pro sdílení zkušenosti s utvářením domova. Tato skutečnost jistě patří k dosaženým výsledkům práce.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 4. 9. 2017

Jaroslav Jirman

**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: POPELKOVÁ Petra
Obor studia: sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
Název práce: Téma domova v sociální práci s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním
Vedoucí práce: Mgr. Mgr. Jaroslav Jirman Ph.D.
Oponentka práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 73

Počet stránek příloh: 47

Počet titulů v seznamu literatury: 40

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

1				
---	--	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

1				
---	--	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

1				
---	--	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

1				
---	--	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

1				
---	--	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

1				
---	--	--	--	--

Využití praktických zkušeností

1				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

1				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

1				
---	--	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

1				
---	--	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		2		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Jaké vztahy je autorka práce schopna identifikovat mezi komunitní formou péče o duševní zdraví a tématem podpory/obnovy domova u klientů s duševním onemocněním?
2. Existují stran sociální práce nevytěžené rezervy v ochraně/podpoře domova u osob s duševním onemocněním?
3. Jak sama diplomantka hodnotí „funkčnost“ připraveného scénáře rozhovoru? Změnila by na něm něco po jeho aplikaci?
4. Máte představu, jak by ve stejném tématu mohla Vaše výzkumná práce dále pokračovat?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Diplomantka předložila k posouzení práci, jejímž stěžejním tématem je domov a jeho význam, role v životě člověka s duševním onemocněním. Volbu tématu vnímám jako velice neotřelou, originální a jeho rozpracování jako velice přínosné pro obor, jehož absolventkou se diplomantka usiluje o to stát se. Upozorňuje totiž na funkci domova ve dvou základních rovinách. Jednou je domov jako předpoklad duševního zdraví a druhou je domov a jeho obnova jako terapeutický nástroj zpětného získání potřebné kvality duševního zdraví.

Diplomová práce je tradičně dělena na část teoretickou a výzkumnou. V první části práce seznamuje autorka čtenáře s jednotlivými dílčími tématy, které umožní nejen základní orientaci v hlavním tématu práce, ale poskytnou současně i hlubší teoretický vhled. Teoretická část práce je vystavěna pouze na dvou hlavních kapitolách, autorka je tak ve svém výkladu přímočará a věcná. Vhodně druhou kapitolu práce věnovala sociální práci právě v kontextu ovlivňování domova u klientů s duševním onemocněním. Postrádám zde možná hlubší zdůvodnění toho, proč právě sociální práce je oborem povoláním se tomuto tématu věnovat, potencovat jeho zdrojovost, chybí mi možná také konkrétní výčet intervencí a strategií, kterými tak může činit.

Na teoretickou část práce navazuje část empirická, jejímž hlavním cílem je poskytnout vhled do toho, jak lidé se zkušeností duševního onemocnění nahlízejí na domov a jakou roli v podpoře domova sehrává sociální práce jako pomáhající profese. Pro naplnění těchto cílů zvolila diplomantka kvalitativní výzkumný design. Data studentka sebrala prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru a podrobila je IPA. Následně jsou výsledky výzkumu velice přehledně prezentovány, nechybí ani proces vyhodnocování dat. V následné závěrečné diskusi, která je tematicky členěná, postrádám konfrontaci autorčiných zjištění s informacemi z odborné literatury, které, věřím, je k tomuto tématu dostatek.

Celkově práci hodnotím velice kladně, konvenuje mi zaujetí diplomantky tématem, přičemž se svými zkušenostmi a představami pracuje s velkou pokorou. Domnívám se, že kontext a významovost domova, který je v tomto textu rozpracován, může mít na průběh a výsledky práce s dotčenými klienty velice blahodárný účinek.

Předložená diplomová práce proto splňuje veškeré standardní nároky kladené na závěrečnou práci a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: V Praze 19. srpna 2017